

رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى

ملکيات

ملکيات

مقدمه
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

Zia Khayyat

کتابیات
بے شاہ

مقدمہ
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

محمد فیصل نے

زاہد بشیر پر نثر لاہور سے چھپوا کر شائع کی

قیمت = ۱۷۵ روپے

فہرست مندرجات کلیات بٹلھے شاہ

شمار	موضوع	صفحہ
	(الف، کافیاں	
	(الف)	
۱	الف اللذناں زنادل میرا	۳۹
۲	اب کیوں سا جن چر لایورے	۴۰
۳	اب گن گئی کیمہ کرینے	۴۳
۴	اب ہم گم ہوئے	۴۵
۵	اپنے سنگ رلا میں پیارے	۴۶
۶	اٹھ جاگ گھراڑے مار نہیں	۴۷
۷	اٹھ گئے گواہنڈوں یار	۵۲
۸	آسجن گل لگ اسڈت	۵۴
۹	اک رانجھا مینوں لوڑھی دا	۵۶
۱۰	اک نکتہ یار پڑھایا اے	۵۷

- ۵۱ اک الف پڑھو چھٹکارا ہے ۱۱
- ۶۰ اک نکتے وچ گل مکدی اے ۱۲
- ۶۲ اکھاں وچ دل جانی پیاریا ۱۳
- ۶۳ اُلٹے ہور زمانے آئے ۱۴
- ۶۴ اُلٹی گنگا بہاؤرے سادھو ۱۵
- ۶۵ اماں بابے دی بھلیائی ۱۶
- ۶۶ آمل یا رسارے میری ۱۷
- ۶۷ آؤ فقیر و میلے چلے ۱۸
- ۶۸ آؤ سیٹورل دیہونی دودھائی ۱۹
- ۷۰ ایس نیوں دی اٹی چال ۲۰
- ۷۲ ایسا جگیا گیان پلینا ۲۱
- ۷۳ ایہ اچرج سادھو کون کھاوے ۲۲
- ۷۴ ایہ دکھا جا کموں کس اگے ۲۳
- ۷۶ ایسی من میں آئورے ۲۴

ب

- ۷۸ بس کر جی بن بس کر جی ۲۵
- ۸۱ بلکھا کیہہ جانیں ذات عشق دی کون ۲۶
- ۸۲ بلکھا کیہہ جاناں میں کون ۲۷
- ۸۴ بنسی کا بن اچرج بجائی ۲۸
- ۸۷ بوڑھیں دے طہیا میتدھی خبر گئیا ۲۹

۸۹	۲۰	بھروسا کیمہ آشنائی دا
۹۲	۳۱	بھیناں میں کتدی کتدی ہٹی
۹۲	۳۲	بھانویں جان نہ جان دے ریڑے آڈر میرے
۹۲	۳۳	بے حد رنزاں و سدانی

پ

۹۵	۳۴	پانی بھر بھر گتیاں جسے آپو اپنی واری
۹۷	۳۵	پتیاں کھوں گی میں شام نوں
۹۹	۳۶	پردہ کس توں راکھی دا
۱۰۱	۳۷	پڑتالیو ہن عاشق کیتے
۱۰۳	۳۸	پیاریا سانوں مٹھرانہ نگ و اشور
۱۰۴	۳۹	پیایا کرتے ہمیں پیاہوتے
۱۰۵	۴۰	پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
۱۰۷	۴۱	پیاریا سنبھل کے نیوں لا

ت

۱۱۰	۴۲	تاہنگ ماہی دیاں جلیاں
۱۱۳	۴۳	تسی آڈو میری پیاری
۱۱۵	۴۴	تسی کرو اسا ڈی کاری
۱۲۰	۴۵	توں کدھروں آیا کدھر جاناں
۱۲۱	۴۶	توں نسیوں میں تاہیں
۱۲۲	۴۷	تیں کت پر پاؤں پسار بے

ط

- ۱۲۴ ٹک بوجھ کون چھپ آیا ہے ۴۸
 ۱۲۴ ٹونے کا من کر کے نی میں پیارا یار مناداں گی ۴۹

ج

- ۱۳۳ چرخہ عشق مجازی لاگے ۵۰
 ۱۳۳ جس تن گیا عشق کمال ۵۱
 ۱۳۵ جند کڑکی دے منہ آئی ۵۲
 ۱۳۱ جو رنگ رنگیا گھڑا رنگیا ۵۲

چ

- ۱۳۲ چپ کر کے کریں گزارے نون ۵۴
 ۱۴۲ چلو دیکھیے اُس مستانڑے نون ۵۵

ح

- ۱۴۶ حاجی لوک کے نون جانندے ۵۶
 ۱۴۶ حجاب کریں درویشی کولوں ۵۷

خ

- ۱۵۲ خاکی خاک سوں رُل جاناں ۵۸

د

- ۱۵۵ دل لوپے ماہی یارنوں ۵۹

ڈ

- ۱۵۷ ڈھولا آدمی بن آیا ۶۰

۱۵۹

ر

۱۵۹

۶۱ رانجھا جو گیرا بن آیا

۱۶۱

۶۲ رانجھا رانجھا کر دی فی میں آپے رانجھا ہوتی

۱۶۲

۶۳ راتیں جاگیں کریں عبادت

۱۶۳

۶۴ روزہ، حج، نماز فی مائے

۱۶۴

۶۵ رہو رہو ہواوئے عشقا مارا یاتی

۱۶۳

۶۶ دین گئی نٹکے سب تارے

۱۶۵

س

۱۶۵

۶۷ ساڈے دل مکھڑا موڑ

۱۶۷

۶۸ سائیں چھپ تماشے نوں آیا

۱۶۹

۶۹ سانوں آمل یار پیار یا

۱۸۱

۷۰ سب اکو رنگ کیا ہیں دا

۱۸۲

۷۱ سبھاں دے دچھوڑے کولوں

۱۸۵

۷۲ سدائیں ساہو ریاں گھر جاناں

۱۸۷

۷۳ سنو تم عشق کی بازی

۱۸۸

۷۴ سے دنجارے آتے فی مائے

۱۹۱

۷۵ سیٹوہن میں سا جن پائی ہوتی

۱۹۵

ع

۱۹۵

۷۶ عشق دی نویوں نویں بہار

- ۱۹۸ عشقِ حقیقی نہیں مٹھی کرے ۷۷
 ۱۹۹ عشقِ اسان نال کمی کیتی لوک مریندے طعنے ۷۸
 ۲۰۱ علموں بس کریں ادیار ۷۹

۲۰۷

ف

- ۲۰۷ فتم و جہ اللہ و سنائیں اج ادیار ۸۰

۲۰۹

ک

- ۲۰۹ کت کرے ناولت کرے ۸۱
 ۲۱۲ کپوری رپوڑی کیو نکرے پتا سے نال ۸۲
 ۲۱۴ کدی موڑ ہماراں ڈھویا ۸۳
 ۲۱۵ کدی موڑ ہماراں ڈھویا ۸۴
 ۲۱۶ کدی اپنی آکھ بلاڈگے ۸۵
 ۲۲۰ کدی آمل یار پیاریا ۸۶
 ۲۲۱ کرکتن دل دھیان کرے ۸۷
 ۲۲۹ کون آیا پن باس کرے ۸۸
 ۲۳۱ کیڈے دج دیٹرے گھی گھی ۸۹
 ۲۳۲ کہنوں لامکانی دسدے ہو ۹۰
 ۲۳۵ کہے لارے دینائیں سانوں ۹۱
 ۲۳۶ کیوں عشقِ اسان تے آیا بے ۹۲

۲۳۸	کیہہ کردانی کیہہ کروا	۹۲
۲۴۱	کیہہ کروا بے پروا ہی بے	۹۴
۲۴۲	کیوں اوہلے بہ بہہ جھاکئی وا	۹۵
۲۴۷	کیہ بے درواں سنگ یاری	۹۶
۲۴۹	کیوں لڑناں ہیں کیوں لڑناں ہیں	۹۷
۲۵۰	کیہہ جاناں میں کوئی	۹۸

گ

۲۵۳	گر جو چاہے سو کروا ہے	۹۹
۲۵۶	گل رو لے لوکاں پائی اے	۱۰۰
۲۶۲	گھنگٹ چک او تے سجھاں	۱۰۱
۲۶۴	گھنگٹ اوہلے نہ تک سوہنیاں	۱۰۲
۲۶۵	گھر میں گنگا آئی سنتو	۱۰۳
۲۶۶	گھر یانی دیہونکال آئی	۱۰۴

ل

۲۶۹	لن ترانی دس کے جانی	۱۰۵
-----	---------------------	-----

م

۲۷۰	ماہی دے تیں ملیاں سب دکھ ہون دور	۱۰۶
-----	----------------------------------	-----

- ۲۷۱ مائے نہ مڑوا عشق دیوانہ ۱۰۷
- ۲۷۳ مائی قدم کریندی یار ۱۰۸
- ۲۷۵ مِتر پیارے کارن نی میں ۱۰۹
- ۲۷۷ مڑنی باج اٹھی ان گھاتاں ۱۱۰
- ۲۷۹ ملاں مینوں ماردا اسی ۱۱۱
- ۲۸۰ من اٹکھو شام سندر سوں ۱۱۲
- ۲۸۱ منہ آئی بارت نہ رہیندی اے ۱۱۳
- ۲۸۴ میرے ماہی کیوں چرلایا اے ۱۱۴
- ۲۸۸ میرے کیوں چرلایا ماہی ۱۱۵
- ۲۹۵ میرے گھر آیا پیا ہمارا ۱۱۶
- ۲۹۷ میرے نوشو دا کت مول ۱۱۷
- ۲۹۸ میری بکل دے دتج چور ۱۱۸
- ۳۰۱ میرا پنجھا ہن کوئی ہور ۱۱۹
- ۳۰۲ مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے ۱۲۰
- ۳۰۴ مینوں دردا دلڑے دی پیر ۱۲۱
- ۳۰۵ مینوں عشق ہمارے دیندا ۱۲۲
- ۳۰۷ مینوں سکھ سنوڑا توں جھب لیاویں دے ۱۲۳
- ۳۰۸ مینوں کیہہ ہویا ہن میتھوں گئی گواتی میں ۱۲۴
- ۳۰۹ میں کیوں کر جاواں کبھے نوں ۱۲۵
- ۳۱۱ میں کسنبڑا جن جن باری ۱۲۶

۲۱۳	میں اڈیکال کر رہی کدی آکر پھیرا	۱۲۷
۲۱۶	میں پایا اے میں پایا اے	۱۲۸
۲۱۹	میں چوہر پٹری ہاں پکے صاحب دے درباروں	۱۲۹
۲۲۰	میں چوہر پٹری ہاں پکے صاحب دی سرکاروں	۱۳۰
۲۲۱	میں پا پڑھیاں توں نس ناں ہاں	۱۳۱
۲۲۲	میں گل اوتھے دی کروا ہاں	۱۳۲
۲۲۵	میں کچھاں شوہ دیاں داٹاں نی	۱۳۳
۲۲۷	میں وج میں نہ رہ گئی رانی	۱۳۴
۲۳۱	میں بے قید میں بے قید	۱۳۵
۲۳۲	میں ویساں جوگی دے نال متھے تلک لگا کے	۱۳۶

۲۳۶

ن

۲۳۶	نت پڑھنا میں استنفا	۱۳۷
۲۳۹	نہ جیواں سارا ج میں تیرے بن نہ جیواں	۱۳۸
۲۴۰	نی مینوں گلہا عشق اول دا	۱۳۹
۲۴۲	نی میں ہن سنیاں عشق شرح کیسہ ناطا	۱۴۰
۲۴۴	نی کوٹیل میرا ناں	۱۴۱
۲۴۶	نی سینو میں گئی گواچی	۱۴۲

۲۴۷

و

۳۴۷	واہ واہ رمز سخن دی ہو	۱۴۳
۳۵۰	واہ واہ سوہنیاں تیری چال عجائب	۱۴۴
۳۵۱	واہ واہ جھنج پئی در پار	۱۴۵
۳۵۲	دنت نہ کر ساں مان رنجیٹ	۱۴۶
۳۵۳	اں بروے دتا پاییز	۱۴۷
۳۵۷	دیموئی نیمہ ریہ ہن	۱۴۸
۳۵۹	دیکھوئی شود عنایت سائیں	۱۴۹
۳۶۰	دیکھوئی پیارا مینوں سٹنے دت چھل گیا	۱۵۰

۵

۳۶۲	ہتھی ڈھک گئی میرے چرخے دی	۱۵۱
۳۶۴	ہن میں لکھیا سوہنیاں	۱۵۲
۳۶۶	ہندوئاں نہیں مسلمان	۱۵۳
۳۶۷	ہن کس تمہیں آپ چھپائی دا	۱۵۴
۳۷۲	ہن مینوں کون پچھانے	۱۵۵
۳۷۳	ہو رہی کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ	۱۵۶

(ب) امٹھوارہ

۳۷۵
۳۷۷
۳۷۸

چھنچھن وار
ایتوار

۳۷۹	سوموار
۳۸۰	منگل وار
۳۸۱	بدھ وار
	جمعرات
۳۸۳	جُود
۳۸۷	
۳۸۹	۱ اسون
۳۹۰	۲ کاتک
۳۹۱	۳ گم
۳۹۲	۴ پود
۳۹۳	۵ ماگھ
۳۹۴	۶ پھگن
۳۹۵	۷ چیت
۳۹۶	۸ دساکھ
۳۹۷	۹ جیٹھ
۳۹۸	۱۰ ہار
۳۹۹	۱۱ سادون
۴۰۰	۱۲ بھادوں

۴۱

(د) دوہڑے

۴۲

(۵) سی حرفیاں

۴۵

۱ لاگی رے لاگی بل بل جاوے

۴۲۷

۲ سی حرفی دوم

۴۳۵

۳ سی حرفی سوم

۴۴۱

(و) گنڈھاں

سید بٹھے شاہ قادری شطاری قصوری

خاندان تے وطن داویروا :

سید بٹھے شاہ داجدی وطن علاقہ بہاول پور واک مشہور پنڈ اُج گیلانیاں
 سی کتاب "تاریخ الاصفیا" جہڑی بٹھے شاہ دے مُرشد پیر عنایت شاہ
 قادری شطاری لاہوری دی خاندانی تصنیف اے، شجرہ نسب دے چوداں واسطیاں
 نال بٹھے شاہ نوں حضرت شیخ عبدالقادر جیلانی نال ملاؤندی اے۔
 مولانا محمد حفیظ الرحمن بہاول پوری دی "تاریخ اُج" مطبوعہ محبوب المطابع
 دہلی، دوج گیلانی سیداں دا ذکر تے ہے، پر ادھیاں داجدی تعلق حضرت شیخ
 عبدالقادر جیلانی دے فرزند سید عبدالوہاب نال دسیا گیا اے۔
 ایس جد دے پہلے آباد کار حضرت شیخ بندگی محمد غوث سن، جہڑے
 ۵۴ سالان دی عمرے حلب وچوں آکے اُج آباد ہوئے۔
 ادھیاں توں ڈھائی سو سال پہلاں بخاری سیداں دے وڈے بزرگ

سید جلال الدین میر سرخ بخارے توں ملتان آئے حضرت شیخ غوث بہاء الدین
 ذکر یا ملتان فی دے ہتھ تے بیعت کیتی۔ کجھ مدت آپ دی حاضری دتج رہ کے خلافت
 دا وجہہ بیا۔ تے اونھاں دی اجازت نال اُج پتہ دتج آکے آباد ہو گئے۔

سید ملٹھے شاہ اپنی انس دے دیر دے نال اُتے دُونھاں پُراں نال
 نہیں رل دے۔ اوہ حضرت غوث الاعظم دے دوبے فرزند سید عبدالرزاق
 دی اولاد وچوں نیں۔ جدھا ”تاریخ اُج“ دچوں کوئی ذکر نہیں ملدا کہ ایہ ایتھے کدوں
 آئے تے اونھاں دے کٹرے بزرگ اُج دی دسوں دتج آدن دی پہل کیتی۔ ہاں
 اُج توں ملٹھے شاہ دے والد ساہیوال دے علاقے ول آدناں بنجیا ہو یا مل دا
 لے۔

اونھاں دے والد داناں سخی شاہ محمد درویش سی۔ اُج توں پہلوں پہل
 ایہ کتھے آئے، ملٹھے شاہ، کتھے تے کد پیدا ہوئے، ایدھے لئی تاریخ دے
 کھوجی آپو دتج اک دُوبے نال اتفاق نہیں کر دے۔

تاریخ ”سات ستارے“ والخاری اک سکھ تحصیل دار اوہدے
 صفحہ ۱۳ اتے ایس طراں لچدا لے:

”لاہورتوں دکھن ول وئیہ میل دے فاصلے تے اک بستی پانڈو کے
 بنر باری دو آب دے کنڈھے آباد لے۔ ایتھے بخاری سیدان
 دے خاندان دتج ۱۱۴۸ھ دے لگ بھگ ملٹھے شاہ نیں جنم لیا۔
 اوہدے جنم دی ایہ تاریخ ایس کر کے غلط لے کہ ملٹھے شاہ اپنے پیر
 عنایت شاہ قادری دی خدمت دتج رہناں پورے تر یہ ورے وسیا
 جاندا لے، تے اوہ ۱۱۴۷ھ دتج فوت ہو گئے سن رپیروی دفات توں اک

درصحا کچھوں اونٹنوں دا جنم لیناں اک ان ہونی جیہی گل اے۔
 بلیٹھے شاہ دے مصنف مرزا سبورن صاحب نیں اوہدی تاریخ پیدائش
 ۱۶۸۰ء، تے تاریخ وفات ۱۷۵۸ء لکھی اے۔ ایس حساب نال اوہدی
 عمر اک سو بیس ورھے بن دی اے، پر اسبورن صاحب کول اپنے ایس دعوے
 دا کوئی ثبوت نہیں۔

پنڈ پانڈو کے بھٹی نوں دی ایس تذکرے دے مترجم ضیاء الدین احمد
 برنی نیں پنڈ پنڈوک غلط لکھا اے، تے بلیٹھے شاہ دی پیدائش وی ایسے
 پنڈ دی لکھی اے۔

معلوم ہندا اے، اوس اسبورن دے لکھے PINDPANDOK
 دلوں دتخ کے پنڈ پنڈوک اسی لکھ دتا اے۔ بلیٹھے شاہ دی پیدائش وی ایسے
 پنڈ وچ ہون دا اسبورن نیں کوئی تاریخی حوالہ نہیں دتا۔

پنجابی زبان دا ادب تے تاریخ وچ اوہدے مرتب نیں برنی دے ترجمے
 دی نقل کر کے کسے تاریخی حوالے دے بغیر ہو بھو انجیں ایس لکھ دتا اے، تے
 اوہدہ ہور ذکر کردیاں مخدوم غلام محی الدین نوں اوہدا استاد لکھا اے۔ پر
 مخدوم غلام محی الدین داتے بلیٹھے شاہ دے زمانہ داتسا سال دافرق اے
 جدھا تاریخی ثبوت دی موجود اے۔

اوہدے کلام نوں ہور ترتیب دین والیاں وچ مولوی نور علی رتھی، خان
 صاحب عبدالرحمن رئیس موضع دھوگری، ضلع جاندھرتے پھائی پریم سنگھ
 زرگر قصوری نیں۔ پر اونٹنوں دی اپنیاں اپنیاں نسخیاں وچ اوہدے جن
 مرن دا کوئی تاریخی دیروانہ نہیں کیتا۔

مولوی انور علی رشتگی نے اوبہ سے مراد دی تاریخ ۱۷۱۱ مطابق ۱۸۸۵ء
 دا ذکر کیا ہے۔ کیوں بے خزینۃ الاصفیاء کے مصنف نہیں اپنی
 ایس تصنیف کے صفحہ ۱۹۹ اتے بکھے شاہ کے بارے ایس
 طراں لیا ہے:

”میر بکھے شاہ قادری شطاری قصوری، قدس سرہ! از عظماء
 خلفاء حضرت عنایت شاہ قادری لاہوری است۔ در قصیدہ
 قصور سکونت داشت و نسبت پیران کبار سے بچند واسطہ
 بشاہ محمد غوث گوالیاری می رسد کہ اسامی گرامی ہمہ حضرات
 در ذکر محمد رضا قادری لاہوری مندرج شدہ اند۔ شیخ بود
 عابد و زاہد و صاحب جذب و سکر و عشق و محبت و وجود
 سماع در توحید سخنان بلند و تقاریر ارجمند داشت و اشعار
 دے بزبان پنجابی کہ مملو از معارف و توحید اند، زبان زد
 خواص و عوام اند و کافی ہائے نجوم دے در مجالس اصفیا
 تو الال میں خوانند کہ موجب زیادتی شوق و ذوق می گرد و خوارق
 و کرامات بسیار از دے نقل می کنند۔ وفات دے در سال
 یکم از ویک صد و ہفتاد و یک ہجری است۔“

اپنی عبارت لُح کے ”خزینۃ الاصفیاء“ دے مصنف مولوی غلام سرور
 لاہوری نے اوبہ ہی تاریخ وفات و اک قطعہ وی نقل کیا ہے، جہڑا بکھے شاہ
 دی چوکھنڈی دتج اوبہ ہی قبر وی سرھانڈی لگا ہویا ہے۔

چوں بُلّھے شاہ شیخ ہر دو عالم
مقام خویش اندر خلد در زید
رقم کن شیخ اکرام ارتحالش
دگر ہادی اکبر مست توحید

ایس قطعے دے چھیکڑے دو نہاں مصرعیاں وچوں دو تاریخاں نکھدیاں
نیں۔ پہلے مصرعے دی تاریخ شیخ اکرام دی گینتی وچ اک عدد دودھیک
اے۔ ہو سکدا اے کہ ایہہ اصل وچ شیخ اکرم ہووے۔ تے کاتب دی غلطی
نال اکرام لکھا گیا ہووے۔ بہر حال ایس قطعے دا بُلّھے شاہ دی قبر دے سرھانے
ہوناں اوہدی ایس تاریخ وقات دا اک ہووے ثبوت اے۔
تاریخ نافع السالکین دے مؤلف کول بُلّھے شاہ دی تاریخی زندگی دا
کھلار کجھ ہووے دندا تے کھلا ڈلھا بل دا اے۔ جدھی تصدیق اوہدے کجھ طالب
تے وطنی بزرگ دی کرے نہیں۔

نافع السالکین دا اک قلمی نسخہ دی موجود اے
ایہدے مرتب بُلّھے شاہ دے پیر شاہ عنایت قادری شطاوی میں ایہی
تحریر فارسی زبان وچ اے جدھا اسی ٹھیکہ ترجمہ ایتمے دینیں آں۔
” بُلّھے شاہ دے والد سخی شاہ محمد درویش پنڈ اُچ گیلانیاں
علاقہ سندھ وچ رہندے سن۔ ایہہ پنڈ گیلانی سیدیاں
دا آباد کیتا ہو یا سی۔ شاہ محمد دی ذات دے گیلانی سید سن۔
بُلّھے شاہ نہیں ایسے پنڈ وچ امی ادھنھاں دے گھر جنم یا۔ تے
پونیں ادھنھاں داناں عبداللہ شاہ رکھیا۔ جہڑا ادھنھاں دی

شاعری دی شہرت توں ملتھے شاہ مشہور ہو گیا۔ اپناں
ایہہ اصلی ناں اوہناں اپنی شاعری وچ کسے کسے
تھاں درتیا دی اے۔ گنڈھاں دی مشہور کافی دِج
چھیکڑ لا شعر اے۔

ہُن انا اللہ آخ کے تم کرونگا ہیں
پیا اسی سبھ ہو گیا عبد اللہ ناہیں
ایسے پنڈ وچ جد ملتھے شاہ دی عمر چھیاں درھیاں
دی ہوتی تے اوہدے والد کجھ گھر دکیاں مجبوریاں
توں ایس پنڈوں ڈیرا ڈنڈا چک لیا۔ دانیں پانی
کچھ کیتی تے اوہ پنڈ ملک وال علاقہ ساہیوال
وچ جا آباد ہوئے۔

ملک وال دی نویں آباد کاری وچ اہے اوہناں
نوں تھوڑے دن ایں ہوتے سن کہ چودھری پانڈو
بھٹی اپنے کسی نجی کم لئی ملک وال دے اک لاگوں
پنڈ ملوٹدی آیا۔ اوہدی ملت گلت والے بس دے
متھے ملے گلے تے سکھ ساند پکھٹی۔

راتیں جد روٹی ٹکڑوں دیسلے داندے ہو کے بیٹھے
کجھ انگ ساک تے آہنڈی گواہنڈوں دی کول
آبیٹھے گلوگتی کسے سجن چودھری پانڈو نوں پھیا۔
سناؤ پانڈو کے بھٹی دے نویں دیسے داکیہ حال

چال اے۔

پانڈو اکیھا۔ رب دی بڑی مر اے پنڈواہ واہ
 ٹھٹھیا ہویا اے۔ تنہا ڈیاں دعاواں نال رنگین پے
 وسئیں آں۔ زمین بڑی قابل نکلی اے۔ فصل داڑی
 پتنگے چو کھتے سوادے پے ہندے نیں۔ جس
 پیلی دل دھیان مارے بھرویں سردی تے اُسر دی
 وسدی اے۔ نہ ساڈنی دا کوئی ات شمار اے۔ نہ
 باڑی دا کوئی حد بناں۔ رب دی مر نال سانوں تے
 ایس نوں آباد کاری دا سواد آ گیا اے۔ دو نہ سمیل
 دی بہا ساری پٹھے اُجاڑے دے سارے کھتے
 میل دتے نیں۔ کیس کین دی واہ واہ راج کے پے
 کھاندے تے دعاواں دیندے نیں..... پر
 یار..... اک..... گھانا بڑا پیا ماردا اے۔
 میت تے تہاں دیکھی اے ناں..... میں
 کنہاں رنجھاں تے چاواں نال پوئی اے۔ اوہدے
 لتی ابے تیکر کوئی چنگا مولوی عالم یا سید نہیں ملیا۔
 جہڑا ادنیوں ساہنے بنھالے۔

پانڈو دی ایہ گل سُن کے اونھاں آکھی۔ ایہ
 کیہڑی ادکڑا اے۔ ساڈے نال دے پنڈھک وال
 اک اُتج دے سید صاحب نوں آ بیٹھے نیں۔ اجے

اپنا گھر ٹوبادی نہیں نہیں دڑیا۔ اونھاں دا اپنی اصل
 ٹکانیں توں مل آدناں دس سالے کہ اوہ لوڑ دندوی
 ہوں نے۔ اونھاں توں کچھ دیکھو جوڑے من ایں جاہن
 تے تھارڈا کم بن جائے۔

اغلے دن چھاہ دیلے ای کچھ سر کڈھ دے۔
 تلونڈی دے بیڑتے پانڈو بھٹی نوں نال لے کے
 ملکوال شاہ محمد درویش نوں آئے۔ تے مذہبی بھرا
 گتی دے مان نال اپنی لوڑ رسی۔ سخی شاہ محمد آئے بھراواں دا
 مان رکھیا۔ نئے کوئی گل گنتھ کرن لے بغیر گھر دا دست
 دیہو اچک پٹکائے پانڈو کے آبیٹھے۔

مسجد دی امامت تے درس دی ذمے داری
 شاہ ہوراں آپ بمسحالی، تے اپنے پتر بٹھے شاہ نوں
 پڑھائی بنائی دے نال پنڈو مال ونگر چارن تے وی
 لا دتا۔ ایس طرز اپنی جداناں روشن کرن دالے
 بٹھے شاہ پورا میں بزرگاں دی ایہ سنت دی پوزی کوئی

عمر دالک ہورانڈازہ

ایس پانن دیچ ساڈے کول اوہدی عمر دالک دا اندازہ تے بت کہ اوہ
 والد جد اچ گیدانیاں توں ملکوال آئے تے بٹھے شاہ دی عمر اوس دے چھیاں
 ورمیاں ای ہی۔ اوہدی پوزی عمر دی پڑچول ای ہی ہے۔ اوہدی تاریخ وفات ۱۷۱۷ء

و تاج ایہ چھبہ درہے جمع کریئے تے ایہہ کل تہتر درہے بن دے نیں۔ پر ساڈے
 ایس اندازے دے دی برخلاف اک ہو رہا بھارا علمی تے تحقیقی ثبوت مل دا لے
 جدھے بندیاں ایس اندازے نوں دی ٹھیک نہیں نیاں جانداں
 ایہہ ثبوت خان بہادر ڈاکٹر مولوی محمد شفیع صاحب دا اک تحقیقی مقالہ اے
 جہڑا ادھنجاں پنجاب یونیورسٹی دے عربک پرنسٹن سوسائٹی دے ترتبے سالانہ
 جلسے تے ۲۲ اپریل ۱۹۳۹ء نوں اورینٹل کالج دے پرنسپل تے ایس جلسے دے
 صدر دی حیثیت نال پڑھیا تے اورینٹل کالج میگزین دے ضمنیہ مئی ۱۹۳۹ء
 دے چھپویں صفحے تے چھپیا ہویا مل دا لے۔ ادھنوں اسی جویں دا توں ایتھے نقل
 کرنے آں

میر بہلی شاہ قادری شطاری قصوری

خزینۃ الاصفیاء مصنف مرحوم مفتی غلام سرور لاہوری طبع ۱۲۵۴ھ ص ۱۹۹ پر
 ان کا مختصر حال یوں دیا ہے کہ وہ بلھے شاہ عنایت قادری لاہوری کے غلامِ خلفا میں
 سے تھے۔ قصور میں رہتے تھے۔ ان کے پیروں کی نسبت چند واسطہ سے شاہ
 محمد غوث گویا ری تک پہنچتی ہے۔

وہ عابد و زاہد تھے۔ اور صاحب جذب و سکر و عشق و محبت و وجود
 سماع تھے۔ توجید میں بلند مرتبہ کلام اور قیمتی تقریریں پیش کرتے تھے۔ ان کے
 پنجابی اشعار کہ معارف و توجید سے پُر ہیں۔ خاص و عام کی زبان پر ہیں۔ ان کی کہانیوں
 کو قرال اصفیا کی مجلسوں میں گاتے ہیں۔ سننے والوں کا ذوق و شوق ان سے
 بڑھتا ہے۔ ان کے خوارق اور کرامتیں زبان زدِ خلایق ہیں وہ سبحانہ ہیں

فوت ہوئے۔

ذیل کی سطور سے منظور یہ ہے کہ میر صاحب موصوف کا سن وفات جو خزینۃ الأصفیاء میں درج ہے درست معلوم نہیں ہوتا۔

ایک قلمی نسخہ اور ادو وظائف کا فیروز پور شہر میں عبدالعزیز خاں صاحب کلارک آف کورٹ سیشن کورٹ فیروز پور کے پاس محفوظ ہے۔ جس میں ایک اجازت نامہ بزبانی میر صاحب موصوف درج ہے جو اس مسئلے پر کچھ روشنی ڈالتا ہے۔

اس نسخہ کی تقطیع ۱۲۷۱ھ ۱۸۵۴ء میں کی گئی ہے۔ اس میں مختلف رسالے ہیں۔ جن میں تعویذات، نقوش، فالنامے، اعمال حب ادعیہ وغیرہ درج ہیں۔

پہلے رسالے کے آخر میں تاریخ کتابت ۵ شہر ربیع الثانی ۱۱۶۰ھ درج ہے۔ بعض رسالوں کے شروع یا آخر میں۔ اور ایہ وغیرہ کا نام بھی لکھا ہے۔ مثلاً حرز ابودجانہ، درود کبریت اجمر تصنیف حضرت غوث الاعظم دعاء برہتیبہ دعاء بانات العظمہ اس دعا کے آخر میں لکھا ہے۔ رہ اذن واجازت و رخصت حضرت حق آگاہ میاں عبداللہ عشقی شروع نمودہ۔ و در عمل آورده شد

اس سے پہلے ورق پر وہ اجازت نامہ درج ہے جس کا ذکر نیچے آتا ہے۔ فالنامہ حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم

دُعَا معنی، دُعَا و بوجوشن، حرز امیرین، صلوة جا، جہ درود قدسی
قصیدہ بردہ پا،

عربی عبارتیں خط نسخ میں۔ اور فارسی خط نستعلیق میں لکھی ہیں
جہاں؛ مردوم بیان و دعوت ادعیہ مختلفہ کا عنوان درج ہے۔
اس سے پہلے درج پر عبارتِ ذیل درج ہے۔

اجازت و رخصت حرزِ یمانی و بانٹ العظمہ و
بانٹ الکرامت و حزب البحر و اورادِ فتمیہ و غیرہ جمع
دعوت ہاد از زبان مبارک حضرت سید عبداللہ عشقی
عرف میاں بلہ شاہ جو لقیہ جناب سید عبدالقادر جیلانی
برحقائق و معارف آگاہ محبت پناہ حافظ خان محمد
داود شد باید کہ قبول نموده آرد ^{۱۱۸۱} و نیز اورادِ سلسلہ
قادریہ شطاری (کذا) و مداریہ و چشتیہ و سہروردیہ
خلافت وادہ شد باید کہ خود ہم مشغول شود بہ طالبان
نیز اشتغال نماید۔

آخری سطر کے نیچے مہر ہے جس میں بلعاشاہ قادری
^{۱۱۸۱} کذب ہے۔ اسی مہر کا نقش کتاب میں یہ اور جگہ بھی ہے
نقش کی نقل یہاں درج کی جاتی ہے۔

۱۱۸۱ قادری
بلعاشاہ

بظاہر سید عبداللہ شاہ عشقی عرف میاں بلہ شاہ فقیر جناب
شاہ عبدالقادر جیلانی ہی میرے بھٹے شاہ قادری شطاری ہیں
جن کا ترجمہ صاحب خزینۃ الاصفیاء نے دیا ہے۔ اور جن کا
نام ان کی اپنی مر میں بھٹا شاہ قادری ہے اگر یہ درست ہے
تو اس سر کی رو سے وہ ۱۱۸۱ میں ابھی زندہ تھے۔ ان کی
تاریخ وفات ۱۱۷۱ نہیں ہو سکتی۔

ایس نوٹ دی روشنی و بیچ و چار کر یسے تے بھٹے شاہ دی عام
مشورہ تاریخ وفات وی غلط ثابت بندی لے۔ تے ایس طراں جویں ساتوں
ادھنوں دے جنم دی تاریخ دا ٹھیک پتہ نہیں لگدا تاریخ وفات دا وی رولا
ای رہیندا اے۔

ساڈے کول خزینۃ الاصفیاء تے ادھنوں دی لوح مزار توں اگے ہور
کوئی تحریری ثبوت نہیں سی جہڑا اسی ادھنوں دی تاریخ وفات دے ثبوت و بیچ
پیش کر سکدے۔

کلام

بھٹے شاہ دے کلام دنی پُن چچان لئی اپنے دلوں اساں بڑی احتیاط
ورقی لے۔ تے کوشش کیتی لے کہ ادھنوں دا اصل کلام اپنے اصلی روپ و بیچ
پیش کیتا جاسکے۔

ایس ۔ ہا تیکر پنجابی ادب دے جہڑے بہتے نمونے ساڈے سامنے
آئے نیں ادھنوں دلوں و بیچ کے بندہ ایہ آکھن لئی مجبور ہو جاندا لے کہ ادب دے

نال اودھے ترتیب دین والیاں تے چھاپن والیاں کوئی چنگا سلوک نہیں کیتا۔
 بلکھے شاہ دیاں کافیاں تے اودھے ہور کلام نال دی جو سلوک ہو یا اودھے
 خیالان دی اُچی اڈار بے پرواہی دے اینہاں جلال توں اُپتے پر مار دی رہی
 بھانویں اودھا ٹانواں ٹانواں کھنڈ کدھرے کدھرے اینہاں جلال دیاں گھڑیاں
 دتج پھس ای گیا۔ پرواہ دیاں اُچیاں اڈاراں اتلی ہوانا نول دچھڑنہ سکیاں۔
 ساڈی بے پرواہی تے غفلت دے ایس لیں سمیں ساڈے تے بلکھے شاہ
 دتج پوریاں دونہ مدیاں دالماں کھپا پاتا۔

تاریخی راہواں دے ایہ مُڑ دے موڑ جد ساڈے ساہمنوں دی اُنجیں پاسے مروڑ
 کے لنگھن گئے تے دل اپنے مادری ادب نوں اجھیاں بُجیاں دج دیاں دینخ کے رہ
 نہ سکیا۔ بلکھے شاہ دے کلام دی پرکھ پڑتال تے صحیح ترتیب دا پکا ارادہ کر کے کم
 چھوہ دتا۔ جنوں اج سرے چار دھ کے پیش کر دیاں ہویاں پوری پنجابی بہتیل دی
 ماکی ملن جنیں چاچرٹھے ہوئے نیں۔

ایس نسخے دی ترتیب لئی جنھاں کتاباں والا لکرا کر کے اصل کلام تے
 اودھے صحیح متن نوں کٹھیاں کرن دی کوشش کیتی گئی اے اودھے بیٹھ لجیاں کتاباں
 نیں۔

الف :- قانون عشق (حصہ اول تے دوم) مرتبہ مولوی انور علی صاحب
 رتھی (۱۳۰۹ھ، ۱۹۵۲، ۱۹۵۹ء) لاہور۔

پ :- کافیاں حضرت بلکھے شاہ قصوری مرتبہ بھائی پریم سنگھ
 صاحب زرگر قصوری۔ قصور، ۱۹۵۳ء سمیت

گ :- کافیاں میاں بلکھے شاہ۔ لاہور۔ ۱۳۰۰ھ

س :- کافیاں بُلّھے شاہ۔ لاہور۔ ۱۹۵۰ء

ع :- کافیاں بُلّھے شاہ۔ لاہور

ق :- کافیاں بُلّھے شاہ قلمی نسخہ۔ میاں احمد دین صاحب لورائیں ضلع

گجرات۔

ایتھے اینہاں نسخیاں داتھوڑا جیہا ویرواتے جان کچھان کرانی ضروری معلوم

بندی اے۔

الف :- ایس نسخے دے پہلے چھاپے دی کوئی تاریخ نہیں ملدی۔ بروکی

النور علی صاحب نہیں اپنے نسخے نوں ترتیب دین وچ بڑی محنت کیتی اے تے

اوبدی شرح کرن وچ بڑا ذور ماریا اے۔ ایس طراں اونھاں دا ایہ کم بڑی تعریف

والا اے۔

اپنی تحقیق نال جتاں کلام وی اونھاں ایس نسخے وچ کٹھا کیتا اے۔ اوبدے

لئی بڑی احتیاط کیتی اے۔ تے شرح وچ بڑے بھر پور حلیشے لکھے نہیں جہڑے

پنجابی ادب دی بڑی خدمت اے۔

ایس نسخے دیاں کافیاں دی ساری گینتی ۱۱۶ ایں۔ جہڑی (پ)، نسخے

دی گینتی نالوں ۱۴ کافیاں گھٹ اے۔ کجھ دوہڑے تے دوسری حرفیاں وی ایس

نسخے وچ (پ)، نسخے نالوں گھٹ نیں۔ فیروزی میرے سامنے پئے نسخیاں

دچوں ایہ دو جانشہ اے، جدھے وچ بُلّھے شاہ دا بہتا کلام بلدا اے تے اپنی

شرح دے وابدے نال ایہ صاحب اول اے۔

پ۔ بر ایس نسخے دامواد دو بے سارے نسخیاں نالوں چوکھتے داندا

اے۔ ایہدے وچ جتھے کافیاں دی گینتی دی دو بے نسخیاں نالوں ودھیک

اے ادنیٰ دو صفحے تھے سی حرفیاں دا انگ سمولای دودھ اے۔
ایہ دسے صفحہ نمبر ۲ تے بھائی پریم سنگھ صاحب ایس نسخے بارے لحدے
میں۔

”مجھ کو مدتِ مدید سے یہ شوق دامنگیر تھا کہ کابینہ تے ملھے شاہ
صاحب جو کہ بسبب آپ کے اُمّی ہونے کے یکجا نہ تھیں بکہ قولوں
کو سینہ بسینہ یاد تھیں جن کا حاصل کرنا بہت دشوار امر اور نہایت محنت
کا کام تھا۔ چنانچہ کئی سال کی مدت سے اس محنت شاقہ کو گوارا کر کے
جہاں جہاں وہ اشخاص جن کو کافیاں یاد تھیں بہت وقت اور صرفِ زر
کثیر سے نقل کر کر یہ ایک نسخہ تیار کیا جن سب کا میں تسکریہ ادا کرتا ہوں۔
خصوصاً جناب خان صاحب غلام حسین خان صاحب خلف
الرشید جناب رحمت خان صاحب کا از حد مشکور ہوں کہ جن کے
عنایت بے غایت سے مجھے بہت سا ذخیرہ جس کی تعداد ۴۰۰ گز ہیں
اور بارہاں ماہ اور اٹھوارد اور دوسری حرفیاں ہیں جو کہ نہایت صحت
سے اس میں درج ہیں۔ انہوں نے بھی بفرمائش جناب معلیٰ القاب
محمد سرور خان صاحب مرحوم و مخفور خلف الصدق جناب عبد الرحمن
خان صاحب رئیس اعظم ضلع جالندھر قصبہ دہوگری کئی سالوں کی محنت
سے شبکل تمام بطور خوشہ چینی کے یکجا جمع کی تھیں اور اپنی الطاف کریمانہ سے دُ
ذخیرہ مجھے سب شائقین میں عام کرنے کے لیے عنایت فرمایا ہے۔“
ایس نسخے وچ دونہ سی حرفیاں دا سمولاد ابداد و بے نسخیاں دے نال سمند
دے دونہ کناریاں دی دوری دے ویر دے دا لکھراے پر نرے زبانی دعوے نال

ابن اسحق حریفان دامبرناں جتھے پانے تھیں اہناں دے ہون دا کوئی پکا ثبوت نہیں
اوتھے اصناں دی پرچول کینیاں دی کجھ بُتے دی صورت نظر آندی اے۔

اسی حریفی دوم جہڑی نسخے دے ۱۰۸ صفحے توں شروع ہندی اے۔ اوہدی
زبان دا روپ، شعر دی بندش وزن دا عیب، فنی ترکیباں، تے بولی دا اٹھاروا
تے سات نہ ہونا بٹھتے شاہ دی زبان دے روپ، شعر دی بندش، وزن دا ٹھک
فنی ترکیباں تے بولی دے رواں اٹھاناں اگائیں رلدے۔

میری ایس وچار دے ثبوت لئی دوچار نمونے دیکھو۔
صفحہ ۱۱۱ دا اک شعر اے۔

ص۔ صبر کرنا آیا بنی اُتے دیکھ رنگ نہ چیت ڈولا میتے جی
سدا تخم دی طرف نگاہ کرنی پات پھول کی لوڑ نہ جائے جی
جوئی آئے اور جاتے اٹک بے نایں تان سو کون دانش جو لایے جی
بٹھتے شاہ سنبھال خود کھنڈ چاکھی جسے بکے پھل تے کیوں کھائے جی
ش۔ شہ نہیں کوئی ذرا اس میں سدا اپنا آپ سروپ بے جی
نہیں گی ان ایان کی ٹھورا دہاں کہاں سوڑے چھاؤں اور دھوٹ جی
پڑ بیج بے ماہی میں ہی سویا کوڑا سخن کا رنگ اربوپ بے جی
بٹھا شاہ سنبھال جب مَول دیکھا ٹھور ٹھور میں اپ اڑپے جی

مثال لئی تسی اونھاں دونہ شعراں تے ای نظر مارو۔ ایہ زبان دی ڈول
شعر دی اجسی کجی بندش، ایہ پھورکیاں فنی ترکیباں، وزن دا گھاٹا و ادا، تے بولی دی ایہ
اٹک چال بٹھتے شاہ دے فنی روپ دا اصل چہرہ بہر تے کدھرے رہیا اوہدے
روپ دا پرچھاواں دی معلوم نہیں بُندا

ایسے سی حرفی وِجِ اک لفظی ترکیب نوں ایناں دہرایا گیا اے کہ اوہ شاعر
 دے فنی منشا دا اِصلا بن کے رہ گئی اے۔ تے ایس اک سی حرفی دے مقابلے
 تے۔ اوہدا سارا کلام پھول ماریتے۔ ایہ لفظی ترکیب کسے اک کافی یا دو صطرے وِج
 نہیں آدندی۔ فیر کافیاں، دو صطرے اوہدا جیہا پیٹھ داتے زور والا کلام ایں، جدھے
 وچوں اوہدا اصلی چہرہ بہرہ نظر آندا اے۔ پر اوہدی ایہ لفظی ترکیب اوہدے ساکے
 کلام وِج کدھرے نظر نہیں آدندی۔

”بلتھے شاہ سنبھال توں آپ تائیں“

ایس اَدھے مصرعے دی دہرائی۔ ج۔ در۔ ز۔ ز۔ ش۔ ص۔ ص۔ ک۔ تے و
 دے شعراں وِج کینتی گئی اے۔ جہڑی اوہدے کلام دی عام ترکیب نالوں اگا امی
 اوپری تے بگانی جیہی اے۔

ایہ وی ہو سکدا اے کہ ادنھوں ایہ ترکیب چو مصرعے شعراں وِج ای یادوں
 دا خیال آیا ہووے۔ یا چو مصرعے اکھن گیاں ایں ایہ ترکیب ادھنوں سٹھی ہووے
 پر بے کرایہ اوہدا اپنا منشا ہندا تے اوہ ایہی دہرائی کچھ شعراں وِج ای کر کے چھڈ
 نہ دیندا سی حرفی دے سارے شعراں وِج ای ایس ترکیب نوں ورت دا جہڑا
 اوس میں دا ادبی دی سی پر اوس انج نہیں کیتا۔ جدھے توں ملوم ہندا اے کہ ایہ
 اوہدا اپنا ورتا نہیں۔

ایسے سی حرفی وِج حرفیاں دے ڈھلے حرف دی درتوں دی جیہی اے
 جدھا تعلق بلتھے شاہ جیسے وڈے عالم نال تے چھڈو۔ اک ان پڑھ عامی شاعر
 نال وی نہیں ہو سکدا۔ ذرا ایہ صادمی نمونہ دیکھو

ث :- سمجھ حساب کر بیٹھ اندر

نہ - جادناں آدناں نہیں اوتھے

ضی - ذکر اور فکر کو چھوڑ دتے کے

ظ - جدانیں تیرا یار تیں تھیں

ایس طراں مُدھے حرف دے اعلان نال اعلیٰ لفظ دا اجیما اوپرا جوڑ
مردار پریم سنگھ صاحب دی علمی ترکیب تے ہو سکدی اے۔ ملٹھے شاہ
جیسے عالم دے کلام دا انگ نہیں ہو سکدا۔

خورے کجھ پانے والے نسخیاں دیاں اجیماں گھاٹاں تصور کر کے ای پریم
سنگھ موراں پانے تحریری بیان وچ ملٹھے شاہ نوں اُمی نخ دین دی جرات
کیتی اے پر کے لگے بدھے تاریخی سیج نوں کوئی بناوٹی گالاں نال کیویں جھوٹا ثابت
کر سکدا اے۔

تاریخ بڑے زور نال ایس گل دی اکیس دیکھی گواہی دیندی اے کہ ملٹھے
شاہ مسجد کوٹ قصور دے ادھماں طالب علماں وچوں سن جنھناں پانے ویلے
دے تاریخی عالماں دا درجہ حاصل کیتا۔

خواجہ حافظ غلام مرتضیٰ قصوری جیما ناضل استاد آپ ملٹھے شاہ دی
شاگردی دا فخر کر دا اے۔ اوہناں دا ایہ مشہور تاریخی قول اچ دی پنجابی تاریخ دے
سینے وچ پیا گونج دا اے۔

”میںوں دو شاگرد عجیب ملے نیں۔ اک
ملٹھے شاہ جس علم پڑھ کے سُرنگی پھٹ لئی
تے دو جا وارث شاہ جہڑا عالم ہو کے
میرا بنجھے دے گیت گون لگ پیا“

سہی حرفی سوم دارنگ ڈھنگ سی حرفی دوم تے شہید کرن داراک ہو۔
ثبوت اے۔ ایس سی حرفی دی زبان بندش تے فنی ترکیباں وچوں بلمتھے شاہ
دے فکر دارنگ روپ۔ انجیس پیا جھلکاں ماردا اے جویں کافیاں تے دو صطرے
دے شیشے وچوں۔

اجھے عذراں دے ہندیباں ہویاں وی سہی حرفی دوم نوں اساں اپنے
نسنے دنج درج کر دتا اے کہ اوہدی نقل دپ، وچ ملدی اے۔ میرے خیال دنج
ایہ دو جا معتبر نسنے اے۔

گ۔ ایس نسنے دنج ۵۸ کافیاں تے ۸ دو صطرے دتے گئے نیں جنھاں
دی ترتیب دنج بڑی محنت تے احتیاط کینی گئی طوم ہندی اے۔
قصیدہ عارف دے سرناوین نال ایہدے دنج اک داہدو کانی ملدی اے
جدھی ٹیپ دامصرع اے۔

اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

پراہدھے لئی ایہ ثابت اے کہ ایہ کانی پیر بلمتھے شاہ دی کانی نہیں بھانویں
ایہ کانی (س)، دے نسنے دنج بلمتھے شاہ دے ناں تے مڑھی گئی اے۔ پراوہدا
آکھن والا ادب دے چھیکڑے بند وچ آپ ای پیا بولدا اے۔

کشن سنگھ عارف سمجھاویں   مردھرتلی تے تیج بتاویں
موٹی بات ارتھ باریک   اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

ایس بندتوں ایہ صاف ظاہر اے کہ ایہ کے کشن سنگھ عارف دالنجیا
ہویا قصیدہ اے جنھوں دھکو دھکی بلمتھے شاہ دے کلام دارنگ بنان دی
کوشش کینی گئی اے پیر پیر بلمتھے شاہ لئی ایہ کوئی نویں گل نہیں بہروڈے

پنجابی شاعر نال انج دے سلوک دی گوشش ادہدے آے دوا لے ورتج مڈھوں
ایں ہندی رہی اے۔

فیرومی ایس نسنے دی ترتیب دین وایاں ادہدا کجھ خیال رکھیا اے، ایہی
لٹائی چھپائی تے کاغذ دی عام نسیجاں نالوں کجھ دل اے۔ میں ترتجے تھال ایس
نسنے کوں صلاح ہی اے۔

۵۔ ایس نسنے وچ کافیاں دی گینتی ۷۰ اے چھیکڑ وچ قصیدہ عارف
دی ہے پر دک، دالے نسنے وچ ادہ جتھے کشن سنگھ عارف دے ناں
تے دے۔ ایہدے وچ ایس طراں ایں۔

مجید عارف سمجھاویں

سر دہر تلی تے تیج بناویں

موٹی بات ارتھ باریک

اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

۶۔ ایس نسنے دی اپنی دکھری کوئی حیثیت نہیں۔ (دگ)، دالے نسنے تے
کتب خانہ عزیز یہ کشمیری بازار لاہور نہیں۔ اپنا سرورق لا کے ادہدے متھے تے
کافیاں بُلکھے شاہ دی چھاپ لادتی اے۔ جدھا کر کے میں ایہدے کوں (دگ)
دالے چھاپے جینی این مدد لئی اے۔

ایس طراں ایہدے وچ کوئی مجید عارف نظر آندے میں لٹائی چھپائی وی
ایہی کجھ جگہ اے پر ایہنوں ترتیب دین دالے بزرگ میں ایہنوں کافیاں بُلکھے شاہ
دی تھال اک انھاں کھاتہ بنان دی دلوں وچوں گوشش کینتی اے۔ بھانویں بُلکھے
شاہ دا کلام اپنے اٹھا دی تن نال ادہدے کوں دیا نہیں۔

ایدھے دتج بے ترتیبی تے لاپرواہی ایس حد تیکرا پڑی ہوئی اے کہ چھیکڑ
 دتج بٹھتے شاہ دی تھاں اوہدیاں کافیاں دتج شاہ حسین دیاں کافیاں دارا
 پادشاہیاں اے۔

شاہ حسین گئے شہ نالے
 رو رو میں کیتے رت نالے
 کے کیا تڈھ بھجالے
 ساتھوں کیوں چت چایائی

(ص: ۶۲، ک: ۶۷)

کے حسین فقیر ناناں
 جو ہوسی رب ڈاڈے دا بھاناں

(ص: ۶۳، ک: ۶۸)

ایس نسخے دتج ایہ دو کافیاں شاہ حسین دیاں جڑوتیاں گئیاں نیں۔ جڑیاں
 ایدھی بے ترتیبی دیاں چشم دید گواہ نیں۔

اک ہو رگل دی اے کہ ایہ نسخہ لالہ لٹجھورام پبشتر نوکھا بازار، لاہور دے نسخے
 دی نقل اے۔ ہو سکدا اے کاتب نہیں جو ایں دائویں نقل کر دتا، ہو دتے تے کسے اہنوں
 دوجی وار دیکھن دی تکلیف ای نہ کیتی ہو دے۔

لالہ لٹجھورام دالے نسخے دی تیری بھال کیتی اے پر اوہ نہیں مل سکیا نہیں تے
 اوہ دے صحیح حوالے نال ایہ گل صاف ہو جاندی۔

سنت سنگھ، برکت علی، غلام علی، تے دین محمد دالے نسخے دی لالہ لٹجھورام
 دالے نسخے دی ای نقل دتے جان دے نیں پر اوہناں دا ٹھیک ویر داوی تہ دے

ہوسکا اسی بے اوردے والا نسخہ ہتھ لگ جاؤ۔

ق۔ ایہ پاپا پورا نالتے کہ صروں کہ صروں چھپیا ہویا نسخہ میرے پورانے دوست میاں احمد دین صاحب سکنہ موضع لوراں ضلع گجرات کو لوں ہتھ لگا۔ جدے پہلے تے اک دوپشلے درتے نالوں لتھے ہوتے نیں۔ ایس کر کے ایدے کاتب نے تحریر دی تاریخ سن دا کجھ پتہ نہیں لگ سکیا، اُنج کلام والا لکھرا کیتیاں ایہ نسخہ معتبر معلوم ہندا اے۔

الف:رتے (پ) دے دو نھاں نسخیاں وچ دتے کلام دا ماخذ راہنما ایدے نال رل دا ملدا اے جدے تول مینوں ایہ نسخہ سبناں ہور نسخیاں نالوں بتا صحیح تے معتبر معلوم ہندا اے کجھ کلام بے (الف) وچ ہے تے (پ) وچ نہیں کجھ بے (پ) وچ ہے تے (الف) وچ نہیں پر ایدے وچ دو نوں انگ بڑی حد تیکر نظر آدے نیں جدے نال ایدے پتا۔ معتبر ہون دی تصدیق بُندی اے۔ ایس کر کے اپنے کم دی بنیاد میں ایسے نسخے تے رکھی اے ہور نسخیاں وچوں جویں جویں ملھے شاہ دا کلام مل سکیا اے ادھوں دی پوری تحقیق تے ویروے نال ایس نسخے وچ جمع کر دتا گیا اے تے یقین ایں کہ میرے والے نسخے وچ بُن ملھے شاہ دا کلام جتھے بناوٹی دا بدے گھائے توں پاک صاف اے ادتھے مکمل وی اے۔

اَن چھپیا کلام

تھوڑا جیسا ان چھپیا کلام دی پوری پُن چھان تے پرچول نال ایس نسخے وچ درج کیتا گیا اے جدے تے ملھے شاہ دے کلام دا شبہ ہی نہیں پیندا سگوں پورے

یقین نال آنخ سکی دا اے کہ پیر بلتھے شاہ دا اسی کلام ایں۔
 جنھاں سجناں اوہدا ایہ روپ گھیرن وچ میری قلم دا ساتھ وٹنا لے میں اونھاں
 دادی مان کروا ہویا دعا کرناں کہ رب اونھاں دے علمی ادبی شوق نوں بہرہ دھائے
 تے اوہ اپنی مادری زبان دے علم تے ادب دی بہتی توں بہتی خدمت کر دے
 رہیں۔

چانن دے لئی وچ صنیرے جنڈاں جالن والے !
 وسدے رہیں اُجاڑاں دے وچ دیوے بالن والے

رولیف الف

۱

الف اللہ تال رتا دل میرا
 مینوں "ب" دی خبر نہ کائی
 "ب" پڑھدیاں مینوں سمجھ نہ آئے
 لذت الف دی آئی
 "ع" تے "غ" توں سمجھ نہ جانا
 گلّ الف سمجھائی
 بلھیا، قول الف دے پورے
 جیڑے دل دی کرن صفائی

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 ایسی آئی من میں کاء
 دکھ سکھ سب دنجائیورے
 ہار سنگار کو آگ لگاؤں
 گھٹ اپڑو صا نڈ چائیورے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 سن کے گیان کی ایسی باتاں
 نام نشان سبھی انگھاتاں
 کوئل دانگوں کو کاں آتاں
 تیں ابے دی ترس نہ آئیورے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

---

(۱) سن کیوں، ساجن، چر لایا ہے؟
 (۲) ایہ بند نہیں ملدا۔
 (۳) سن ر ملی ہوتی

(پ ۱۱ ص ۳۰، ک ۲۳)

گل "مرگانی" سیس کپریا
 بھپکھ متنگن نوں رو رو پھیریا
 جوگن نام بھیا رت دھریا
 انگ بھوت رمائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 عشق ملال^(۲) نے بانگ دیوانی^(۳)
 اٹھ دوڑن^(۴) گل واجب آئی
 کر کر سجدے گھر دل آئی
 متھے^(۵) محراب نکائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 پریم نگر دے اٹے چالے
 خونی نین ہوتے خوش حالے
 آپے آپ پھسے دتج جالے
 پھس پھس آپ کو ہائیورے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

(۱) ایہ بندھنیں ملدا
 (۲) موزن
 (۳) ستانی
 (۴) ایہہ گل اٹھی دینی آئی
 (۵) صدق

(۶) فی منہ محراب - (الف: ص ۱۳۰-ک ۴۵) (۷) ایہ بندھنیں ملدا (الف: ص ۱۳۰-ک ۴۵)

دُکھ برہوں نہ ہوں پُرانے
 جس تن پیراں، تون جانے
 اندر جھڑکاں، باہر طعنے
 نیوں لگیاں دُکھ پائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

میناں^{۳۲} مالن روندی پکڑی
 برہوں پکڑی کر کے تکر می
 اک مرنا، دو جی جگ دی پکڑی
 ہُن کون بناں بن آئیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

بُٹھا^{۳۳} تھوہ سنگ پیت لگاتی
 سوہنی بن تن سب کوئی آئی
 دینج کے شاہ عنایت سائی
 جی میرا بھر آئیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

{ ۱۵، ۱۶ یہ بند نہیں ملدا
 (الف: ص ۱۳۰، ک ۴۵)
 ۱۷، ۱۸ یہ بند نہیں ملدا

{ ۱۹، ۲۰ بُٹھا شاہ گربٹھہ لگاتے۔ دپ: ص ۱۳۰، ک ۲۳

اب لگن لگی کیہ کر یئے؟
 نہ جی یکے، تے نہ مر یئے

تم سنو ہماری بیناں
 موبے رات دنے نہیں چیناں
 بن پئی بن پک نہ سر یئے
 اب لگن لگی کیہ کر یئے؟

اب لگن لگی کیہ کر یئے؟
 نہ جی یکے، تے نہ مر یئے

۱۵ اگن برہوں دی جاری
 کوئی ہماری پیت نواری

بن درشن یکے تر یئے؟
 اب لگن لگی، کیہ کر یئے؟

اب لگن مگی، کیہ کریتے؟

نہ جی سکے، اتے نہ مرے

بٹھے پئی مصیبت بھاری

کوئی کروہاری کاری

ایہ اجسے دکھ کیسے جریے؟

اب لگن مگی، کیہ کریتے؟

اب لگن مگی، کیہ کریتے؟

نہ جی سکے، اتے نہ مرے

اب ہم گم ہوئے !
 پریم نگر کے شہر
 اپنے آپ نوں سو بدھو رہیا ہوں
 نہ سر، ہاتھ نہ پیر
 خودی کھوئی، اپنا پد چیتا
 تب ہوتی گل خیر
 نتھ گڑے پدے گھر تھیں
 کون کرے زردیر؟
 بھٹا شوہ ہے دویں جہا نہیں
 کوئی نہ و سدا غیر

اپنے سنگ رلائیں، پیارے، اپنے سنگ رلائیں
 پیسے نیڑوں لگایا سی تیں آپے چائیں چسائیں
 میں لایا اے کہ تڈھ لایا، اپنی اوڑنبا ہیں
 راہ پواں، تاں دھاڑے بیسے جنگل مکھ بلائیں
 بھوکن پھیتے تے چت پھتے، بھوکن کرن ادائیں
 یار تیرے جگا تر چڑھیا، کُنڈے مکھ بلائیں
 ہول دنی دا تمہر تمہر کنیدا، بیڑا پار تنگمائیں
 کر لئی بندگی رب پستے دی، پون قبول دعائیں
 بٹھے شاد تے شاہاں دا مکھڑا، گھنگٹ کھول دکھائیں
 اپنے سنگ رلائیں، پیارے، اپنے سنگ رلائیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
اک روز جہاؤں جانا اے

جاقرے وچہ سما نا اے

تیز گوشت کیڑیاں کھانا اے

کرچیتا مرگ دسار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

تیرا ساہنیڑے آیا اے

کچھ چوٹی داج رنگیا اے

کیوں اپنا آپ دنجا یا اے

اے غافل، تینوں سار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

توں ستیاں عمر دنجائی اے

توں چرخے تند نہ پائی اے

کیہ کر میں؛ داج تیار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 توں جس دن جو بن متی نہیں
 توں نال سیاں دے رتی نہیں
 ہو غافل گھلیں دتی نہیں
 ایہ بھورا تینوں سارا نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 توں مڈھوں بہت کچھ نہیں
 نر لہیاں دی نر لہی نہیں
 توں کھا کھا کھانے رچی نہیں
 ہن تائیں تیرا بار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 اج کل تیرا مُکلا دا اے
 کیوں سستی کر کردوا اے
 ان ڈٹھیاں نال بلا دا اے
 ایہ بھلکے گرم بازار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

توں ایس جانوں جائیں گی
 پھر قدم نہ ایتھے پائیں گی
 ایہ جو بن روپ و بنجائیں گی
 تین رہناں وچ سٹار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

منزل تیری دور ڈرا ڈی

توں پوناں وچ جنگل وادی

اوکھا پنچن پیر پیادی

دستی توں اسوار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اک اکی تنہا چلیں

جنگل بربرف وچ ریس

لے لے تو شہر ایتھوں گھلیں

اوتھے لین ادھار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

(۱)۔ بھلائے

(پ: ص ۸، ک ۳)

(۲) (پ: ص ۸-۹، ک ۳)

اودہ خالی اے سُنج حویلی
 توں وچ رہیں اک اکیلی
 اوتھے ہوسی ہو رہ نہ بسی
 ساتھ کے دا بار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 جڑے سن دیاں دے باجے
 نال جنھاں دے وجدے دے باجے
 گئے ہو کے بے تختے تلیے
 کوئی دنیا دا اعتبار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 کتھے ہے سلطان سکندر
 موت نہ چھڈے پیر پیمبر!
 سبے چھڈ چھڈ گئے اڈنبر
 کوئی ایتھے پائیدار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 کتھے یوسف ماہ کنعانی
 لئی زینخا قیر جوانی
 کیستی موت نے اوڑک فانی
 فرادہ ہار سنگار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

کتھے^(۱) تخت سلیمان والا

دج ہوا اڈا سی بالا

اوہ بی قادر آپ سنبھالا

کوئی زندگی دا اعتبار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

کتھے^(۲) میر، ملک، سلطاناں

کوئی مار نہ بیٹھے ٹھاناں

شکر و اجنھاں شمار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

پھٹلاں^(۳) پھل چنبیلی لالا

سون سنبل سرو نرالا

باد خزاں کیستنا بڑھالا

زرگس نت خمار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

جو کچھ کر میں^(۴)، سو کچھ پائیں

نہیں تے اوڑک پچھو تائیں

سُنجی کونج دانگوں کر لائیں

کھناں باہجھ اڈا رہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

ڈیرا کر سیں او بنیں جا رہیں!

جتھے شیر، پلنگ، بلائیں

خالی رہن محل سراتیں

پھرتوں ورنے دار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اسی عاجز و بیچ کوٹ علم دے

اوسے آندے و بیچ قلم دے

بن کھے دے ناپیں کم دے

باہجوں کھے پار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

بلجھا شود بن کوئی ناپیں

ایتھے اوتھے دو میں سراتیں

سنبھل سنبھل قدم رکائیں

فیر آون رُد جی وار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

۷

اٹھ گئے گواہنڈوں یار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 اٹھ گئے، ہن ربنڈے ناپیں
 ہویا ساتھ تیار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 داہڈی کلجے بل بل اٹھ (۱) دی
 بھڑکے برہوں نار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 بھٹھا شوڈ پیارے با، بھجوں
 ربا، ہن ارار نہ پار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟ (۲)

(۲) اٹھے

(۱) ڈاڑھ

(۳) نہ رہے ارار نہ پار

(۳) نہ رہے ارار نہ پار

(۵) دی ترکیب، ٹپٹ کر دی گئی ہے (الف، ص ۱۰۳، ک ۱۸)

آہجن، گل نگ اساڑے، کیا جھیڑا لایوئی؟
 ستیاں بیٹھیاں کچھ نہیں ڈٹھا، جاگدیاں شوہ پائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڑے، کیا جھیڑا لایوئی
 قہریا ڈنی شمس بڑے، اٹا کر لٹکا یوئی
 آہجن، گل نگ اساڑے، کہینا جھیڑا لایوئی
 (۵) عشق عشق جگ وچ ہوئیاں، دے دلاں بٹھائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڑے، کیا جھیڑا لایوئی
 میں میں کائی نہیں جدائی، پھر کیوں آپ چھپائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڑے، کیا جھیڑا لایوئی
 مجھیں آئیاں، ماہی نہ آیا، پھوک برہوں ڈولائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڑے، کیا جھیڑا لایوئی
 ایس عشق دے دیکھے کارے یوسف کھوہ پوئیوئی

(۱) سبھاں پ: ص ۵۸، ک ۶۱، (۲) پائی ۳، (الف: ص ۱۳۱، ک ۴۰)

(۳) الف: ص ۱۳۲، ک ۴۸

(۴) (۶)، (۷)، (۸) پ: ص ۵۹، ک ۶۱

آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیڑا لایوتی
 وانگ زلیخا و بیج مصر دے گنگٹ کھول رُلا یوتی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیڑا لایوتی
 دیت اسی تئی موسیٰ بولے تدا کوہ طور جلا یوتی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیڑا لایوتی
 کن تتا تئی جھیڑکاں والا آپے حکم سنا یوتی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیڑا لایوتی
 عشق دیوانے کیتا فانی دل یتیم بنا یوتی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیڑا لایوتی
 بُھاشوہ گھروسیا آکے شاہ عنایت پایوتی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیڑا لایوتی

( )

(۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۲) { دپ: ص ۵۹، ک ۶۱ }
 (۱۳) بُھاشوہ گھروسیا آکے شاہ عنایت پایوتی

۹

اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 کن نیکوڑوں اگے دیاں گیاں
 نیوں نہ مگڑا پجوری دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 آپ چھڑ جاندا نال بھینسے
 ساڑوں کیوں بیلوں موڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 رانجھے جیہا مینوں ہو رہ نہ کوئی
 منتاں کر کر موڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 مان دایاں دے نین سلوئے
 سُوہا دوپٹہ گوری دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 اَحدہ اَحدہ دتج فرق نہ بُلھیا
 اک رتی بھیت مروڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا

۱۰

اک مُکتبہ یار پڑھایا اے

اک مُکتبہ یار پڑھایا اے

ع غ دی ہکا صورت

ہک مُکتبہ شور مچایا اے

اک مُکتبہ یار پڑھایا اے

اک مُکتبہ یار پڑھایا اے

ستی دا ڈل لٹن کارن

ہوت پنوں بن آیا اے

اک مُکتبہ یار پڑھایا اے

اک مُکتبہ یار پڑھایا اے

بلتھا شوہ دی ذات نہ کائی

میں شوہ عنایت پایا اے

اک مُکتبہ یار پڑھایا اے

اک مُکتبہ یار پڑھایا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

اک الفوں دو تین چار ہوتے

پھر لکھ کر وڑھزار ہوتے

پھر اوتھوں باہجہ شمار ہوتے

ہک الف داکتہ نیارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

کیوں پڑھنا تیس گڈ کتاباں دی

سر چانا تیس پنڈ عذاباں دی

بن ہو یا شکل جلاباں دی

اگے پنڈا مشکل بھارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

۱) بے شمار

۲) چایا

۳) ہویا

(الف: ص ۲۰۵، ک ۷۸)

بن حافظ حفظ قرآن کریں
 پڑھ پڑھ کے صاف زبان کریں
 پھر نعمت و نوح دھیان کریں
 من پھر دا جیوں بلکارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

نلتھا بی بوڑھ دا بویا سی
 اوہ برچھ دڈا جا ہویا سی
 بد برچھ اوہ نانی ہویا سی
 پھر رہ گیا بی اکارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

پھرنکتہ چھوڑ حساباں توں
 کر دُور کفر دیاں باباں توں
 لاه دوزخ گور عذاباں توں
 کر صاف دے دیاں خراباں توں
 گل ایسے گھر وچ ڈھکدی اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

انویں متھا زمین گھسائی دا
 نماں پامحراب دکھائی دا
 پڑھ کلمہ نوک بسائی دا
 اول اندر سمجھ نہ لیسائی دا
 کدی بات سچی بنی مکدی اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

کئی حاجی بن بن آتے جی
 گل نیلے جا مے پاتے جی
 حج و تیج ٹکے لے کھاتے جی
 بھلا ایہ گل کسٹوں بھاتے جی
 کدی بات سچی بی ٹکدی اے
 اک بُکتے تیج گل ٹکدی اے

اک جنگل بحر میں جانڈے نی
 اک دانہ روزے کھانڈے نی
 بے سمجھ وجود تھکانڈے نی
 گھر ہوں ہو کے مانڈے نی
 اینویں چلیاں تیج جڈ ٹکدی اے

اک بُکتے تیج گل ٹکدی اے

پھڑ پھڑ شد عبد خدائی ہو
 تیج مستی بے پردا ہی ہو
 بے خواہش بے نوائی ہو
 تیج دل دے خوب ستائی ہو
 بُتھا بات سچی کدوں ٹکدی اے

اک بُکتے تیج گل ٹکدی اے

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

کھی چٹیک لائیہ اِی

ساتھوں آپ چھپایا اِی

میں تیرے دج دزانہ جُدائی

بجھیں آئیاں رانجھیا رنہ آیا

پھوک برئیوں ڈوں لائیہ اِی

کھی چٹیک لائیہ اِی

اکھاں دے دج دل جانی پیارِیا

میں نیڑے سینوں دُور کیوں دسنا میں

ساتھوں آپ چھپایا اِی

کھی چٹیک لائیہ اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

دج مصر دے دانگ زُلیخا

گھنگٹ کھول رُلایا اِی

کھی چٹیک لائیہ اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

شوہ بھتھے دے سر پر برقع

تیرے عشق نچایا اِی

کھی چٹیک لائیہ اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

۱۴

اُٹے ہو زمانے آتے
 کان گکڑنوں مارن گتے
 چڑیاں جڑے کھاتے

اُٹے ہو زمانے آتے
 عراقیاں نوں پٹی چابک پوندی
 گدوں خود پواتے

اُٹے ہو زمانے آتے
 بلتھا حکم حضوروں آیا
 تس نوں کون ہٹاتے

اُٹے ہو زمانے آتے

اُلٹی گنگا بہا یورے سادھو تب ہر در سن پائے
 پریم کی پونی ہاتھ میں لیجو گنجھ مروڑی پڑنے نہ دیجو
 گیان کا تکلادھیان کا چرخہ اٹا پھیر بھوڑائے
 اُلٹے پاؤں پر کُنْب کرنا چائے تب لڑکا کا بھیدا پائے
 دھنیر لٹیا بھن لچھن باقی تب انھد ناد بجائے
 ایہ گت گڑ کی پریوں پادے گڑ کا سیوک تبھی سداے
 امرت منڈل مول تب ایسی دے کے ہری ہر ہو جائے
 اُلٹی گنگا بہا یورے سادھو تب ہر در سن پائے

۱۶

اماں بابے دی بھلیائی
 اوہ ہن کم اساڈے آئی

اماں بابا چوردوانہ دے پتر دی وڈیائی
 دانے اتوں گت گت گت گت گت گت گت گت گت گت
 اساں قیضے تداہیں جاے جہاں کنگ ادہن گت گت گت
 کھائے خیراتے پھائیے جہدے الٹی دستک لائی
 بٹھا طوطے مارباگاں تھیں کڈھے اُتور ہن اُس جانی

اماں بابے دی بھلیائی
 اوہ ہن کم اساڈے آئی

آمل یار سارے میری
میری جان دکھاں میں گھیری

اند خواب و چھوڑا ہویا خبر نہ پندی تیری
سُنجی بن وِج لُٹی ساٹیاں سُور پنگ^(۱) میں گھیری
مُلاں قاضی سانوں راہ بتاؤں دین بھرم دے پھیرے
ایہ تاں ٹھگ جگت دے جیا لادن جال چو فرے
کرم شرعدے دصم بتاؤں سنگل پاؤن پیریں
فات مذہب ایہ عشق نہ پچھا عشق شرع دا دیری
ندیوں پار مُک سجن والو لہب^(۲) میں گھیری
سنگور بڑی پھڑی کھلرتی میں کیوں لایا دیری
بُلجھا شاہ شوہ تینوں ملسی دل نون دیہہ دیری
پتیم پاس تے ٹونناں کس نون مہل گیوں سکر دوپہری

آمل یار سارے میری
میری جان دکھاں میں گھیری

(۱) سُور شمنگ اپ: ص ۸۴، ک ۱۱۰

(۲) لروپ اپ: ص ۸۳، ک ۱۱۰

۱۸

اُو فقیر و میسے چلیے عارف کاسن وا جارے
 انحرُ بدسُ زبورنگی تیجے بھیکھ پیجا جارے
 انحرُ وا جا سُر ب ملاپی نرویری سزنا جارے
 میسے با، بھوں میلا اوتر رُڑھ گیا نول دیبا جارے
 کھن فقیری رستہ عاشق قائم کرومن با جارے
 بندہ رب بہیواک مگر سُکھ بلیتا پڑا جمان برا جارے

۱۹

اڈیسورل دیہونی ودھائی
میں بربایا رانجھا ماہی

اچ تاں روز مبارک چڑھیا
رانجھا ساڈے ویڑے وڑیا
ہتھ کھونڈی موہڈے کبیل دھریا
چاکاں دالی شکل بنائی

اڈیسورل دیہونی ودھائی
میں بربایا رانجھا ماہی

مکٹ گواں دے وچ رُل دا
جنگل جوہاں دے وچ رُل دا
بے کوئی اٹھ دے دل بھل دا
اصل حقیقت خبر نہ کائی

آؤسُورل دیہونی ودصائی

میں بر پایا رانجھا ماہی

ملکھے شاہ اک سودا کیستا

پتیا زھر پیالہ پتیا

نہ کجھ لاہاں ٹوٹا لیستا

درد دکھاں دی گٹھڑی چائی

آؤسُورل دیہونی ودصائی

میں بر پایا رانجھا ماہی

ایس نیوں دی الٹی چال

صابر نہیں جسیوں لگایا
 دیکھ پیانیں کیسہ دکھلایا
 رگ رگ اندر کرم چلایا
 زورا در دی گل محال

ایس نیوں دی الٹی چال

ذکر یا نہیں جد پایا تمسارا
 جس دم وجیا عشق نقارا
 دھریا سرتے تکھا آرا
 کیستا ایڈ زوال

ایس نیوں دی الٹی چال

جدوں یکھیں پائی جھاتی
 رمز عشق دی لاتی کاتی
 جلوہ دتا اپنا ذاتی
 تن خنجر کیستا لال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

آپ اشارہ اکھہ دا کیستا
تاں مدھوا منصور نہیں پیتا
سولی چڑھ کے درشن لیتا
ہویا عشق کمال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

سُلیمان نوں عشق جو آیا
مندرا ہتھوں چاگو آیا
تخت نہ پریاں دا پھر آیا
بھٹھ جھو کے پیابے حال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

بلتھے شاہ بن چپ چنگیری
نہ کر ایتھے ایڈ دیری
گل نہ بن دی تیری میری
چھڈ دے سارے دہم خیال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

دا، اُستھوں دپ: ص ۷۶-۷۹

بھٹھے بے حال دپ: ص ۷۲-۷۳

ایسا جگیا گیان پیتتا

ناہم ہندو نہ ترک منوروی

نام عشق دی ہے منظوروی

عاشق نے ہر جیتتا

ایسا جگیا گیان پیتتا

دیکھو ٹھگاں شور مچایا

جمنساں مرناں چا بنایا

مورکھ بھٹے رولا پایا

جس لڑا عاشق ظہر کیتا

ایسا جگیا گیان پیتتا

بُلٹھا عاشق دی بات نیاری

پریم والیساں بڑی کراری

مورکھ دی مت ایویں ماری

واک سخن چُپ کیتتا

ایسا جگیا گیان پیتتا

ایہ اجر ج سادھو کون کماوے
چھن چھن روپ کتے بن آوے

مکہ لنگا سہیلو کے بھیت دو لو کو ایک بتاوے
جب جگرگی تم وصل کر دے بانگ کسے بھانیں نادو جاوے
بھگتی بھگت تارو ناہیں بھگت سوئی جہڑا من بھاوے
ہر پرگٹ پرگٹ ہی دیکھو کیا پنڈت پھر بید سناوے
دھیان دھرو ایہ کافر ناہیں کیا ہندو کیا ترک کماوے
جب دیکھوں تب اوہی اوہی بلھا شہوہ ہر رنگ سماوے

ایہ اجر ج سادھو کون کماوے
چھن چھن روپ کتے بن آوے

ایہ دُکھ جا کھوں کس آگے
رُوم گھٹا پریم کے لاگے

سکت سکت ہو رین وہانی
ہمے پیسائیں پیڑ نہ جانی
کیا جانوں پیسا کیا من بھانی
بلکت بلکت رین وہا سی
ہا سے دی گل پے گئی پھاسی
اک مرناں دوجا جگدی مھانسی
کرت پھرت نت موہی مے موہی
کون کرے موہے سے دل جوتی
شام پیا میں دیتی ہوتی دھرتی

دُکھ جگ کے موہے پُوچھن آئے
 جن کے پیار دیس سُدھا سے
 ناں پیا آئے ناں پیا آئے
 ایہ دُکھ جا کموں کس جاتے
 بُلکھا شاہ گھر آ پیار یا
 اک گھڑی کو کرن گزُاریا
 تن من دھن جیا تیں پر داریا

ایہ دُکھ جا کموں کس آگے
 رُم رُم گھاہ پریم کے لاگے

ایس من میں آیورے
 دکھ سکھ سب دنجا یورے
 ہارسنگار کو اگ لگا دن

تن پر ڈھانڈ چا یورے
 سن کے گیاں کیاں ایسا باتاں
 نام نشان تبھی ان گھاتاں
 کوئل وانگ میں کوکاں راتاں

تیں بے بھی ترس نہ آیورے
 گل مرگانی سیس کھیریا
 درشن کی بھیکھ منگن (۱) چڑھیا
 جوگن نام بھولت (۲) دھویا

انگ بھولت رما یورے

عشق کماں نہیں بانگ سنائی
 ایہ گل سُننی واجب آئی
 کر کر صدق سجدے دل دھائی

منہ محراب نکا یورے

پریم نگر والے اُلٹے چالے

نہیں مرنی بھر خوشیاں نالے

آن پھسی آپے وچ جالے

ہس ہس آپ کو ہا یورے

بُلٹھا شوہ سنگ پیت لگائی

جی جائے دی دتی سائی

مرشد^(۱) شاہ عنایت سائیں

جس دل، برما یورے

ایسی من میں آیورے

دکھ سکھ سبب دنجایورے

ہار سنگار کو اک لگا دن

تن پر ڈھنڈ پچایورے

(۱) آپ
 (۲) جامہ
 (۳) میرا

ردیف ب

۲۵

بس کر جی ہُن بس کر جی
اک بات اساں نال ہس کر جی

تسی دل میرے وتیج وسدے ہو^(۱)
اینویں^(۲) ساتھوں دُور کیوں ندے ہو^(۳)
نا^(۴) لے گھت جادو دل کھتدے ہو
ہُن کتول جا^(۵) سونس کر^(۶) جی

بس کر جی ہُن بس کر جی
اک بات اساں نال ہس کر جی

(۲) تہ

(۱) ہسی

(۴) تہوں

(۳) وسدے

(۶) نکھتدے

(۵) جاییو

{ (الف: ہس ۱۲۸، ک ۴۲) ، (پ: ہس ۰۳۹، ک ۳۴)

تسی مویاں نوں مار نہ مکدے (۱) سے سی (۲)
 کھڈو (۳) وانگ کھونڈی نت گڈے سی
 گل کر دیاں دا گل گھٹ دے سی
 ہن تیر لگاؤ کس کر جی

بس کر جی ہن بس کر جی

اک بات اساں نال ہس کر جی

تسی چھپ دے ہو اساں پکڑے ہو
 اساں نال زلف (۴) دے جکڑے ہو
 تسی (۵) مے چھپن نوں تکرے ہو
 ہن جان نہ ملدانس کر جی

بس کر جی ہن بس کر جی

اک بات اساں نال بس کر جی

{ (۱) الف: ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲

{ (۲) پ: ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲

{ الف: ۳، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲

{ (۳) پ: ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲

(۱) کھنڈوا

(۲) اے

(۳) نت پنیاں

(۴) تاں

(۵) پیجر

(۶) اے

(۷) کتول

بلیغاً شوہ میں تیری بر دمی ہاں^(۴)
 تیرا مکھ دیکھن نوں مردی ہاں^(۵)
 نت سو سو منتاں کر دی ہاں^(۶)
 ہن بیٹھ بنجر دتج دھس کر جی

ہن بس کر جی بس کر جی
 اک بات اسال نال ہس کر جی

(۱) ایس

(۲) تیرے

(۳) ہاں

(۴) بر دے (الف: ص ۱۳۸، ک ۴۲)

(۵) تیرے

(۶) مر دے

(۷) نت نت

(۸) بندی دا گن (پ: ص ۳۹، ک ۳۴)

(۹) ہاں (الف: ص ۱۲۸، ک ۴۲)

(۱۰) کیا تیر چلاؤ کس کر جی (پ: ص ۳۹، ک ۳۴)

بُلٹھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون
 نہ سوہاں نہ کم بخیر سے و بنے جاگن سون

را بنھے نوں میں گایاں دیواں من درج کراں دعائیں
 میں نے رانجھا اکو کوئی نوکاں نوں از مائیں
 جس سے درج بیلی دے اُس دیاں لواں بلائیں
 بُلٹھا شوہ نوں پاسے چھڈ کے جنگل دل نہ جائیں

بُلٹھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون
 نہ سوہاں نہ کم بخیر سے و بنے جاگن سون

(۱) سوتھاں
 (۲) تے
 (۳) اکیڑے

(الف: ص ۶-۱۰، ک ۲۴)

(۴) آیر کافی نہیں ملدی رپ: گ ۱)

۲۷

بُلٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں مومن دتج میتاں

نہ میں دتج کفر دیاں ریتاں

نہ میں پاکاں دتج پلیستاں

نہ میں موسیٰ نہ فرعون

بُلٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں اندر بید کتاباں

نہ دتج بھنگاں نہ شراباں

نہ دتج رنداں مست خراباں

نہ دتج جاگن نہ دتج سون

بُلٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ دتج شادی نہ غمناکی

نہ میں دتج پلیستی پاکی

نہ میں آبیؑ نہ میں خاکی

نہ میں آتش نہ میں پون

بُلّھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں عربی نہ لاہوری
 نہ میں ہندی شہر نگوری
 نہ ہندو نہ ترک پشتوری
 نہ میں رہیں راج ندون

بُلّھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں بھیت مذہب دا پایا
 نہ^۱ میں آدم خواجایا
 نہ^۲ میں اپنا نام دھرایا
 نہ وچ بیٹھن نہ وچ بھون

بُلّھا کیہ جاناں میں کون

اول آخر آپ نوں جاناں
 نہ کوئی دوجا ہور پچھاناں
 میتھوں ہور نہ کوئی سیاناں
 بُلّھا شوہ کھڑا ہے کون

بُلّھا کیہ جاناں میں کون

{ (۱) ناہیں
 (۲) ناہیں
 (پ: بس ۸۰، ک ۱۰۳)

۲۸

بنی کا بن اچرج بجائی

بنی والیا چاکا رانجھا

تیرا سُر ہے سب نال سا بنھا

تیریاں موجاں ساڈا مانجھا

ساڈی سُر تیں آپ ملائی

بنی کا بن اچرج بجائی

بنی والیا کا بن کما دیں

سب دانیک انپ منا دیں

اکھیاں دے دتج نظر نہ آویں

کیسی بکھڑی کیسں رچائی

(۱) بنی اچرج

(الف: ص ۱۸۵، ک ۶۷)

(۲) تن

(پ: ص ۷۱، ک ۸۶)

بنسی کاہن اچرج بجائی

بنسی ب کوئی سنے سناوے
ارتھ اس کا کوئی ورلا پاوے
جو کوئی اسخ کی سُر پاوے
سو اس بنسی کا سودا تئی

بنسی کاہن اچرج بجائی

سُنیاں بنسی دیاں کھنگوراں
کوکاں تن من دانگوں موراں
ڈٹھیاں اس دیاں توڑاں جوڑاں
اک مُردی سب کلا اٹھائی

بنسی کاہن اچرج بجائی

اس بنسی دا لماں لیکھا
جس میں ڈھونڈا قس میں دیکھا
سادھی اس بنسی دی ریکھا
ایس وجودوں صفت اٹھائی

بنسی کاہن اچرج بجائی

اس بنسی دے پنج ست تارے
آپ اپنی مُر بھروے سارے
اک مُر سب دے دتچ دم مارے
ساڈی اس نہیں ہوش مہدائی

بنسی کا بن اچرج بجائی
 بلجھا پٹنچ پٹے — تکرار
 بوہے آن کھدوتے یار
 رکھیں کلمے نال بیو پار
 تیری حضرت بھرے گواہی
 بنسی کا بن اچرج بجائی

بوڑھیں^(۱) دے طیبیا میں صی خبر گئی
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 عشق ڈیرا میرے اندر کیتا
 بھر کے زہر پیالہ میں پیتا^(۲)
 جھدے آنویں دے طیبیا نہیں تے میں گر گیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 چھپ گیا سورج باہر رہ گیا کالی^(۳)
 ہوداں میں صدقے مڑے دیں دکھانی
 میں بھل گیا تیرے نال نہ گیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 تیرے عشق دی سار دے میں نہ جاناں
 ابہر آیا اے میرا بیٹھ و دانال

دپ: ص ۲۶، ک ۱۹

د۱، پہلا مصرعہ کوئی نہیں

د۲، (۳) ربیٹا
 الف: ص ۱۳۴، ک ۵۲

د۲، میں کوئی نہیں

د۳، جدا ہے۔

سٹ پی عشق دی تاں کوکاں دیسا
 تیرے عشق پنچایا کر تھیّا تھیّا
 ایسّ عشق دے کولوں سانوں ہنگ نہ ماتے
 لاہو جانڈرے بیڑے موڑ کون ہٹا تے
 میری عقل بھلی نال موہانیاں دے گئیّا
 تیرے عشق پنچایا کر تھیّا تھیّا
 ایسّ عشق دی جسگی وچ مور بولیںدا
 سانوں کیتے قبلہ پیارا یار دسیندا
 سانوں گھائل کر کے پھر خبر نہ لیا
 تیرے عشق پنچایا کر تھیّا تھیّا
 بکھا^(۳) شاہ عنایت دے بہ بوہے
 جسّ^(۴) پہنائے سانوں ساکے سوہے
 جاں^(۵) میں ماری اٹاری مل پیادیا
 تیرے عشق پنچایا کر تھیّا تھیّا

(۱) ایہ بند نہیں ملدا
 (۲) ایہ بند نہیں ملدا
 (۳) بکھا شوہ اندانی مینوں آپ عنایت ہوتی
 (۴) جس مینوں پہنائے فی کوئی سالوسوی
 (۵) جاں میں لاجی آنری فی مینوں میادیا
 (الف: ص ۱۳۴، ک ۵۲)

مہر داسا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پرواہی دا

ابراہیم خچا و بیچ پائیو

سُیمان نوں بھٹھ جھکا ئیو

یونس مچھی توں نکلا ئیو

پھڑ یوسف مصر وکائی دا

مہر داسا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پرواہی دا

زکریا سرگھو تر چلا ئیو

صابر دے تن کیڑے پائیو

صنعاں گل زنار پوا ئیو

کتے اُلٹا پوش لبائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

پینمبرتے نور اُپا یو

نام امام حسین دھرا یو

جھولا جب اسرائیل جھلایو

پھر پیاسا سا گھا کٹائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروائی دا

جاز کریا رکھ چھپایا

پھیناں اُس دا بُرا منیا

آرا سرتے چاؤ گایا

سینیں رکھ چھرائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

یجھی اُس دایا رکھیا

نال اوسے دے نیوں لگایا

راہ شرع دا اُن بتلایا

سرا سدا تھاں کٹائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

بُلغّا شوہ ہُن صبح بنگھاتے ہیں
 ہر صورت نال پچھلتے ہیں
 کتے آتے ہیں کتے جاتے ہیں
 ہُن میتھوں بھل نہ جانی دا

بھروا ساکیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

بھیناں میں کت دی کت دی^(۱) بیٹی
 پڑی پکھے پکھو اڑے رہ گئی ہتھہ وچ رہ گئی جٹی
 اگے چرہ تیکھے پیرا میرے^(۲) ہتھوں تنہ ترڑی
 بھیناں میں کت دی کت دی^(۳) بیٹی
 داچ جواہر اسان کیہ کرناں جس پریم کٹواتی^(۴) مٹھی
 اوہو چور میرا پگڑ منگاؤ جس میری جند کٹھی
 بھیناں میں کت دی کت دی^(۵) بیٹی
 بھلا ہو یا میرا چرہ ٹا میری جند رندا بوں جٹی
 بھٹا شوہ میں ناچ نچائے او تھے دھم پئی کر گئی
 بھیناں میں کت دی کت دی^(۶) بیٹی

(۱) میاں (۲) مٹھی (الف: ص: ۲۴۹، ک: ۹۹)

(۳) ہتھہ میریوں سے درھیاں وچ لاہی کا نگ مریندا جٹی: (پ: ص: ۲۰، ک: ۱۱)

(۴) مصرعہ نہیں ملدا (پ: ص: ۲۰، ک: ۱۰)

(۵) میرا اوہو چور پگڑ لیاؤ (۶) کر گئی (الف: ص: ۲۴۹، گ: ۹۹)

(۷) رل مل سیان پانی گیاں میں دھلی دوگر پھٹی (پ: ص: ۳۰، ک: ۱۱)

(۸) بھوندا بھوندا میرا اوراؤ گاچب اوجھی تندٹی عاشق بکرا عشوق قصائی میں میں کر دی کٹھی

۳۲

بھانویں جان نہ جان دے دیڑے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیڑے آڈر میرے
 تیرے جیامینوں ہور نہ کوئی
 ڈھونڈاں جنگل بیلا روہی
 ڈھونڈاں تا سارا جہاں دے دیڑے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیڑے آڈر میرے
 لوکاں دے بھانیں چاک میں دا
 رانجھاناں لوکاں و تچ کیسندا
 ساڈا تاں دین ایمان دے دیڑے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیڑے آڈر میرے
 مپے چھوڑ گئی رڑ تیرے
 شاہ عنایت سائیں میرے
 لایاں دیاں لچ پال دے دیڑے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیڑے آڈر میرے

۳۳

بے حد رمزاں دس دانی
ڈھولن ماہی

میم دے اوہلے دس دانی
ڈھولن ماہی

اولیاء منصور کساوے

رمزانا الحق آپ بناوے

آپے آپ نوں سولی چڑھاوے

تے کول کھلوکے ہس دانی

ڈھولن ماہی

بے حد رمزاں دس دانی

ڈھولن ماہی

میم دے اوہلے دس دانی

ڈھولن ماہی

ردیف پ

۳۴

پانی بھر بھر گئیاں بستے آپو دار اپنی وار اپنی وار
 اک بھر آئیاں اک بھر چلیاں اک کھیاں بانہ پساں
 ہار جمبلاں پٹیاں گل وچ
 بابیں پھنکے چوڑا
 کنیں بک بک مچھریاے
 سب اڈنبرا کوڑا
 اگے شوہ نے جھات نہ پائی اینویں گیا سنگار !
 پانی بھر بھر گئیاں بستے آپو دار اپنی وار !

ہتھیں مندی پیریں مندی
 سرتے دھڑی گندا تئی
 تیل پھیل پاناں دا بیڑا
 دندیں مسی لائی
 کوئی جو سد پیونیں ڈا ہڈی دستریا گھر بار
 پانی بھر بھر گئیاں سبھے آپو اپنی وار
 بُتھا شوہ دے پنڈھ پویں بے
 تاں توں راہ پچھانیں
 پوں ستاراں پاسیوں نگدا
 وا پیا ترے کانیں
 گنگی ڈوری کئی ہوتی جان دی بازی ہار
 پانی بھر بھر گئیاں سبھے آپو اپنی وار

پتیاں بکھوں گی میں شام نوں پیامینوں نظر نہ آوے
 انگن بنا ڈراؤنا ناکت بدہ رین و ہاوسے
 کاغذ کروں مکھ واسے نین آنسو لاؤں
 برہوں جاری ہوں جرمی دل پھوک جلاؤں
 پابند سے پنڈت جگت کے پچھ رہیاں سارے
 بید پوتھی کیا دوس ہے اسے بھاگ ہمارے
 نیند گئی کتے دیس نوں اوہ بھی دیران ہمارے
 مت سُسنے میں آملے اوہ نیندن کبھی
 روروجیولاوندیاں غم کرنی آں دوتاناں
 نینوں نیرناں چلے کسے کیا کیستا ٹوناں
 پیڑ پرائی جس رہی دکھ مرم رَم جاگے
 بے دروسی باہیں ٹوہ کے مڑ پاچھے بھاگے

-
	(۴) دم داں	(۱) آڈ
دپ: بس ۹۳ ک ۱۲۹	(۵) بند کوئی نہیں ملدا	(۲) پنڈت پابندے
	(۶) بند کوئی نہیں ملدا	(۳) بند کوئی نہیں ملدا

بھایا دے جوتشیا اک بات سچی بھی کہیو^(۱)
 جو میں ہسینی کرم دی تسی پُچھے ہو رہیو
 اک^(۲) بنیری کو ٹھڑی دوجا دیوانہ باقی
 بانوں پھڑکے لے پھلے کوئی سنگ نہ ساتھی
 بھج^(۳) سکاں نہ بھج جاں سچ عشق نصیری
 دولڑی تلڑی چولڑی گل پریم نہ بھیری
 پاپی^(۴) دونوں گم ہوئے سہرا لگی جانی
 گئے عنایت قادری میں پھر کٹھن کمانی
 اک نقراندی گودڑی گئے پریم دے دھلگے
 سکھیا ہوئے پی سنویں کوئی ڈکھیا جاگے
 دست^(۵) پھلاندی ڈوکری کوئی لیو پاری
 درور ہو کا دے رہیاں سب چلن ہاری
 پریم نگر چل دیتے جتھے کنت ہمارا
 بٹھنا شود توں منگ نی ہاں بے دے نظارا
 پتیاں کھتوں گی میں شام نوں پیامینوں نظر نہ آدے
 آنگن بنا ڈر آدناں کت بدہ رین دھارے

- (۱) کیو (۲) بند کوئی نہیں ملدا۔
 { (الف: ص ۲۴-ک ۳۷)
 (۳) بند کوئی نہیں ملدا۔ (۴) / / / /
 (۵) / / / / (۶) / / / /
 (پ: ص ۹۳-ک ۱۲۹)

(۷) من مولیٰ مین پُچھے لے بٹھنا شود کا دوارا پریم نگر مومں آپنئے کمانوں کنت کنارا۔
 (پ: ص ۹۳-ک ۱۲۹)

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکھی دا

پہلوں آپے ساجن سبھے دا

بُن دسناہیں سبق نابھے دا

بُن آیا آپ نظارے نوں

دنج یسلی بن بن جھاکھی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکھی دا

شاہنشاہ دی کھل لُماؤ

منصور نوں چا سولی دواؤ

زکریئے سرکلو تر دھراؤ

کیہ لیکھا ربیا باقی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکھی دا

کن کیا نیکون کیا
بے چونی دا چُون بنایا
خاطر تیری جگت بنایا
سر پر چھتر لولا کی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکی دا

بُن ساڈے ولّ دھایا اے

نہ رہیندا چھپا چھپایا اے

کتے بلعنا نام دھرایا اے

دوج او بلا رکھیٹا خاکی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکی دا

۲۷

پڑتا یوں عاشق کیڑے

نیوں لگا مت گئی گواتی
نَحْنُ اقرب ذات پچھاتی
سائیں بھی شاہ رگ توں نیڑے

پڑتا یوں عاشق کیڑے

بیرے ہو مڑا نبھا ہوتی
ایہ گل ورلا جانے کوئی
چک پئے سب جھگڑے جھیرے

پڑتا یوں عاشق کیڑے

ے براتاں راتیں جاگن^(۵)
نُورِ نبی دے برس ن لاگن^(۶)
اد ہو دیکھ اس اڑے جھیرے^(۷)

{	(۲) کون	(۱) پڑتالی لا
	(۴) جانے تا	(۳) اوتاں
	(۶) لاگے (۷) ویرے	(۵) جاگے

(۴) پ: ص ۴۴ ک ۱۴۳

پڑتالیو بن عاشق کیہڑے

۱۱۱۱ محق آپ کما یا لوکا

منصور نہ دیندا آپے ہوکا

ملاں بن بن آون نیڑے

پڑتالیو بن عاشق کیہڑے

بٹھا شاہ شریعت تاضی ہے

حقیقت پر بھی راضی ہے

سائیں گھر گھر نیاؤں نیڑے

پڑتالیو بن عاشق کیہڑے

(۱) پیڑے
(۲) شرع تے
(۳) تے
(۴) ادوتے

رپ: س ۲۴، اک ۴۳

پیاریا سائوں مٹھڑانہ لگ داشور ہُن میں تے راضی رہناں
 پیاریا سائوں مٹھڑانہ لگ داشور
 میں گھر کھلاش گوفہ ہور
 دیکھیاں باغ بہاراں ہور
 ہُن مینوں کجھ نہ کہناں
 پیاریا سائوں مٹھڑانہ لگ داشور ہُن میں تے راضی رہناں
 ہُن میں موتی نی میری تے ماں
 پونی میری لے گیاں کاں
 ڈوڈو کر دی مگر سے جاں
 پونی دے دے دے سائیں دے ناں
 پیاریا سائوں مٹھڑانہ لگ داشور ہُن میں تے راضی رہناں
 بُلھا سائیں دے نال پیار
 مہر عنایت کر سے ہزار
 ایہو قول تے ایہو قرار
 دلہر دے وچ رہناں
 پیاریا سائوں مٹھڑانہ لگ داشور ہُن میں تے راضی رہناں

۳۹

پیایا کرتے ہمیں پیا ہوتے اب پیا کس نوں کیئے
 سحر وصل ہم دونوں چھوڑے اب کس کے ہو رہیئے
 پیایا کرتے ہمیں پیا ہوتے اب پیا کس کو کیئے
 جنوں لال دیوانے وانگوں اب ییلی^۲ ہو رہیئے
 پیایا کرتے ہمیں پیا ہوتے اب پیا کس کو کیئے
 بلقا شاہ گھر میرے آتے اب کیوں طعنے سیئے
 پیایا کرتے ہمیں پیا ہوتے اب پیا کس کو کیئے

دا چھوڑے
 (پ: ص: ۷۹، ک: ۱۰۲)
 ۲، کیلا
 ۳، آدے

۲۰

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 کر کے چادر چار دہاڑے
 تھیں انت نماں
 ظلم کریں تے لوک ستاویں
 چھڈ دے ظلم ستاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 جس جس دا بی مان کریں توں
 سو بی ساتھ نہ جاناں
 شہر نموشاں دتخ ہمیشاں
 جس و تچ جگ سماناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں

مہر مہر پور نس گھاوے ڈا بڈا
 ملک الموت مٹاناں
 ایتھے ہین تنتے سب
 ہین اوگن ہار مٹاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 بلتھا دشمن نال برے ویتج
 ہے دشمن بل ڈھاناں
 محبوب ربانی کرے رسائی
 خوف جائے ملکاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں

۴۱

پیارا سنبھل کے نیوں لاپکھٹوں^(۲) پکھتا دیں گا

جاندا جسانہ آویں پھیر

اوتھے بے پرواہی ڈھیر

اوتھے ڈاہیل کھلوندے شیر

توں بھی پھدیا جا دیں گا

پیارا سنبھل کے نیوں لاپکھٹوں پکھتا دیں گا

کھوہ^(۱) و تیج یوسف پائیونیں

پھڑ^(۲) و تیج بازار دکائیونیں

اک ائی مل پورا یونیں

توں کوڈی مل پوائیں گا

(۳) بندنیں ملدا

(۲) بندنیں ملدا

(۱) و پیر

دپ: ص ۳۳، ک ۲۶

(۵) و تیج پھنڈا مل دا لے (۶) یوسف۔ پھلاں ہے

(۴) ڈبل

(۸) دکا دیں

(۷) پھر

دالف: ص ۱۱۳، ک ۲۹

پیارا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا

نیوں لا وینخ زلیخا^(۱) لے

ادتھے عاشق تر طرفن پے

مجنوں کر داہے ہے ہے

توں ادتھوں کیہ لیاویں گا

پیارا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا

ادتھے اکناں پوست لہائی دے

اک آریاں نال چہرائی دے

اک سولی پگڑ چہ صائی دے

ادتھے توں بھی سیں کٹاویں گا

پیارا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا

گھر کلالاں دا تیرے پاسے

ادتھے آدن مست پیاسے

بھر بھر پیون پیالے^(۲) کاسے

توں بھی جی^(۳) پلچاویں گا

(۲) ہے

۱۱ مشتے

(۳) کلالاں-پیلان ہے

۱۲ ادتھے

(الف: ص ۱۱۳، ک ۲۹)

(۲) جیا دالف: ص ۱۱۳-ک ۲۹

(۳) خاصے دپ: ص ۳۴، ک ۲۶

پساریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتا دیں گا
 دل برہن گیوں گت ہو
 بھٹکے کیہ جاناں کیہ ہو
 مستان سے نہ کول کھلو
 توں بھی مت سدا دیں گا

پساریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتا دیں گا
 بھٹیا غیر شرع نہ ہو
 سکھ دی نیندر بھر کے سو
 مومنوں نہ انا اٹھتے گو
 چڑھ سولی ڈھوئے گا دیں گا

پساریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتا دیں گا

{ (۱) پابس
 (۲) توں گر
 (۳) ڈھولا
 (الف: ص ۱۱۳، ک ۲۹)

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھلیاں

کوڈی دمڑی پلے نہ کائی

پاروہنجن نوں میں سدھرائی

نال ملاحاں دے نہیں آشنائی

جھیڑاں ان کراں دُبلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھلیاں

نہیں چندل دے شور کنارے

گھمن گھیر وچ مٹھاٹھاں ماے

ڈب ڈب مومتے تارو بھائے

بے شور کراں تاں جھلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھلیاں

نہیں چندل دے ڈوبینگے پاہے
تارو غوطے کھاندے آہے
ماہی مُنڈے پار سدھائے
میں کیوں رہیاں کھیاں

تاہنگ ماہی دمی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دیاں تارو پھاٹاں
کھلی اڈیکاں ماہی ویاں واٹاں
عشق ماہی دے لائیاں چاٹاں

تاہنگ ماہی دمی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

پار جھن اوں جنگل بیلے
ادتھے خونی شیر بگھیلے
جھب رب مینوں ماہے میلے
میں ایس فسکر دتج گلیاں

تاہنگ ماہی دمی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

۱۱) کوئی تافیہ نہیں ملدا۔

ادھی رات لٹکدے تارے
 اک لٹکے اک لٹکن ہارے
 میں اٹھ آئی ندی کنارے
 ہن پار لٹکن نوں کھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

میں من تارو سار کیہ جاناں
 ونجھ چپ نہ تلوہ پورا ناں
 گھن گھیر نہ ٹانگ "ٹکاناں
 ردو پھاٹاں تلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

بھٹا شوہ گھر میرے آوے
 بار سنگار میرے من بھاوے
 منہ مکٹ متھے تمک لگاوے
 جے دیکھے تاہیں بھلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

۴۳

تھی او ملو^(۱) میری پیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیری
 بسھے^(۲) رل کے ٹرن آیاں
 مایاں^(۳) پھوپھیاں چاچیاں تائیاں
 بسھے روندیاں زار و زاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیری
 بسھے^(۴) آکھن ایہ گل جانیں
 رہویں توں^(۵) ہر دم ہرمنائیں

(۱) وچ نہیں ملدا

(۲) سب

(۳) وچ نہیں ملدا (پ: ص ۶۴، ک ۶۸)

(۴) سب

(۵) رہویں ہر دم ہرمنائی

(الف: ص ۵، ک ۷)

تاہیں گیس گی اوتھے پیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 سبھے ٹر گھراں نوں مڑیاں
 میں ہواک اکھڑی مڑیاں
 ہو ڈاروں میں گونج نیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 بلجھا شوہ میرے گھر آدے
 میں کچی نوں لے گل لادے
 اکو شوہ دی^{۱۰} اے بات نیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری

-
- (۱) گیوں . دپ: ص ۶۲، ک ۶۸
 (۲) اک اکھڑی
 (۳) تیاری (الف: ص ۷۵، ک ۱۰)
 (۴) اوسی
 (۵) لادسی
 (۶) دونوں وچ غائب اے (پ: الف: ص ۶۲، ک ۶۸ - ص ۷۵، ک ۱۰)

۴۴

تسی کرو اسٹاڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

اوہ گھر میرے رنج آیا
اوس آمیزن بھرمایا
پچھو جا دو ہے کہ سایا
اُس اتوں لو حقیقت ساری

تسی کرو اسٹاڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

او ہودل میرے رنج دس دا
بیٹھاناں اسٹاڈے مس دا
پچھاں باناں تے اٹھنس دا
لے بازاراں وانگ اڈاری

(۲) میری کرو سویرے (پ: ص ۴۴، ک ۴۲)

(۱) ایہ دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

(۴) اُس نے (۵) اُستو

(۳) ایہ دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

کروپ: ص ۴۴، ک ۴۲
ایہ بندنیں جلا

(۸) لیندا دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

تسی کرد اس اڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

میں شوہ^(۱) دریا واں پٹیاں
مٹھاٹھاں لہراں دے مُنہ گئیاں^(۲)
پھڑکے گھمن گھیر بھوئی^(۳)اں
پُر^(۴) برکھارین اندھاری

تسی کرد اس اڈی کاری .

کسی ہو گئی دیدن بھاری

تیاں ایڈ چھنچھ^(۵) چائے
تارے کھاریاں بیٹھ چھپائے
مُنج دیاں رتیاں^(۶) نانگ بنائے
ابناں^(۷) سحراں تول بلھاری

تسی کرد اس اڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

(الف: ص ۷۰، اک ۲۶)	}	(۶) دے تو کیسے	(۱) بن میں
		(۷) خنجر (۸) کھاری	(۲) تیاں
		(۹) دی	(۳) پگڑ
		(۱۰) رسی	(۴) پُر
		(۱۱) ابناں	(۵) اُبر

ایہ جو مُرلی کا ہن و جاتی
 دل میرے نوں چوٹ لگائی
 آہ دے نعرے کر دی آہی
 میں روواں زارو زاری

تسلی کرو اس اڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

عشق دیوانے لیکان لاتیاں

ڈا ہڈیاں گھنیاں ستھیاں پاتیاں

ہاں میں بکری کول قصائیاں

رہیندا سم ہمیشہ بھاری

تسلی کرو اس اڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

(الف: ص ۱۰۷، ک ۲۶)

(۱) میرے دل

(۲) آہے

(۳) اُس نے

(۴) میں ہاں

(۵) سم ہمیشہ

(۶) پیت نیاری

مخنق روہیلہ ناپیں چھپ دا

اندر دھریا بنیں^{۱۲} سچ دا

سینوں دیو سنہیٹرا سچ دا

میرتی کرو کوئی غم خواری

تسی کرو اسادی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

میں کیہ فر محبت جاناں

سیاں کردیاں زور تہنگاناں

گل گل میوہ کیہ ہدواناں

کیہ کوئی دید پاری

تسی کرو اسادی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

(الف بمص ۱۰۸ ک ۲۶)

(۱) ایہ بند نہیں ملدا

(۲) باہر

(۳) اوہی

(پ بمص ۴۴ ک ۴۲)

(۴) میں آیاتی

(۵) ایہ کیوں

(۶) کیا گل

نوشتہ^(۱) جس دا بانس بریلی
 ٹٹی ڈالوں رہی اکیلی
 کو کے بیلی بیلی بیلی
 ادبھی کرے کوئی دلداری

تسی کردا ساڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

بلیٹا شوہ دے مے میں جاواں

اپنا سردھڑ پھیر نہ پاواں

اوتھے جاواں پھیر نہ آواں^(۲)

ایتھے اینویں عمر گزاری

تسی کردا ساڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

(۱) جس دا نوشتہ (پ: ص ۲۴، ک ۲۲)

(۲) میری
 (۳) آواں
 (۴) پاواں

(الف: ص ۱۰۸، ک ۲۶)

۴۵

توں کدھروں آیا کدھر جانان
 اپنا دس لکاناں
 جس تھانے دا توں مان کریں
 تیرے نال نہ جاسی ٹھاناں
 ظلم کریں تے لوک ستاویں
 کب پھڑیو لٹ کھاناں
 محبوب سبجانی کرے آسانی
 خوف جائے ملکناں
 شہر خموشاں دے چل ویسے
 جتھے ملک سماں
 بھر بھر پور منگھا دے ڈا ہڈا
 ملک الموت سماں
 کرے چادر چار دیسارے
 ادڑک توں اٹھ جانان
 اپناں سبناں تھیں اے بلہتا
 اوگن ہار پورا تاں
 توں کدھروں آیا کدھر جانان
 اپنا دس لکاناں

توں نہیوں میں ناہیں

دے سبحاں

توں نہیوں میں ناہیں

کھولے دے پر چھادیں وانگوں گھوم رہیا من ناہیں

توں نہیوں میں ناہیں

دے سبحاں

توں نہیوں میں ناہیں

جاں بولال توں نالے بولیں چپ کراں من ناہیں

توں نہیوں میں ناہیں

دے سبحاں

توں نہیوں میں ناہیں

جاں سوال تے نالے سونیں جاں ٹراں توں راہیں

توں نہیوں میں ناہیں

دے سبحاں

توں نہیوں میں ناہیں

بکھا شوہ گھر آیا ساڈے جنڈری گھول گھماتیں

توں نہیوں میں ناہیں

دے سبحاں

توں نہیوں میں ناہیں

۴۷

تیں کت پر پاؤں پسا را اے
 کوئی دم کا اہناں گزارا اے
 اک پنک جھلک دا میل اے
 کجھ کرے ایو ویلا اے
 ایر گھڑی غنیمت دیاڑا اے

تیں کت پر پاؤں پسا را اے
 کوئی کام کا اہناں گزارا اے
 اک رات سراں داربناں اے
 ایتھے آکر پھل نہ بنناں اے
 کل سب دا کوچ نقارا اے

تیں کت پر پاؤں پسا را اے
 کوئی دم کا اہناں گزارا اے

اوس نکالوں آیا ہیں

ایتھے آدم بن سما یا ہیں

ہن چھڑ مجلس کوئی کاراے

تیں کت پر پاؤں پسا راے

کوئی دم کا اہناں گزاراے

بلٹھا شوہ ایہ بھرم تمہاراے

سر چکیا پر بت بھاراے

اُس منزل راہ نہ کھا ہڑاے

تیں کت پر پاؤں پسا راے

کوئی دم کا اہناں گزاراے

ردیفٹ

۴۸

نک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

جس نہ درد دی بات کہی
اُس پریم مگر نہ ججات پئی
اُوہ ڈب مونی سب گھات گئی
اوہ کیوں چندری نے جایا اے

نک بوجھ کون چھپ آیا اے
کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) اوہ مجال مرنی (الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)

(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)

(۲) جندی

مانند پلاس بنا تیر ای

میری صورت چاکھو تیر ای

گمٹھ کالا کر دکھلا تیر ای

کیا سیا ہی رنگ گایا اے

ننگ بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

اک رب دانال خزانہ اے

سنگ چوراں یاراں دانہ اے

اُس رحمت دا خصمانہ اے

سنگ خوف رقیب بنا یا اے

ننگ بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

{ ۱، پلاس مانند
۲، کرکریات } (پ: ص ۵۱، ک ۳)

{ ۳، اس
۴، ٹھگ } (دالف: ص ۱۷۹، ک ۶۴)

(۵، رقیب)

دُوئی دُور کرو کوئی شور نہیں
 ایہ ترک ہندو کوئی ہور نہیں
 سب سادھ^(۲) کھو کوئی چور نہیں
 ہر گھٹ^(۳) و بچ آپ سمایا اے

ننگ بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

اینوں قصبے کا ہنوں گھڑنا تیں^(۴)
 تے گلستاں بوستاں پڑھنا تیں^(۵)
 اینوں بے موجب کیوں لڑنا تیں^(۶)
 کس اٹا دید^(۷) پڑھایا اے

ننگ بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) دُور دُور	(پ: ص ۵۲، ک ۳)
(۲) لہور لکھو	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)
(۳) ہر گھٹ گھٹ رکھو	(پ: ص ۵۲، ک ۳)
(۴) کرنا تیں	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)
(۵) ایے	(د: ص ۵۳، ک ۵۳)
(۶) فریائیں	(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)
(۷) بھید	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)

شریعت ساڈی دانی اے

طریقہٴ ساڈی مائی اے

اگوں حق حقیقت آئی اے

اتے معرفتوں کجھ پایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ دٹایا اے

ہے ورنی بات بتاون دی^(۳)

تسی سمجھو دل تے لاون دی^(۵)

کوئی گت دستو اس باون دی

ایہ کاہنوں بھیت بنایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ دٹایا اے

(۱) حقیقت

(۲) بھرا

(۳) گی

(۴) تم

(۵) پر

(۶) دوسراں

(۷) کیوں

(پ، ص ۵۲، ک ۵۲)

(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)

ایہ پڑھناں علم ضرور ہو یا
 پڑوسناں نا منظور ہو یا
 جس دستیا سو منصور ہو یا
 اس سولی پگڑ چڑھایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیگی بھیگھ وٹایا اے

مینوں کب نہ فکر تیز کیستا

دکھ تن عارف بازید کیستا

کر زہد کتابت مجید کیستا

کے بے محنت نہیں پایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیگی بھیگھ وٹایا اے

(پ: ص ۵۲-۵۴ ک)

(۱) جرکیا

(۲) دوچاکن

(۳) کیا

(۴) اوہ

(۵) بھگے کب فکر تاکید

(۶) دکھ

(الف: ص ۱۴۹ ک ۶۲)

(۷) کتب

اس دکھ سے کچرک بھاگیں گا
 رہیں ستا کہ توں جاگیں گا
 پھیر اٹھ دا روون لاگیں گا
 کسے غفت مار سلایا اے

ننک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

غ ع دی صورت اک ٹھہرا
 اک نقطے دا ہے فرق پڑا
 جو نقطہ دل تمہیں دور کرا
 پھر غین و عین جت آیا اے

ننک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(الف: ص ۱۸۰، ک ۶۲)

(۱)

(۲) رہوں سویا

(۳) آہنڈا

(۴) گویا

(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)

(۵) جینج

(۶) اودھ

(۷) ذرہ غ

جڑا من دتج لگا دؤ آرے
 ایہ کون کے میں "مؤ آرے
 تن ب عنایت ہو آرے
 بھر بٹھا نام دھریا اے
 ننگ بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) من

رپ: ص ۵۲، ک ۵۳

(۲) عنایت سب تن

الف: ص ۱۸۰، ک ۶۲

۴۹

ٹوٹنے کا من کر کے نبی میں پیارا یار مناداں گئی
 اس ٹوٹنے نون پڑھ پھوکاں گئی
 سورج اگن جلاواں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے نبی میں پیارا یار مناداں گئی
 اکھیاں کاجل کانے بادل
 بھواں سے آگ لگاواں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے نبی میں پیارا یار مناداں گئی
 اور بساط نہیں کچھ میری
 جو بن دھڑی گندا واں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے نبی میں پیارا یار مناداں گئی

۱) اک ٹوٹنا اچھا گاواں گئی

(پ: ص: ۶۳، ک: ۷۱)

۲) ریبہ

(الف: ص: ۱۲۴، ک: ۳۱)

۳) بھواسنی

(پ: ص: ۶۳، ک: ۷۱)

۴) ایر بندہ کوئی نہیں ملدا

ست سمندر دل دے اندر
 دل سے لہرا اٹھاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 بجلی ہو کر چمک ڈراواں
 میں بادل گھر گھر جاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 عشق انگلیٹھی ہر مل تار سے
 سورج آگن چڑھاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 نال میں بیابھی ناں میں کواری
 بیٹا گود کھڈاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 بھٹا لامکان دی پڑی اُتے
 بہ کے نادو جاواں گی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی

-
- (۱) بدلی
 (۲) اسپند { دالف: ص ۱۲۶، ک ۳۹
 (۳) نائیں { دپ: ص
 (۴) بیڑی
 (۵) بجاواں { دالف: ص ۱۲۶، ک ۳۹

ردیفانج

۵۰

چجر نہ عشق بحازی لاگے
سوئی سیوسے نہ بن دھاگے
عشق بحازی دانا ہے
جس پتھے مت ہو جاتا ہے
عشق جنھاں دی ہڈیں پیندا
سوئی زجیوت مرجاندا
عشق پتاتے ماماے
جس پتھے مت ہو جاتاے
عاشق داتن سک داجائے
میں کھڑی چند پرکے سائے

دیکھ مشوقاں کھڑ کھڑ ہاے
 عشق بتاں پڑھاتا ہے
 جس تے عشق ایہ آیا ہے
 اوہ بے دس کر دکھلایا ہے
 نشہ روم روم میں آیا ہے
 اس وچ نہ رتی اوہلا ہے
 ہر طرف دسیندا مولا ہے
 بلکھا عاشق بھی ہن تر دا ہے
 جس فکر پیارے گھر دا ہے
 رب ملدا دیکھ اُچر دا ہے
 من اندر ہو یا جھاتا ہے
 جس پکھے مست ہو جاتا ہے

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

درد منداں نوں کوئی نہ چھیڑے

آپے اپنا دکھ سیٹھڑے

جناں جیوناں^(۱) مَولِ گھیڑے

اپنا بُو بھے آپ خیال

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

جس تے دیس عشق دا کیستنا

دُسر درباروں فتویٰ لیستنا

جدوں^(۲) حضوروں^(۳) پیالہ پیتنا

کچھ نہ رہیا سوال جواب

(۱) جیون (الف: ص ۱۰۵، ک ۲۳)، دپ: (ص ۶۷، ک ۷۰)

(۲) ادرکیٹڑے، ادرکھڑے دپ: (ص ۶۷، ک ۷۰) (الف: ص ۱۰۵، ک ۲۳)

(۳) نظموں
(۴) کھیلے ہے { دپ: (ص ۶۷، ک ۷۰)

جس تن گیا عشق کمال

نپے بے سرتے بے تال

جس دے اندر دستیا یار

اٹھیا یارو یار پکار

نرا وہ چاہے راگ نہ تار

اینویں بیٹھا کھڈے "حال

جس تن گیا عشق کمال

نپے بے سرتے بے تال

بٹھا شوہ نگر سچ پایا

جھوٹھا رولا سب مڑکایا

پھیماں کارن پیچ سنایا^{۱۵}

پایا اس دا پاک جمال

جس تن گیا عشق کمال

نپے بے سرتے بے تال

(۱) الف - پ

(۲) کافی ہی کوئی نہیں

(۳) شوہ دا

(۴) جھوٹوں { الف: ص ۱۰۶، ک ۲۳

(۵) بنایا دپ: ص ۶۷، ک ۷۸

(۶) کافی توئی نہیں بلدی دگ: چھاپہ ۱۳۰۸ء

۵۲

جند گڑکی دے منہ آئی

آپے ہیں توں کھنک لھجی آپے ہیں توں نیسارا
گلاں سُن سُن تیریاں میرا عقل گیب اڈسارا
شریت توں بے شریت کر کے بھلی کھبنن وچ پاتی

جند گڑکی دے منہ آئی

ڈرہ عشق تساڈ اوس دا پر بت کولوں بھسارا
اک گھڑی دے دیکھن کارن چک یا جگ سارا
کیتی محنت بل دی ناہیں سُن کیہ کرے لوکائی

جند گڑکی دے منہ آئی

واویلا کیہ کرناں جند جو ساڈے سوٹاڑے
سکھاں دا اک پُولاناہیں دُکھاں دے کھلاڑے
ہونی سی جو اُس دن ہوتی من کیہ کریتے بھائی

۱) دو مصرعیاں دی دوہرائی اے الف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۲) ذرا-وزنی ۳) دپ: ص ۵۵، ک ۵۵

۴) جو الف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۵) کابنہ دپ: ص ۵۵، ک ۵۵

جند گڑکی دے منہ آئی

صلح نہ من داوات نہ پچھدا آکھد ویکھاں کیہ کر دا
کل^(۲) میں کھلی تے اوہ کھلا^(۳) ہن کیوں میتھوں ڈردا
اوہے بہ کے رمز چلائی دل نوں چوٹ لگائی

جند گڑکی دے منہ آئی

سینے بان دھندا^(۴) لاں گل دتج اس حالت دتج جلال
چا چا سر بھوئیں تے ماراں رو رو یار سنبھالال
اگے بھی^(۵) سیاں نیں نیوں لگیا کہ میں ہی پریت لگائی

جند گڑکی دے منہ آئی

جگ دتج روشن تسا ڈا عاشق توں کیوں نہ دے ہو
دسو^(۶) سو دتج بکل دے اپنا بھیت نہ دے ہو
دچکڑے دچکاروں پھڑکے میں کر اٹھی لٹکائی

جند گڑکی دے منہ آئی

۱) تہذیبی اپ: ص ۵۵، ک ۵۵ صلاح دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۲) بات (۳، کھلی وپ: ص ۵۵، ک ۵۵)

۳) کلا آہا وپ: ص ۵۵، ک ۵۵

۴) تیر چلایا
۵) دضدال { دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۶) یا وپ: ص ۵۵، ک ۵۵ (۸) ہور دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

اندروالیا باہر آویں باہوں گپڑ کھسرواں^(۱)
ظاہر استھوں^(۲) کن چھین^(۳) باطن کو^(۴) لے ہوواں
ایسے باطن مھٹی^(۵) زلیخا میں باطن برلائی

چند کڑکی دے منہ آئی

آکھیناں سئی آکھ سُنایاں مچلاسن دانابیں
بتھہ مروڑاں پھاٹاں^(۶) تلیاں روواں ڈھائیں ڈھائیں
لنیں^(۷) تھیں^(۸) مُڑ دیناں آیا ایہ تیری بھٹیا^(۹) تئی

چند کڑکی دے منہ آئی

اک لاک لراجھی آدے نہیں^(۱۰) دسٹیاں سو دساں
بیج آکھاں^(۱۱) تاں سوئی پھا ہا جھوٹھ کہاں تاں دساں
ایسی نازک بات کیوں آکھاں^(۱۲) گنتیاں ہوئے پرانی

چند کڑکی دے منہ آئی

وحی وسیلہ پاکاں داتسی آپے ساڈے ہوو
جاگدیاں سنگ ساڈے^(۱۳) سے جاگسوواں تاں نالے سوو
جس نہیں تیں سنگ پریت لگائی کیٹے سکتھ سوئی

۱۱، میں	۲، ساتھوں	۳، لکدے	۴، چھیدے	۵، پھٹیاں
۶، سو	۷، پھوڑاں	۸، لبتا	۹، سی	۱۰، سو دینا
۱۱، نا	۱۲، کہاں	۱۳، ناہیں	۱۴، آکھیاں	۱۵، کہاں

جند کڑکی دے منہ آئی

ایسیاں لیکاں لایاں مینوں ہور کئی گھر گالے
اپڑ واروں پادیں جھاتی دتیں پھریں دو آے
لکھن^(۶) چھپن تے پھل جادن ایہ تیری وڈیا تئی

جند کڑکی دے منہ آئی

تیرا میرا نیاؤں نیٹرے روموں قاضی آدے
کھول کتاباں کرے تسی دونہاں اک بتا دے
بھریاں قاضی میرے اُتے میں قاضی بھرائی

جند کڑکی دے منہ آئی

بُتھا شوہ توں کیا جیئا^(۷) بُن توں کسیا میں کس
تینوں^(۸) جو میں ڈھونڈن گی میں بھی آپ نہ رہی
پایا^(۹) ظاہر باطن تینوں یاہر اندر رشتنائی

جند کڑکی دے منہ آئی

	(۶) ادیسا		ڈاڈے	(۱)
	(۷) مینوں		کنتی	(۲)
دپ: بس ۵۵ ک ۵۵	(۸) تین جیہانہ	دالف: ص ۲۴۶ ج ۹۴	مصر عنیں	(۳)
	(۹) تیں دج گم		نیرے دس	(۴)
د(۱) جو جرد کھد اسال ہن د نئے کہنوں پھول ستائی			بند کوئی نہیں	(۵)

۵۳

جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی لالی او یار
 آحد وچوں احمد ہویا وچوں میم نکالی او یار
 دُر معانی وی دُصوم مچی ہے نیناں توں گھنڈا اٹھالی یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی لالی او یار
 سوڑہ یسین مُزمل والا بدلا گرج سنبھالی او یار
 زلف سیاہ دے دتج ید بیضکے چمکار دکھالی او یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی او یار
 مَو تُو قَبْلَ اَنْتَ مَو تُو ہویاں مویاں نوں پھیر جوالی او یار
 بٹھا شوہ میرے گھر آیا کر کر ناناچ دکھالی او یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی او یار

ردیف تچ

۵۴

چپ کر کے کریں گزارے نوں
 بیچ سُن کے لوگ نہ سہندے نی
 بیچ آیکھے تاں گل پیندے نی
 پھر پچھے پاس نہ بندے نی
 بیچ سٹھا عاشق پیارے نوں
 چپ کر کے کریں گزارے نوں

بیچ شرع کرے بربادی اے
 بیچ عاشق دے گھر شادی اے
 بیچ کردانویں آبادی اے
 جیسا شرع طریقت ہاے نوں

چُپ کر کے کریں گزار سے نوں

چُپ عاشق توں نہ ہندی اے

جس آئی سیج سو گندی اے

جس مابل سُہاگ دی گندی اے

چھڈ دنیا کوڑپا اے نوں

چُپ کر کے کریں گزار سے نوں

بلتھا شوہ سیج من بولے ہیں

سیج شرع طریقت پھولے ہیں

گل چوتھے پدی کھولے ہیں

جیسا شرع طریقے ہارے نوں

چُپ کر کے کریں گزار سے نوں

چلو دیکھیے اُس مستانڑے نوں
 جدی تر بنجاں دے دتچ پئی اے دہم
 ادہ تے مے دحدت وِج رنگدا اے
 نہیں پُچھ دا ذات دے کیہ ہو تم
 جدھا شور چو فیرے پیندا اے
 ادہ کول تیرے نت رہیندا اے
 نا لے نَحْنُ اقْرَبُ کَمْنَا اے
 نا لے اکلے دِی اَنْفُسِکُمْ
 چھڈ جھوٹھ بھسرم دی بستی نوں
 کر عشق دی قائم مستی نوں
 گئے پہنچ سجن دی بستی نوں
 جہڑے ہو گئے صَمَّ بَکُو عَمْرَ

نہ تیرا اے نہ میرا اے
 جگ فانی جگڑا جیڑا اے
 بناں مُرشد راہبر کیڑا اے
 پڑھ فاذُ کُرُوْنِ اذْکُرْکُوْ
 بیکھے شاہ ایہ بات اشک سے دی
 جنھاں لگ گئی تاہنگ تپکے ہی
 دس پیندی گھر دنجائے دی
 ہے یَدُ اللّٰہِ فَوْقَ اَیْدِیْکُمْ

۱۱، ایس قافیے نال تھلے دے مہرے ریاں احمد دین لوراں ضلع گجرات نہیں دے
 میں تے آکھیا اے ایہ معتبر نہیں۔

غیر مبلومہ۔ صاحبزادہ بشیر احمد سجادہ نشین درگاہ خواجه عمر بخش گوجرانوالہ
 کولوں ملیا۔

رکھ تقویٰ ذات الہی دا
 دنج داغ نہ گھت سیاہی دا
 بُو ہائلے بے پردا ہی دا
 پڑھ فاذْکُرْکُوْنِ اذْکُرْکُوْ

ردیف ح

۵۶

حاجی لوک کئے نوں جان دے
 میرا رانجھا ماہی مکہ
 فی میں کسلی ہاں
 میں تے منگ رانجھے دی ہوتیاں
 میرا^(۲) بابل کر دا دھکا
 فی میں کسلی ہاں

(۱) ایہ کاتی کوئی نہیں مل دی (پ ۱)

(۲) میرا۔ کوئی نہیں ملدا۔ (الف ۵، ص ۱۱۳، ک ۲۸)

حاجی لوک گتے نوں جانڈے

میرے گھر دینج نوشوہ مکہ

نی میں کسلی ہاں

وہے حاجی وہے گاجی

وہے چور اچکا

نی میں کسلی ہاں

حاجی لوک گتے نوں جانڈے

اساں جاناں تخت ہزارے

نی میں کسلی ہاں

جت ول یار اوتے دل کعبہ

بھانویں پھول کتاباں چائے

نی میں کسلی ہاں

۵۷

حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 گل الفی سر پاراہنہ بھٹکے روپ وٹاویں گا
 اس لالچ نفعانی کو لوں اوڑک ٹون منا دیں گا
 گھاٹ زکوٰۃ منگن گے پیا کھو کیہ عمل وکھاویں گا
 آنؑ بنی سر پر بھاری اگوں کیہ بتلاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 حق پرایا جا تو ناہیں کھا کر بھارا اٹھاویں گا
 پھیر نہ آ کر بدلہ ویسے لاکھی کھیت لٹاویں گا
 والا کے دیج جگ دے جوئے جتے دم ہراویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 جیسی کرنی ویسی بھرنی پریم نگر دا درتارا اے
 ایتھے دوزخ کٹ توں دلبر اگے کھل بہارا اے

(۱) جد آن بنے گی (الف: ص ۳، ک ۹)

(۲) دپ: ص ۳، ک ۱

کیسریج جو کیسریج میں لسن بیج کیہ کھائیں گے
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 کرو کماقی میرے بھائی ایسہ وقت کما دن وا
 پوں ستاراں پیندے میں بن دانہ بازی ہارن وا
 اجڑی کھینڈ چھپن گیاں نرواں جھاڑو کان اٹھائیں گے
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 کھادیں اس چباویں بیڑے انگ پوشاک لگا یا امی
 ٹڈی پگڑی اکڑ چلیں جتنی پیر اڑاٹیا امی
 پل داہیں توں جم دا بکرا اپنا آپ کھادیں گے
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 پل دا واسا دن ایتھے رہن توں اگتے ڈیرا لے
 لے لے تمھے گھر نوں گھلیں ایسہ ویلا تیرا لے
 او تھے ہتھ نہ لگ دا کجھ وی ایتھوں امی چاویں گے
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا

(۱) لسن بیج ٹھکادیں گے (پ: ص: ۳، ک: ۱)

(۲) داستاراں

(۳) لگایا امی (الف: ص: ۳، ک: ۹)۔ (پ: ص: ۳، ک: ۱)

(۴) اڑیا امی

(۵) گول (پ: ص: ۲، ک: ۱) (الف: ص: ۲، ک: ۹)

پڑھ سبتی محبت ادسے داتوں بے موجب کیوں ڈب نایتیں
 پڑھ پڑھ تھے مغز کھپاویں کیوں کھمبیں وچ کھب ناں ایں
 حرف عشق دا اکونکتہ گاہ کو اٹھ لداویں (۲) گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گگا
 بھلکھ مریندیاں نام اللہ دا ایہو بات چگیری اسے
 دونوں تھوک پتھر تھیں بھارے دکھی جی ایہ پھیری اسے
 آن بنی جد سر پر بھاری اگوں کیا بتلاویں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گگا
 اماں بایا بیٹی بیٹا پچھ ویکھاں کیوں روندے رنی
 رناں کنہکاں بھیناں بمعانی وارث آن کھلونڈے نی
 ایہ جو لٹ دے توں نہیں لٹ دامر کے آپ لٹاویں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گگا
 اک اکیاں جاناں ایں تیں نال نہ کوئی جاوے گگا
 خویش قبیلہ روند اپٹ دا راہوں ہی مڑا دے گگا

-
(۱)	اوسدی دا	دپ: ص ۴، ک ۱
(۲)	لڑناں	
(۳)	سائیں	(الف: ص ۴، ک ۹)
(۴)	ایہ اماں	(الف: ص ۴، ک ۹)
(۵)	تیں	دپ: ص ۴، ک ۹

شہروں باہر جنگل دنج ورسا اوتھے ڈیرا پادیں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گگا
 کراں نصیحت وڈی بے کوئی سُن کر دل تے لاوے گا
 مومے تاں روز حشر فو اُنھن عاشق نہ مر جاوے گا
 بے توں مر میں مرن توں اگے مرنے دال پادیں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گگا
 جاں ماہ شرع دا پکڑیں گگا تاں ادٹ محمدی ہووے گی
 کندھی بے پر کردی تاہیں ایہو خلقت رووے گی
 ہن سَتیاں تینوں کون جگائے جاگدیاں پچھتاویں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گگا
 بے توں ساڈے آکھے لگیں تینوں تخت بہاواں گے
 جس نوں سارا عالم ڈھونڈے تینوں آن ملاواں گے
 زُبدی ہوکے زُبد کماویں پے پیسا گل لاویں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گگا

(۱) وڈی مصرعے دا پہلا لفظ (الف: ص ۴، ک ۹)

(۲) توں

(۳) کندھے ہن پر کردے ناہیں { (الف: ص ۵، ک ۹)

(۴) پچھوں تاویں گگا (پ: ص ۴، ک ۱)

(۵) بند نہیں ملدا (الف: ص ۵، ک ۹)

ایزبیں عمر گوا یا ادگت عقیقت چارڑڑا ایسا ای
 لایج کر کردنی اتے مکھ سفیدی^{۳۳} ایسا ای

ابے ذی سن بے تائب بو دیں تاں آشنا سداویں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گگا
 بلکھا شہہ دے چلتاں این تاں چل کیا چر لایا لے
 جگوز دھکے کیہ کرنے جاں وطنوں دفتہ آیا اے
 واتج دیاں خط عقل گئیو ای رور و حال و نجا دیں گگا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گگا

-
- (۱) ٹریا ای { اپ: ص ۴، ک ۱
 (۲) کلاچی
 (۳) سفیدی منہ تے آیا
 (۴) سمجھ { دال ف: ص ۵، ک ۹
 (۵) جگ و ت کے

ردیف خ

۵۸

خاکی خاک سوں رل جانانا
 کچھ نہیں زور دھگانا
 گتے سو گئے فیر نہیں آئے
 میرے جانی میت پیارے
 میرے با، بھجوں رہیندے ناہیں
 بُن کیوں آساں دساے

خاکی خاک سوں رل جانانا
 کچھ نہیں زور دھگانا

چت پیار نہ جائے ساتھوں
 اُبھے شاہ نہ رہیندے
 اسی مویاں دے پرے پار
 ہاں جیونڈیاں دے دتج بہندے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

اوتھے مگر پیارے گئے

تاں اسی ایتھے آئے

ایتھے سائوں رہن نہ بلدا

اگے کت دل دھائے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

بلکھا ایتھے رہن نہ بلدا

روندے پٹ دے پٹے؟

اگو نام ادے داخرچی

پیسہ ہور نہ پٹے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

ردیف "د"

۵۹

دل لوپے ماہی یار نوں
 دل لوپے ماہی یار نوں
 اک ہس ہس گلاں کر دیاں
 اک روندیاں دھوندیاں مردیاں
 کہو پھلی بسنت ہسار نوں
 دل لوپے ماہی یار نوں

---

(۱) پھر دیاں { دالف: ص-۱، ک-۱،

(۲) کیو

میں نہاتی دھوتی رہ گئی

اک گنڈہ ماہی دل بہ گئی

بھالائے ہار سنگار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

میں کسلی کیستی ڈوتیاں

دکھ گھیر جو فیروں لیتیاں

گھر آ ماہی دیدار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

بلھا شوہ میرے گھر آیا

میں گھٹ رانجن گل لایا

دکھ گئے سمندر پار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

(۱) گنڈہ

(۲) میں دو تیاں قابل کینیاں

(۳) سولائے گھیر جو فیروں لیتیاں (الف: ص ۱۰۰، ک ۱۷)

(۴) گھر آئے

(۵) بلھا مین سا جن گھر آیا۔

(۶) سمندروں

ردیف "ڈ"

۶۰

ڈھولا آدمی بن آیا

آپے آہو آپے چیتا

آپے مارن دھایا

آپے صاحب آپے بردا

آپے نل دکایا

ڈھولا آدمی بن آیا

کدائی ہاتھی تے اسوار ہویا
 کدئی ٹھوٹھا ڈانگ مجھوایا
 کدی راول جوگی بھوگی ہوکے
 کدئی سانگ بنا یا

ڈھولا آدمی بن آیا

بازی گر کیب بازی کھیلی^(۵)
 مینوں پیتلی دانگ پنچایا
 میں اُس پڑتالی پنچاں ہاں
 جس گت مت یار لکھایا

ڈھولا آدمی بن آیا

ہابیل قابیل آدم دے جائے
 آدم کس دا حبیہ
 بلھا اُنھن نال بھی آگے آیا
 دادا گود کھڑا^(۶) ڈایا

ڈھولا آدمی بن آیا

	{	(۲) کھول	(۱) کھول
(الف: ص ۱۷۱، ک ۶۰)	{	(۴) سوانگی	(۳) پھڑایا
	{	(۶) کرکے	(۵) لائی

(۷) دو بند دھول دے نہیں (پ: ص ۵۱، ک ۵۲)

ردیف "ر"

۶۱

رانجھا جو گیڑا بن آیا
واہ سنگی سانگ پچایا

ایس جوگی دے نین کٹورے
بازاں وانگوں لیندے ڈوے
کھٹ ڈٹھیاں دکھ جاون جھورے
ابناں اکھیاں لعل و نجت یا

رانجھا جو گیڑا بن آیا
واہ سنگی سانگ پچایا

(۱) (پ: ص: ۳۵، ک: ۲۹)

(۲) کھایا (پ: ص: ۳۵، ک: ۲۹)

ایس جوگی دی کیہ نشانی
 کن دتج مندراں گل دتج گانی
 صورت اس دی یوسف ثانی
 ایس الفوں آ حد بنایا

رانجھا جو گیترا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

رانجھا جوگی تے میں جو گیانی
 اس دی خاطر بھرساں پانی
 اینویں پکھلی عس دہانی
 ایس ہن مینوں بھس دمایا

رانجھا جو گیترا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

بٹھا شوہ دی ایہ گت بنائی
 پیت پورانی شور پچائی
 ایہ گل کیوں چھے پچھائی
 نی تخت ہزار یوں دھایا

رانجھا جو گیترا بن آیا

واہ سانگی سانگ رچایا

۱۱، ایہ (۲) ہے لاثانی (۳) برمایا (۴) موڑ (۵) نیکر (۶) آیا

(الف: ص ۱۷۷، ک ۶) (پ: ص ۳۶، ک ۲۹) (الف: ص ۱۷۷، ک ۶)

رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی
 رانجھا میں دتج میں رانجھے دتج ہو خیال نہ کوئی
 میں نہیں اوہ آپ ہے اپنی آپ کرے دلجوئی
 رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی
 ہتھ کھونڈی میرے اگے منگو موڈے بھوراوئی
 بٹھا ہیر سلیٹی ویکھو کتے جا کھلوی
 رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی

۱۱، تخت ہزار سے لے چل بھیا سیالیں لے نہ ڈھوئی

(پ ۱ ص ۶۴، ک ۶۲)

۶۳

راتیں جاگیں کریں عبادت
راتیں جاگن کتے
تیتھوں اُتے

بھونکنوں بند مول نہ ہندے
جارڑی تے سٹے
تیتھوں اُتے

خضم اپنے دادر نہ چھڈوے
بھانویں وجن بھتے
تیتھوں اُتے

بلتھے شاہ کوئی رخت دیان جے
نہیں تے بازی لے گتے کتے
تیتھوں اُتے

۶۴

روزے حج نماز فی ماتے
میںوں پیا نیس آن بھلا تے

جاں پیا دیاں خیراں پئیاں
منطق نحو سبھے بھل گئیاں
اُس انخد تار بجھائے

روزے حج نماز فی ماتے
میںوں پیا نیس آن بھلا تے

جاں پیا میرے گھر آیا
بھل گیا میںوں شرع و قایہ
ہر منظر و بیج اُو ہا دس دا
اندر باہر جلوہ جس دا
لوکاں خبر نہ کائی

روزے حج نماز فی ماتے
میںوں پیا نیس آن بھلا تے

۶۵

رہو رہو اوسے عشقا مار یاتی
 کہو کس نوں پار اتا ریاتی

آدم کنسکوں منع کرایا
 آپے مگر شیطان دُوڑایا^(۱)
 کڈھ بہشتوں زمیں رُلایا
 کیڈ پسا پسا ریایا^(۲)

رہو رہو اوسے عشقا مار یاتی
 کہو کس نوں پار اتا ریاتی

(الف: ص ۲۴۱، ک ۹۳)	}	(۱) رہ
		(۲) رہ
		(۳) وسے
		(۴) کیو
(پ: ص ۴۱، ک ۳۹)	}	(۵) پہنچا کیو
		(۶) مھلا

عیسیٰؑ نون بن باپ جمایا
 نوسے پر طوفان منگایا
 نال پیودسے پتر لڑایا
 ڈوب اوہناں نون ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی

کہو کس نون پار اتاریائی

موسیٰ نون کوہ طور چڑھایو
 اسماعیل نون ذبح کرایو
 یونس مچھی تون نگلائیو
 کیر اوہناں نون تے چاڑھیایو

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی

کہو کس نون پار اتاریائی

خواب زلیخا نون دکھلائیو
 یوسف کھو دے وچ پوئیو
 بھائیاں نون الزام دوئیو
 تان مراتب چاڑھیائی

دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

دالف: ص ۲۴۱، ک ۹۳

دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

۱) بند کوئی نہیں ملدا

۲) پھر تختے

۳) پھر اُس نون تختے

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اتاریائی

بھٹھ سلیمان توں جھکائیو
ابراہیم چنخہ وینج پائیو
صابر دے تن کیڑے پائیو
حسن زہر دے ماریائی

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اتاریائی

منصور نوں چا سولی دتا
راہب^(۱) دا کڈھو یا پستا
زکریا^(۲) سر کلوتر کیتا
فیر^(۳) اوہناں کم کیہ ساریائی

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اتاریائی

(۱) راہبر (الف: ص ۳۴۲، ک ۶۳)

(۲) سرد دا (پ: ص ۴۱، ک ۳۹)

(۳) اوہناں

(پ: ص ۴۱، ک ۳۹)

شاہِ سرمد دا گلا کٹا میو
شمس تے جاں سخنِ آلا میو
قُدُ بیاڈِ ذی آپ کس میو
سر پیروں کھل اُتار یائی

رہو رہو اوسے عشقا مار یائی

کوکس نوں پار اُتار یائی

ایس عشق دے بڑے اڈنبر
عشق نہ چھپ دا باہر اندر
عشق کیتا شاہ شرف قلندر
باراں وہے دریا وچ ٹھار یائی

رہو رہو اوسے عشقا مار یائی

کوکس نوں پار اُتار یائی

عشق بیلے دے دھماں پائیاں
تاں مجنوں نے اکھیاں لائیاں
اُوہنوں دھاراں عشق چوہ بگکایاں
کھوہے برس گزار یائی

-
- (۱) سرمد دا کیمہ اوگن ڈھٹھا
 (۲) عشق ہوراں دے
 (۳) عشق کمایا
 (۴) تاں میاں مجنوں
- (پ: ص ۴۱، ک ۳۹)

رہو رہو اُدے عشقا ماریائی
 کھوکس نوں پار اتاریائی

عشق ہو رہی میرے ول دھلے
 تال میں رانجھے کن پڑوائے
 صاحبان نوں جدویا ہون آئے
 ہر مرزے دا واریائی

رہو رہو اُدے عشقا ماریائی

ستی تھلاں دے وچ لڑائی
 سوہنی کچے گھڑے روڑھائی
 روڑے پیجھے گل گواٹی
 لکڑے کر کر ماریا ای

رہو رہو اُدے عشقا ماریائی
 کھوکس نوں پار اتاریائی

- ۱) تیرا { دالف: ص ۲۴۲، ک ۹۳ }
 ۲) تال رانجھے
 ۳) نوں دیا ہون { دپ: ص ۴۲، ک ۳۹ }
 ۴) تھلاں وچ { دالف: ص ۲۴۲، ک ۹۳ }

فوجاں قتل کرائیاں بھائیاں
 مشکاں چوہیاں توں کٹوائیاں
 ڈٹھی قدرت تیری سائیاں
 سر تیتھوں بہساریائی

رہو رہو ادسے عشقا ماریائی
 کہو کس نوں پار اتاریائی

کیرو پانڈو کرن لڑائیاں
 اٹھالان^(۳) کھونیاں تدوں کھائیاں
 مارن بھائی سکیاں^(۴) بھائیاں
 کیہ ادتھے نیاں نتساریائی

رہو رہو ادسے عشقا ماریائی
 کہو کس نوں پار اتاریائی

نمرد نے بھی خدا سدایا
 اس نے رب نوں تیر چلایا
 پچھ توں نمرد مردایا
 تاروں زمیں نگھاریائی

۱) میل منگائیاں { دپ: ص ۴۲، ک ۳۹ }
 ۲) پانڈوؤں { دپ: ص ۴۲، ک ۳۹ }
 ۳) اٹھالان جوناں
 ۴) بھائی مارن بھائیاں { دلف: ص ۲۴۳، ک ۹۲ }
 دھا کٹوائیاں زواریا

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
گنوکس نوں پار اتاریائی

فرعون نہیں جدوں خدا کمایا
نیل ندی دے دتج آیا
اوسے نال اشٹنڈ جگایا
خود میوں کرتد ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
گنوکس نوں پار اتاریائی

لنکا چڑھ کے ناد بجائیو
لنکا رام کولوں لٹو ائیو
ہرناکش قطعہ بہشت بنائیو
اوہ دتج دروازے ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
گنوکس نوں پار اتاریائی

سینا دینیر لٹی بے چاری
تد بہنوت نے لنکا ساڑی
راون دی سب ڈھاہ اٹاری
اوڑک راون ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
 کھوکس نوں پار اتاریائی

گوڈیاں نال کیہ تچج کسایا
 کھنن کابن توں لٹوایا
 رابے کنس نوں پگڑ منگایا
 بودیاں پگڑ پھساریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
 کھوکس نوں پار اتاریائی

آپے چا امام بنایا
 اُس دے نال یزید لڑایا
 چودھیں طبقیں شور مچایا
 مہر نیرے تے چاڑھیائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
 کھوکس نوں پار اتاریائی

منگلاں زہر پیالے پیتے
 مٹھدیاں والے رابے کیتے
 سب اشرف پھرن چپ کیتے
 مہلا اوہناں نوں جھاڑیائی

رہو رہو اوتے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اتاریائی

مہنقا شاہ فقیر و چارا
گر کر چلتا کوچ نگارا
روشن جگ وچ نام ہمارا^(۲)
نوروں سرج اتاریائی^(۳)

رہو رہو اوتے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اتاریائی

(۱) چلیادے کے

(الف: ص ۲۲۳، ک ۹۲)

(۲) تمسارا

(۳) جھوٹوں سچ تار یائی

۶۶

رین گئی ننگے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

آواگون سرائیں ڈیرے
ساتھ تیار مسافر تیرے
تیں "نہ سینوں کو توج نگارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی ننگے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

کر لے آج کرنی دے بیرا
بوڑھ نہ ہو سی آدن تیرا
ساتھی چلو چل پکارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی ننگے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

کیا سروصن کیا زردصن پوڑے
 اپنے اپنے دیش کو دوڑے
 لدھا نام لے لیو سبھارے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

موتی چونی پارسی پاسے
 پاس سمنڈر مرد پیاسے
 کھول اکھیں اٹھ بوہ بھکارے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

بلیما شوہ دی پیریں پڑیے
 غفلت چھوڑ کجھ جیلہ کرئیے
 مرگ جتن بن کھیت اجاڑے
 اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مسافر پیارے

ردیفاس

۶۷

ساڈے دل نکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے دل نکھڑا موڑ

آپے لایاں کنڈیاں تیں

تے آپے کچ داہیں ڈور

ساڈے دل نکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے دل نکھڑا موڑ

عرش کرسی تے بانگیاں بیاں

نکے پے گیا شور

ساڈے وَل نکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل نکھڑا موڑ

ڈولی پا کے لے چلے کھیڑے

ناں کجھ عُذر نہ زور

ساڈے وَل نکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل نکھڑا موڑ

بے ماتے تینوں کھیڑے پیارے

ڈولی پا دیویں ہور

ساڈے وَل نکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل نکھڑا موڑ

بکھٹا شوہ اسناں مرناں ناہیں

وے مر گیا کوئی ہور

ساڈے وَل نکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل نکھڑا موڑ

۶۸

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسی^(۱) رل مل نام دھیاؤ

ٹک سجن دی ناہیں چھپ دی

ساری خلقت سکے تپ دی

تسی^(۲) دُور نہ ڈھونڈن جساؤ

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسی^(۳) رل مل نام دھیاؤ

دل مل سیو اتن پاؤ

اک بنے دتج جا سماؤ

نالے گیت سجن دے گاؤ

-
- (الف: ص ۱۲۷، ک ۴۰)
}	تیں	(۱)
	تیں	(۲)
	جائے	(۳)
	نال تیں گیت	(۴)

سائیں چھپ تماشے نول آیا
تسی رل بل نام دھیواؤ

بھنیا بات انوکھی ایبا
نچن گئی تاں گھنگٹ کیا
تسی پردہ اکھیں تھیں لاہو

سائیں چھپ تماشے نول آیا
تسی رل بل نام دھیواؤ

۶۹

سانوں آبل یار پیاریا

دور^(۲) دور آسانتھوں گئیوں
 اصلاتے آکے بہہ ریٹیوں
 کیہ قصر قصور و ساریا
 سانوں آبل یار چاریا

میرا اک انوکھا یار ہے
 میرا او سے نال پیار ہے
 کدے^(۳) سمجھیں وڈ پر داریا
 سانوں آبل یار پیاریا

-
- (۱) تیرے دکھ آسانوں ماریا { دپ: ص ۱۲۱، ک ۳۱ }
 (۲) ایہ بند نہیں ملدا
 (۳) ایہ بند نہیں ملدا { الف: ص ۱۲۲، ک ۳۱ }

جدوں اپنی اپنی پے گئی
 دھی ماں نوں لٹ کے لے گئی
 منہ بارھویں صدی پاریا
 سانوں آمل یار پیاریا

در کھلا حشر غداں دا
 بُرا حال ہو یا پنجاب دا
 ڈر ہاویں دوزخ ماریا
 سانوں آمل یار پیاریا

بکھا شوہ میرے گھر آوسی^(۲)
 میری بلدی جھا بکھاوسی^(۳)
 عنایت دم دم نال چتاریا
 سانوں آمل یار پیاریا

(۱) ایر بند نہیں ملدا (الف: ص ۱۲۲، اک ۳۱)

(۲) آفے
 (۳) بکھاوسی { (پ: ص ۱۴۱، اک ۳۱)

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

تائی تاناں پٹانیاں

پیٹھ نڑاتے چھیاں چھلیاں

آپو اپنے نام جتا دن

رکھو دکھی جا ہیں دا

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

چونسی پنسی کھدردھوتر

مل مل خاصہ اتکا سوتر

پونی وچوں باہر آوے

بھگوا بھیں گوسا ہیں دا

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

-
- (۱) گواہی دا
 (۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
 (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
- { (الف: ص ۱۸۷، ک. ۶)

کڑیاں متھیں چھاپاں چھلے

آپو آپے نام سونے

سبتما ہکا چاندی آکھو

ننگن چوڑا باہیں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

بھیڈاں بھریاں چارن والا

اٹھ بھیاں دا کرے سنبھالا

رُوڑی اُتے گدوں چارے

اوہ بھی واگی گا ئیں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

بُھاشوہ دی ذات کیتہ پھنیں

شا کر ہو رضائیں دا

بے توں لوڑیں باغ بہاراں

چاکر رہو ارا ئیں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

تھلے دتے مصرے کوئی نہیں مل دے۔

۱) ایہ بند کوئی نہیں بلدا

۱) سب ننگراں وج آپے دے او ہانگرائیں دا۔

۲) پیسے دو مصرے کوئی نہیں ملدے

۲) ہرجی ہی ہرجی او کھے۔ سدا یا پائیں چائیں دا۔

دالف: ص ۱۸۷، ک ۶۸

۳) عشق مشک دی سد کیرے جائے۔

۳) دونوں شعر ہیں پر دکھو دکھو سے

۴) سارے تس توں دیکھو ہمیشہ۔ ایہ ودرشن سائیں دا

دالف: ص ۱۸۷، ک ۶۸

دپ: ص ۶۱، ک ۶۶

سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لئو چھانی دا
 دکھاں سولال کیتنا ایکا
 نہ کوئی ساہو راناں کوئی پیکا
 درد دہونی پئی در تیرے
 توں ہیں درد رنجانی دا
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لئو چھانی دا
 کڈھ کلیجہ کرنی ہاں بیرے
 ایہ بھی نہیں ہے لائق تیرے
 ہو رتو فیسق نہیں دیتج میرے
 پیو کٹورا پانی دا ؟
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لئو چھانی دا

ہُن کیوں روندے میں نرا سے
 اُپے اوڑک پھا ہی پھٹا سے
 ہُن تاں چھنن اوکھا ہو یا
 چارہ نہیں نمائی دا
 سبحان دے دچھوڑے کولوں تن دالمو چھانی دا
 بلھا شوہ پیا ہُن بگتے
 عشق دے مرتے دیتے
 چار دیسارے کول '۲' و اسا
 اوڑک کوچ نقارے '۳' دا
 سبحان دے دچھوڑے کولوں تن دالمو چھانی دا

۱) پاتے (پ ۱ ص ۶۴ ک ۷۱)

۲) کویل
 ۳) نقارے { (الف: ص ۱۲۹، ک ۴۴)

۷۲

تساں میں ساہوریاں گھر جاناں

نی مل لیو سہیلڑیو

تساں بی ہوسی اللہ بھاناں

نی مل لیو سہیلڑیو

رنگ برنگی صول^(۱) اٹھے چنبر جاون مینوں

دکھ اگلے میں نال لجاواں پچھلے کٹونیاں کہنوں

اک وچھوڑا سیاں دا جیوں ڈاروں کونج وچھنی

ماپیاں مینوں ایہ کجھ دتا اک چولی اک چینی

داج اہناں دا وینخ کے ہُن^(۲) میں ہنجوں بھر بھر رتی

سس ناناں دیوں طعنے مشکل بھاری پئی

(۱) دج ایس کافی دی ترتیب پہلے اکا ہرے مصرعے توں شروع سوکے دج مسدس دی

ترکیب تے چل دی اے۔ اوہدا پہلا مصرعہ۔ ل لوسیلڑیو راج گیلڑیو نی میں ساہورے گھر چلی

(۲) سول ایتھے (۳) ایتھوں دے دکھ (الف: ص ۷۶، اک ۱۱)

(۳) وینخ کے میں دپ: ص ۱۱، اک ۷)

بُتھا شوہ ستارُنی داک ویاٹل جاوے
 عدل کرے تاں جاہ نہ کاٹی فضلوں بخر پامے
 سدا میں ساہوریاں گھر جاناں
 فی مل یو سہیل یو
 تہاں بی ہوسی اللہ بھاناں
 فی مل یو سہیل یو

سُنو تم عشق کی بازی ملائک ہوں کہاں راضی
 یہاں برہوں پر بے گاجی دیکھاں پھر کون ہاے سے گا
 ساجن کی بھال سُن ہوئی میں لہو نین بھہر روئی
 پنچے ہم لہہ کر لوئی حیرت کے پتھر مارے گا
 مورت پوچھ کر جاؤں ساجن کا دیکھنے پاؤں
 اُسے میں لے گلے لاؤں نہیں پھر خود گزارے گا
 عشق کی تیغ سے موئی نہیں وہ ذات کی دوئی
 اور پیایا کر موئی مویاں پھر رُوح چنارے گا
 ساجن کی بھال سر دیا لہو مدھ اپنا پایا
 کفن باہوں سے سی یا لہد میں پا اتارے گا
 بلکھا شاہ عشق ہے تیرا اُسی نے جی یا میرا
 میرے گھر بار کر پھیرا دیکھاں سر کون وارے گا

-
	(۲) دیکھناں م	(۱) ماریں
دپ : ص ۱۳۱، اک ۱۳۰	{	(۳) گزاریں
		(۴) جی
		(۵) گھر باریا

سے دنجارے اُٹے نی ماٹے سے و نجر سے اُٹے
 لالاں دا ادہ و نچ کریندے ہوکا اکھ سٹناٹے
 لال^(۱) نے گمنے سونے ساتھی ملٹے نال لے جاواں
 سُنیاں ہوکا میں دل گزری میں بھی لال لیاواں
 اک نال اک کنساں و نچ پا کے لوکاں نوں دکھلاواں
 لوک جانن ایہ لالاں والی لٹیاں میں^(۲) بھرماٹے
 سے دنجارے اُٹے نی ملٹے سے دنجارے اُٹے
 لالاں دا ادہ و نچ کریندے ہوکا اکھ سٹناٹے
 اوڑک جا کھلوتی اوہناں تے میں^(۳) منوں سدھراٹیاں
 بھائی وے لالاں والیو میں بھی^(۴) لال لیون نوں اُٹیاں
 اوہناں بھرے صندوق دکھلے مینوں رت بچھاں اُٹیاں
 دیکھے لال^(۵) سٹھانیں سارے اک توں اک سواٹے

- (۱) لال نے گمنے نے (۲) لٹیاں بھرما (۳) کوئی نہیں
 (۴) لال، نوں: کوئی نہیں ۵. مینوں رت بچھاں اُٹیاں: کوئی نہیں ملدا
 (۶) دیکھے لال سٹھانیں سارے: کوئی نہیں ملدا۔

سے ونبجارے اُنے نی ماٹے سے ونبجارے آئے
 لالاں دا اوہ ونبج کریندے ہوکا آکھ سٹنائے
 بھائی وے لالاں وایا ویرا ابنناں دا امل دساہیں
 بے توں آئی ہیں لال خریدن دھڑتوں سیس بُہائیں
 ڈہم کدی سوئی دانہ سہیاں کتھوں دتا جاہیں
 لازم ہوکے ٹر گھر آئی پچھن گواہنڈی آئے
 سے ونبجارے اُنے نی ماٹے سے ونبجارے آئے
 لالاں دا اوہ ونبج کریندے ہوکا آکھ سٹنائے
 توں جوگئی سیس لال خریدن اچھی اڈی چائی نی
 کڑا ہزا دتھوں زہیں توں لے کے گھر آئی نی
 لال سی بھارے میں ساں ہکی خالی کنی سائی نی
 بھار لال انملا دتھوں مستھے چکھیا نہ جائے
 سے ونبجارے اُنے نی ماٹے سے ونبجارے آئے
 لالاں دا اوہ ونبج کریندے ہوکا آکھ سٹنائے

-
	(۲) گواہنڈناں آئیاں	(۱) جائے
دپ: ص ۱۲۷، اک ۱۲۶	(۴) کوئی نہیں	(۳) کوئی نہیں
	(۶) کوئی نہیں	(۵) کوئی نہیں

کچی کج دیا جن جاناں لال ویسا جن چلی
 پلے خرچ نہ ساکھ نہ کاٹی ہتھوں ہارن چلی
 میں ٹوٹی مُٹنڈی دساں لال نوں چارن چلی
 جس شاہ نے ملے کے دیناں سو شہ منہ نہ لائے
 سے ونجارے آئے نی ماٹے سے ونجارے آئے

لالاں دا ادھ ونج کریندے ہو کا اکھ سنائے
 گلیاں دے دتچ پھریں دیوانی نی کڑیے مُٹیاں
 لال چوگیندی نازک ہوئی ایہ گل کون نتارے
 جاں میں مل اوہناں نوں پُچھیا مل کرن ادھ بھارتے
 ڈہم سوئی دا کدے نہ کھا بدا اوہ آکھن سربارے
 جیٹریاں گئیاں لال دیا جن اوہناں سیس لٹائے
 سے ونجارے آئے نی ماٹے سے ونجارے آئے
 لالاں دا ونج ونج کریندے ہو کا اکھ سنائے

-
	(۱) دیکھو	(۲) توں
}	(۳) لال تاں ماسے چار	(۴) ہیں
	(۵) ایہ بند کوئی نہیں ملدا	(۶) گھنیرا
	(۷) آکھن سربار	
	(۸) سر لٹایا	
- (پ ۱۲۷، ک ۱۲۶)

۷۵

سُیُومُنْ مِیْ سَاجِنِ پَایُوْنِ
ہر ہر دے وِجِ سَمَایُوْنِ

أَنَا أَحَدٌ^(۲) دَاغِیْتُ سَمَایُو
أَنَا أَحْمَدٌ^(۳) ہوں پھیر فرمایو
أَنَا عَوْبٌ^(۵) بے عین بتایو
پھر نامِ رَسُوْلِ دِہْرِ اِیُوْنِ

سُیُومُنْ مِیْ سَاجِنِ پَایُوْنِ
ہر ہر دے وِجِ سَمَایُوْنِ

فَشَوَّجَهُ اللهُ نُورَ تِیْرَا
ہر ہر کے بیجِ ظَلْمُوْرِ تِیْرَا
ہے الْاِنْسَانَ نَذُوْرِ تِیْرَا
ایتھے اپنا سِرُّ لُوکَا یُوْنِ

-
- (۱) اب ہم ساجن پائیورے
(۲) کے
(۳) احد احد
(۴) سب سمائیو { (پ: ص ۵۵، ک ۵۶)
(۵) پرے وِجِ اک میم رکھائیو
(۶) تے (۷) نور تِیْرَا (الف ص ۱۶۲، ک ۵۹)

سیوہن میں ساجن پائیوٹی

ہرہر دے دتج سمائیوٹی

توں آئیوں تے میں نہ آئی

گنج منھی دمی تیں مرنی بجائی

آکھ است گواہی چاہی

اوتھے قالو بکلی سنائیوٹی

سیوہن میں ساجن پائیوٹی

ہرہر دے دتج سمائیوٹی

پرگٹ ہو کر نور سمائیو

احمد توں موجود کرائیو

نابودوں کہ بود دکھائیو

نَفْنَخْتُ نِیو سنائیوٹی

سیوہن میں ساجن پائیوٹی

ہرہر دے دتج سمائیوٹی

(۱) بتائیوٹی

دالف: ص ۱۶۲، ک ۵۹

(۲) ایہ بند کرئی نہیں ملدا

دپ: ص ۵۶، ک ۵۶

سیون میں ساجن پائیوٹی

بربر دے وچ سمائیوٹی

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَدْرًا رَّيُّو

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَرَّمْنَا بَدْرًا رَّيُّو

بَدْرًا رَّيُّو كَرَّمْنَا بَدْرًا رَّيُّو

بَدْرًا رَّيُّو كَرَّمْنَا بَدْرًا رَّيُّو

سیون میں ساجن پائیوٹی

بربر دے وچ سمائیوٹی

-
- (۱) باطن ہو کے ظاہر دھائیو
 (۲) گنگھٹ کھول جمال دکھائیو
 (۳) شاہ عنایت بن کر آئیو
 (۴) رتے
- { (الف: ص ۱۶۲، ک ۵۹)

ردیف ع

۷۶

عشق دی نوئیوں نویں بہار

جاں میں سبق عشق دا پڑھیا
 مسجد کولوں جیوڑا ڈریا
 ڈیرے جاٹھا کر دے وڑیا
 جنتے وج دے ناد ہزار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

جاں میں رمز عشق دی پائی
 میناں طوطا مار گوائی
 اندر باصر ہوئی صفائی
 جتول دیکھاں یارویار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

بیرا بچھے دے ہو گئے میلے

بھئی بیر ڈھونڈیندی بیلے

راجھا یار، بیکل ورتج کھیلے

میںوں سدھ رہی نہ سار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

بید قرآناں پڑھ پڑھ تھکے

سجدے کردیاں گھس گئے متھے

نال رب تیر تھ نال رب مکے

جس پایا تیس نور انوار^(۳)

عشق دی نوئیوں نویں بہار

پھوک مٹھی بھن سٹ لوٹا

نہ پھڑتبیح عاصا سوٹا

عاشق کندے دے دے ہوکا

ترک حلالوں کھاہ مردار

(۱) ہن { اپ: ص ۳۲، ک ۲۷

(۲) بنل

(۳) دیدار (الف: ص ۲۰۰، ک ۷۶)

(۴) کاسہ { اپ: ص ۳۲، ک ۲۷

عشق دی نوئیوں نویں بہار۔

عمر گوائی وچ مسیتی
اندر بھنریا نال پلیتی
کدے نماز توجید نہ نیتی
بُن کیہ کرناہیں شور پکار

عشق دی نوئیوں نویں بہار۔

عشق بھلایا بجدہ تیرا
بُن کیوں اینویں پاریں^(۳) بھڑا
بمٹھا ہندا چپ تیرا
عشق کریندا مارو مار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

-
	(۱)	ہیں
	(۲)	کرساں
	(۳)	ایہو
}	(۴)	جانے تیئوں دا حد جیٹرا
	(۵)	بھلیاں پھیر کئی گفتار
- (پ: ص ۳۴، ک ۲۷)

عشق حقیقی نہیں مٹھی کرے
میںوں دستوپا دایس

باپیاں دے گھر بال انجائی

پیت لگا کے لٹی کرے

میںوں دستوپا دایس

نی میںوں دستو سجن دایس

منطق معنی کنز قدوری

میں پڑھ پڑھ علم گچی کرے

میںوں دستوپا دایس

نی میںوں دستو سجن دایس

نماز روزہ اونماں کیہ کرناں

جنعاں پریم صراحی لٹی کرے

میںوں دستوپا دایس

نی میںوں دستو سجن دایس

بلکھا شوہ دی مجلس بہہ کے

سب کرنی میری چھٹی کرے

میںوں دستوپا دایس

نی میںوں دستو سجن دایس

عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے
 دل دی دیدن کوئی نہ جانے اندر دیس بگانے
 جس نوں چاٹ امر دی ہوے سوئی امر پچھانے
 ایس عشق دی اوکھی گھائی جو چڑھیا سو جانے
 عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے

آتش عشق فراق تیرے دی پل وچ ساڈو کھایاں
 ایس عشق دے ساڑے کولوں جگ دنج دیاں دوہایاں
 جس تن لگے سو تن جانے دوجا کوئی نہ جانے

عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے
 عشق قصائی نے جہی کیتی رہ گئی خبر نہ کائی
 عشق چواتی لائی چھاتی پھیر نہ جھاتی پائی
 ماپیاں کولوں چھپ چھپ رو وال کر کر لکھ بہانے
 عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے

ہجر تیرے میں جھستی کر کے کئی نام دھرایا
 صُحْبُ بِنْتُ عَتَّىٰ ہو کے اپنا وقت نگھایا
 کہ ہُن نظر کرم دی سائیاں نہ کر زور دھگانے
 عشق اسان ناں جہی کینتی لوک مریندے طعنے

ہس^(۱) بلاواں تیرا جانی یاد کراں ہر ویلے
 پل پل دے ویج درد جدائی تیرا شام سویلے
 رو رو یاد کراں دن راتیں پشلے وقت دہانے
 عشق اسان نال جہی کینتی لوک مریندے طعنے

عشق تیرا درکار اسانوں ہر ویلے ہر جیلے
 پاک رسول محمد صاحب میرے خاص ویلے
 بلیغے شاہ بے بے پیارا لکھ^(۲) کراں شکرانے
 عشق اسان نال^(۳) جہی کینتی لوک مریندے طعنے

(۱) ایہ بند نہیں ملدا۔ (پ: ص: ۶۳، ک: ۱۲)

(۲) ایہ بند نہیں ملدا۔ (پ: ص: ۶۲، ک: ۱۲)

(۳) عشق مریندے سیلے (الف: ص: ۹۲، ک: ۲۱)

(۴) بلیغے شاہ (پ: ص: ۶۳، ک: ۱۲) (الف: ص: ۹۲، ک: ۲۱)

(۵) نل (الف: ص: ۶۳، ک: ۱۲)

(۶) لاکھ (پ: ص: ۶۳، ک: ۱۲)

۷۹

علموں بس کریں اویار

علم نہ آدے و بیچ شمار
اکو الف تیرے درکار
جانڈی عمر نہیں اتبہار
علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ علم لگا دین ڈھیر^(۱)
قرآن کتاباں چار چو فیر
گردے چانن و بیچ انھیر^(۲)
بابجھوں رہبر خبر نہ سار

(پ: ص: ۲۶ ک: ۲۰)

(۱) لکھ

(۲) لکھ

(۳) لائے

(۴) پے

(۵) پچھو

علموں بس کریں اویار۔

علموں بس کریں اویار۔

پڑھ پڑھ شیخ مشائخ ہو یا

بھر بھر پیٹ نیندر بھر سو یا

جانمہی دارمین بھر رو یا

ڈبا وچ اور ار نہ پار

علموں بس کریں اویار۔

علموں بس کریں اویار۔

پڑھ پڑھ شیخ مشائخ کہاویں

اُلٹے اُلٹے گھروں بناویں

بے عقلاں نوں لٹ لٹ کھاویں

اُلٹے سدھے کریں قرار

علموں بس کریں اویار۔

علموں بس کریں اویار۔

پڑھ پڑھ نفل نماز گزاریں

اُچیاں بانگاں چاہنگاں ماریں

میرتے چڑھ^۳ و عظ پکاریں

کیتا تینوں حرص خوار

علموں بس کریں او یار۔

علموں بس کریں او یار۔

پڑھ پڑھ 'ملاں ہوئے قاضی

اللہ علمائے باہجھوں راضی

ہوئے حرصِ دلوں دن تازی

نفع نیت و بیچ گزار

علموں بس کریں او یار۔

علموں بس کریں او یار۔

پڑھ پڑھ مسئلے روز سناویں

کھانا شک شبے دا کھاویں

دیس ہورتے ہو رکھاویں

اندر کھوٹ باہر سچیاں

علموں بس کریں او یار۔

علموں بس کریں او یار۔

(پ: ص ۲۷، ک ۲۰)

گزارے

مارے

کوکان

پکارے

پڑھ پڑھ علم نجوم و چارے
 کن دارا سال بُرج ستارے
 پڑھے عزیزمیتاں منتر جھاڑے
 ابجد گنے تعویذ شمشار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں پے قینے ہموار
 اکھتیں واے انھیں کور
 پھڑدے سادھ تے چھڑدے چور
 دوہیں جسائیں ہو یا خوار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں پے ہزاروں پھتے
 لاہی انک ربے دتج رستے
 ماریا بجر ہوئے دل نختے
 پیار چھوڑے دائر بھار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں میاں جی کس دیں
 تنبا چُک چُک منڈی جاویں
 دھیلے کے چھری چلاویں
 نال^(۱) قضاویاں بہت پیار

علموں بس کریں او یار

علموں بس کریں او یار

بہتا علم عز ازیل نہیں پڑھیا
 جھگا^(۲) جھاو سے واسٹریا
 گل^(۳) وچ طوق لعنت دا پڑیا
 آخر گیا اوہ بازی بار

علموں بس کریں او یار

علموں بس کریں او یار

جد میں سبق عشق دا پڑھیا
 دریا دیکھ وحدت دا وڑیا
 گھمن گھراں^(۴) دے وچ اڑیا
 شاہ عنایت لایا پار

ایرہ وڈی نظم دی کار (۲) جھکا
 { اپ: ص ۲۰۷ ک ۲۰ }
 (۳) ادڑک
 (۴) الف: ص ۲۱۵ ک ۸۰
 طوق
 گھیرے

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

بلجھاناں ما فضا نہ بے سنی

عالم فاضل نہ عامل جنی

اکو پڑھیہ علم لدنی

واحد الف میم درکار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

(۱) ایہ بند نہیں ملدا۔

(۲) (پ: ص ۲۱۵، ک ۸۰)

ردیف

۸۰

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اج اویار
گنگھٹ کھول مکھہ و سچ نہ میرا
عیب نمائی دے کج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اج اویار
میں انجانی تیرا نیوں کیہ جاناں
لاون دا نہیں تیج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اج اویار
حاجی لوک مکے نوں جاندے
ساڈا ہیں توں تیج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اج اویار

ڈونگھی ندی تے تلمہ پورا ناں

مساں کیہڑے تیج او یاہ

فَشْرَدَجَهُ اللّٰهُ وَسْنَا مِیں اِج او یاہ

بلمہ شہہ میں ظاہر ڈھٹھا

لاہ موہیں توں لُج او یاہ

فَشْرَدَجَهُ اللّٰهُ وَسْنَا مِیں اِج او یاہ

ردیف ک

۸۱

کت کڑے نادت کڑے
چھلی لاه بھڑے گھٹ کڑے

بے پونی پونی کتیں گی
تاں ننگی مول نہ وتیں گی
سے درمیاں بے کتیں گی
تاں کانگ مارے گا جھٹ کڑے

کت کڑے نادت کڑے
چھلی لاه بھڑے گھٹ کڑے

دنِ غفلت بے تیس دنِ جا لے
کت کے کچھ نہ لیو سنبھالے
باجھوں گن شوہ: اپنے نالے
تیری کیونکر بوسی گت کڑے

کت کڑے نہ وت کڑے

چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

ماں پیو تیرے گنڈیں پائیاں
بے نہ مینوں مُرتاں^{۳۱} آئیاں
دن تھوڑے تے چا مکائیاں
نہ آئیں پیکے وت کڑے

کت کڑے نہ وت کڑے

چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

بے داچ دہونی جاویں گی
ناں کے بھلی نہ بھالویں گی
ادتھے شوہ نوں کریں زکھاویں گی
کچھ لے فقراں دی مت کڑے

(۱) ایہ بند کوئی نہیں بلدا (۲) تیرے بابل گنڈھیں پائیاں (۳) خیراں

(الف: ص ۹۶، ک ۷)

(۴) گھر پکیاں دے دن مت کڑے (۵) داچ دہونی جاویں گی

(الف: ص ۶۹، ک ۷)

(پ: ص ۱۶، ک ۹)

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

تیرے نالہ دیاں دا ج رنگے نی
اوہناں سو بے سا کو پائے نی
توں پیراٹے کیوں چائے نی
جا اوتھے مکی تت کڑے

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

بلھا شوہ گھراپنے آوے
چوڑا بیڑا سب سہا وے
گن بوسی تاں گلے لگاوے
نہیں روسیں نہیں رت کڑے

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

(۱) توں اٹے پیر کیوں پائے نی
(۲) بلھا شوہ تینوں دیا بھون آوے گا۔
{ دالت: ص ۶۹، ک ۷،

کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 تیل تلاماں دے لڈو نہیں جلیبی پگڑ منگائی
 ڈر دے نٹھے قند شکر توں مصری نال لڑائی
 کال لکڑ نوں مارن لگے گہو دی گلٹھ لال

کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 ہو فریادی لکھتھ پتیاں نے نوں تے دستک لائی
 گلگلیاں منصور بدھا پا پڑ چوٹ چلائی
 بھیڈاں مار پنگ کھپائے گرگاں بُرا احوال
 کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

گڑ دے لڈو غصے ہو کے پٹیریاں نٹے فریادی
 برقی نوں کہ دال چنے دی توں ہیں میری باندی
 چڑھ سے شبنیاں تے پنجن لگے وڈتی پئی دھمال
 کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

شکر کھنڈ کے مصری نوں میری دیکھ صفائی
 چڑھے چنے ایہ کرنے گئے بدلنے نال لڑائی
 چھبیاں کن بی دے کترے بوہو کے خوش حال
 پکوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 بھٹا شوہ بُن کیا بناوے جو دے سولڑوا
 لت بلتی کت بگتی کوئی نہیں ہتھ پھڑا
 دیکھو کمی قیامت آئی آیا خسرو جال
 پکوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

۸۳

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 عشق لگے تاں بے بے کو کہیں
 توں کبہ جانے پیڑ پرانی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 بے کوئی عشق دہا جیا لوڑے
 سردیوے پہلے سائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 عملماں وایاں لنگھ لنگھ گئیاں
 ساڈیاں لتجاں ماہی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 غم دے دین ستم دیاں کانگاں
 کسے تعر کپڑ وچج پائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 ماں پٹیو چھڈ سیاں میں بھلیاں
 بہماری رام دوہائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں

۸۲

کدی موڑنساں ڈھولیا
تیریاں داٹاں توں سرگھولیا

میں مھاتی دھوتی رہ گئی
کوئی گنڈھ سجن دل بہ گئی
کوئی سجن اولّا بولیا

کدی موڑنساں ڈھولیا
تیریاں داٹاں توں سرگھولیا

بہتا شوه کدی گھر آوسی
میری بلدی بھا بھجاوسی
جداھے دکھاں میں منہ کھولیا

کدی موڑنساں ڈھولیا
تیریاں داٹاں توں سرگھولیا

۱۱) تیریاں داٹاں توں سرگھولیا

(الف: ص ۱۲۴، ک ۳۳)

۸۵

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں بے گن کیا گن کیا ہے
 تن پیاہے من پیاہے
 ادہ پیاسو مور اجیاسے
 پیاسے رل بل جاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں فانی آپ کو دور کراں
 تیں باقی آپ حضور کراں
 بے اظہر وانگ منصور کراں
 کھڑ سولی پگڑ چڑھاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں جاگی سب جگن سویاہے
 کھلی پیک تاں اٹھ کے رویاہے
 جزمستی کام نہ ہو یاہے
 کدی مست است بناؤ گے

کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

جد انحد بن دو بن دھری

اگے سز بن دھری کے لاکھ پڑے

اُچھل رنگن دے دریا چڑھے

میرے لہودی ندی وگاؤ گے

کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

کسے عاشق نہ سکھ سوناں اے

اساں رورو کے نکھ دھوناں اے

ایہ جادو ہے کہ ٹوناں اے

اس روگ کا بھوک بناؤ گے

کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

کھو کیا سر عشق بچارے گا

پھر کیا تھیںسی زوارے گا

جب وارے اوپر سروارے گا

تب تپھے ڈھول بجاؤ گے

کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

(۱) چھل (پ: ص ۲۳ ک ۲۵)

(۲) وار
(۳) پاچی { پ: ص ۳۰ ک ۲۵

یہ اپنا مٹن کباب کیا
 آنکھوں کا عرق شراب کیا
 رگ تاراں ہڈ رباب کیا
 کیا مت کا نام بلاؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

شک^(۳) رنجی کو کیا کیجیے گا
 من بھاناں سو دایمیے گا
 ایہ دین^(۴) ڈنی کس دیکھیے گا
 مجھے اپنا درس بتاؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

میںوں آن نظارے تیاہا
 دو نیناں برکھا لیاہے
 بن روز عنایت آیاہے
 اینویں اپنا آپ بتاؤ گے

-
(پ: ص ۳۲، ک ۲۵)	}	(۱) ہوں
		(۲) کائن
		(۳) حکمنی
		(۴) دینا
		(۵) جویں ہر روز

کدی اپنی آکھ بلاؤ گے
 بُلھا شوہ نوں ویکھن جاؤ گے
 اہناں اکھیاں نوں سمجھاؤ گے
 دیدار تذاہیں پاؤ گے
 بن^{۱۱} شاہ عنایت گھر آؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

۱۱) شاہ عنایت بن

(پ: ص ۳۲، ک ۲۵)

۸۶

کدی آمل یار پیاریا !
 تیریاں داٹاں توں سروریا
 چڑھ باگیں کوئیل کوکدی
 نت سوزالم دے پھو کدی
 سنگن تترپی کوں شام وباریا

کدی آمل یار پیاریا
 تیریاں داٹاں توں سروریا
 بٹھا بنوہ کدی گھر آوسی
 یریں بلدی بھا بھجساوسی
 اوبدی داٹاں توں سروریا

کدی آمل یار پیاریا
 تیریاں داٹاں توں سروریا

(۱) تیریاں

گر کتن دل دھیان کڑے

نت میں دیندی مادھییا

کیوں پھر نی ایس انویں آ دھییا

نی شرم جیسا نہ گوادھییا

توں کدی تاں مجھ ندان کڑے

گر کتن دل دھیان کڑے

چرخہ مفت تیرے ہتھ آیا

پیوں نیوں^(۱) کجھ کھول گویا

نیوں قدر محنت دا پایا

جسے ہویا کم آسان کڑے

گر کتن دل دھیان کڑے

چرخہ بنیاں خاطر تیری

کھیڈن دی کر حص تھوڑی

ہوناں نیوں ہور وڈیری

مت کر کوئی اگیں کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

چہرہ تیرا رنگ رنگیلا

ریس کرینا سب قبیلہ

چلے چارے کرے جیلہ

ہو گھرے وچ آوادان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

اس چہرے دی قیمت بھاری

توں کیہ جانیں قدر گوارمی^(۳)

اچی نظر پھریں ہنکاری

وچ اپنے شان گمان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

میں کواں کرکھیاں باہیں

نہ ہوغافل سمجھ کدائیں

ایا چہرہ گھرناں^(۴) ناہیں

پھیر کے ترخان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

(۱) چل چار

(۲) گھر وچ ہو آوادان کڑے (الف: ص ۶۹، ک ۷)

(۳) گنہاری

(۴) دپ: ص ۱

اے چرخہ توں کیوں گواہیا
 کیوں توں کھیدے دتھ رلایا
 جدو اہتھ تیرے اہ آہیا
 توں کدے نہ ڈاہیا آن کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

نت منیں دیاں دلتی توں
 اس مہوئی کسلی جھلی توں
 جد پوے گا دخت اکلی توں
 تہا مے ہلے کرسی جان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

مڈھوں دی توں رجبک دہوئی
 گوہڑیوں نہ توں کتی پوئی
 بہن کیوں پھرنی ایس نموں جھوئی
 کس دا کریں گمان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

نہ نکلا راس کراویں توں
 نہ باٹڑ مابل پواویں توں
 کیوں گھڑی مڑی چرخہ چاویں توں
 توں کرنی ایس اپنا زبان کڑے

کر کتنے ول دھیان کڑے

دنگا نکلا راس کراے

نال شتابی بائیر پوٹے

جیوں کر ڈوگے تویں دگاے

مت کر کوئی ائیسان کڑے

کر کتنے ول دھیان کڑے

اچ گھر رتج نویں کپاہ کڑے

توں جھب جھب دیلناں ڈاہ کڑے

رُوں ویل پنجان جاہ کڑے

مڑکل نہ تیرا جہان کڑے

کر کتنے ول دھیان کڑے

جدوں رُوں پنجا لیاویں گی

سیاں وچ پونیاں پیاویں گی

مڑ آپے امی پئی بھاویں گی

دتیج سارے جگ جہان کڑے

کر کتنے ول دھیان کڑے

(۱) دگدا

(۲) پھیر

(۳) سیاں وچ پونیاں پیاویں گی

{ (الف: ص ۴۳، ک ۷)

{ (پ: ص ۷۰، ک ۷۱)

تیرے نال دیاں سب سییاں نی
 کت پُونیاں سبناں لییاں نی
 تینوں بیٹھی نوں چکھے پیساں نی
 کیوں بیٹھی ایس ہن حیران کڑے
 کرکتن دل دھیان کڑے

دیوا اپنے پاس جگا ویں
 کت کت سوت بھروٹی پاویں
 اکھیں وچوں رات تنگھا ویں
 اوکھی کر کے جان کڑے
 کرکتن دل دھیان کڑے

راج پیریکا دن چار کڑے
 نہ کھیڈ دھیڈ گزار کڑے
 نہ ہو وہلی کر کار کڑے
 گھر بار نہ کر ویران کڑے
 کرکتن دل دھیان کڑے

(۱) ادبناں سب پُونیاں کت لییاں نی

(الف: ص ۳، ک ۷)۔ (پ: ص ۷۰، ک ۷)

(۲) توں آپے روں بنجایا اے

(الف: ص ۳، ک ۷)

توں سوتیاں رین گزار نہیں
 مڑ آوناں دوجی وار نہیں
 پھر بہناں ایس بھنڈار نہیں
 وچ اکو جڈے ہان کڑے
 کر کتن دل دھیان کڑے

توں سدا نہ پیکے رہناں ایس
 نہ پاس انیر می دے بہناں ایس
 بھانٹا دچھوڑا سہناں ایس
 دس پس گئی کس تنان کڑے
 کر کتن دل دھیان کڑے

کت لے نی کجھ کتا لے نی
 ہن تانی تن سدا ونا لے نی
 توں اپنا داج رنگا لے نی
 توں تہ ہو دیں بھروان کڑے
 کر کتن دل دھیان کڑے

جد گھر بیگلے جاویں گی
 مڑوت نہ او تھوں آویں گی
 اوتھے جا کے پچھوں ناویں گی
 کجھ اگدوں کر سمیان کڑے

کر کتنّے دل دھیان کرے

۱۔ آج ایڈا تیرا کم کرے

۲۔ کیوں ہوتی ہیں بے غم کرے

۳۔ کیہ کر لیں اُس دم کرے

۴۔ جد گھر آئے مہمان کرے

کر کتنّے دل دھیان کرے

۵۔ جد سب سیال ٹر جاؤں گیال

۶۔ پھر اوتھوں مَول نہ آؤں گیال

۷۔ آچرے مَول نہ ڈھون گیال

۸۔ تیرا ترنجن پیسا ویران کرے

کر کتنّے دل دھیان کرے

{ دالف : ص ۷۲، ک ۸

(۱) آج تیرا ایڈا

(۲) کیوں ہوتی

(۳) کیہ کر لیں اِس دم کرے

(۴) پھر مَول نہ اوتھوں

(۵) اوہ چرے

(۶) پیو

کرمان نہ حسن جوانی دا

پر دس نہ رہن سیلانی دا

کوئی دنیا جھوٹھی فانی دا

نہ رہی نام نشان کرے

کر کتن دل دھیان کرے

اک اوکھا دیلا آوے گا

سب ساک سین بیج جاوے گا

کر مدت پار لنگھاوے گا

اوہ بٹھے دا سلطان کرے

کر کتن دل دھیان کرے

(۱) پر دس نہ

{ (پ: ص ۲۰، ک-۱)

(۲) دنیا جھوٹھی کوڑی فانی دا

کون آیا پین باس کڑے
تسی پچھو نال اخلاص کڑے

ہتھ کھوڈی موڈے کنبل کالا
اکھیاں دے وچ وائے اُجالا
چاک نہیں کوئی ہے متوالا
پچھو بٹھا کے پاس کڑے

کون آیا پین باس کڑے
تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

چاکر چاک نہ اس نوں آکھوں
ایہ^(۲) نہ خالی گھڑی گھباتوں
دھچکڑیا ہو یا پہلی راتوں
آیا کرن تلاش کڑے

(۱) دتے

(الف: ص: ۱۸۲، ک: ۶۳)

(۲) نہ اس ذرہ شوق (پ: ص: ۷۰، ک: ۸۲)

کون آیا پہن لباس کڑے
تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

نہ ایہ چاکر چاک کہیں دا
نہ اس ذرہ شوق نہیں دا
نہ مشتاق ہے دودھ وہیں دا
نہ اس بھکھ پیاس کڑے

کون آیا پہن لباس کڑے
تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

بٹھا شوہ نک بیٹھا اولے
دسے بھیت نہ مکھ سے بولے
باہل در کھیریاں توں ٹولے
در ماہنڈا ماہنڈے پاس کڑے

کون آیا پہن لباس کڑے
تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

کھیڈ لے دیج ویٹرے گھمی گھم
 ایس ویٹرے دیج آلا سوہندا آ لے دے دیج تاکی
 تاکی دے دیج پیجج وچھاواں نال پیاسنگ راتی
 ایس ویٹرے دے نوں دروازے رسواں گبت رکھاتی
 اوس گمی دی میں سارنہ جاناں جہاں آوے پیا جاتی
 ایس ویٹرے دیج چرخہ سوہندا آ لے دے دیج تاکی
 اپنے پیانوں یاد کر لیاں چرخے دے ہر پھیرے
 ایس ویٹرے دیج مکنا ہاتھی سنگل نال کیٹرے
 بٹھے شاہ فقیر سائیں دا جاگدیاں کوں چھیڑے
 کھیڈ لے دیج ویٹرے گھمی گھم

۹۰

کمنوں لامکانی دس دے او
تسی ہر رنگ دے وچ دسدے او

گن فیکون تیں آپ کہیا
تیں باہجوں ہور کٹا آیا
عشقوں سب ظہور بنایا
عاشق ہو کے دس دے او

کمنوں لامکانی دس دے او
تسی ہر رنگ دے وچ دسدے او

پچھو آدم کس نہیں آندا اے
کہتوں آیا کتے جاندا اے
او تھے کس داتینوں لاہتیا اے
او تھے کھاوانہ اٹھندے او

۱) سنائیو (۲) آیو
۲) بناؤ (پ: ص ۷۷، ک ۷۷)
۳) ہے (الف: ص ۱۰۹، ک ۶۹)

کمنوں لامکانی دس دے ہو
تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

آپے سُنیں^(۱) تے آپ سناویں
آپے گاویں آپ بجاویں
ہتھوں قول سُر دوسناویں
کتے جاہل ہو کے نس دے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

تیری وحدت تو میں پچاویں^(۲)
انا الحق دمی تار ہلاویں^(۵)
سولی تے منصور چڑھاویں^(۶)
اوتھے کول کھلو کے ہسدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو
تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

-
- (۱) سناویں
(۲) تیری وحدت
(۳) بجھاویں
(۴) کی
(۵) منصور سولی تے چڑھاویں
(۶)

جویں سکندر طرف نوشا باں

ہو رسول لے آیا کتباں

یوسف ہو کے اندر خواباں

زلیخا دادل کھس دے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

کتے رومی ہو کتے زنگی ہو

کتے ٹوپی پوش فرنگی ہو

کتے مے خانے وچ بھنگی ہو

کتے مہر مری بن دسدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

بلکھا شہو عنایت عارف ہے

اوہ دل میرے دا وارثاے

میں لوہتے اوہ پارکس اے

تسی اوسے دے سنگ کھدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

(۵) میرے دل (۶) نت

(الف: ص ۱۸۹، ک ۶۹)

(۳) مرد

(پ ص ۴۴، ک ۴۴)

(۴) ہو

(۱) ایر بند کوئی نہیں

(الف: ص ۱۸۹، ک ۶۹)

(۲) " " " "

کے لارے دینائیں سانوں دو گھڑیاں مل جائیں

نیرے دیس تھساں نہ و سیں

ڈھونڈاں کت دلّ جاییں

آپے جھاتی پائی احمد

دیکھاں تاں مُڑ ناہیں

آکھ گیوں مُڑ آیوں ناہیں

یسے دے و پنج بھڑکن بھائییں

اکے گھر دتتہ دتدیاں رتدیاں

کت دل کوک سناہیں

پا بندی جا میرا دیہہ سنہیا

دل دے اوہلے مک دا کہیا

نام اللہ دے نہ ہو ویری

لکھ دیکھن نوں نہ ترسائییں

بلتھا شاہ کینہ لایا مینوں

لات آدمی ہے تیری مہماں

او بھڑ بیلے سب کوئی ڈردا

سو ڈھونڈاں میں چائییں چائییں

کے لارے دینائیں سانوں دو گھڑیاں مل جائیں

۹۲

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

ابراہیمؑ چاچھا سٹائیو
ذکرؑ ایسے سرکلو تر دھرا یو
یوسفؑ ہٹو ہٹ دکا یو
کوساؤں کیہ کیا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

شیخ صنعاؤںؑ خوک چرایو
شمس دی کھل اُلٹؑ لہا یو
سولی تے منصورؑ چڑھا یو
کر ہتھ ہن میں دل دھایا اے

(۳) کی

(۲) ایر بند نہیں ملدا

(۱) چنہ

(۶) کینول

(۴) شیخ صنعاؤں (۵) اولٹ

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

جس گھر و سچ تیرا پھیرا ہو یا
سو جل بل کو ملاؤ ڈھیر ہو یا
جدراکھ اڈی تہ سیرا ہو یا
کو کس گل داسدھرا یا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

بلتھا شوہ دے کارن کرے
تن بھٹی من آہرن کرے
پریم ہتھوڑا مارن کرے
دل لوہا اگ پگیا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

(۲) تدبیرا

(۱) بھیرا

(۳) دل

(۳) کر

(۶) لوہاراں کیں اٹکایا

(۵) و سچ پریم ہتھوڑا

(الف، ص ۱۰۴، ک ۲۰)

(۷) چٹکایا (پ، ص ۴۱، ک ۳۸)

۹۳

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 اکے گھر وچ دستیاں رسدیاں
 نہیں ہندا وچ پردا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 وچ مسیت نماز گزارے
 بت خانے جاوڑدا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 آپ اکو کئی لکھ گھراں دے
 مانک سب گھر گھردا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا

جتول دیکھاں اُت دل اوہو
ہم دمی سنگت کردا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پھو کھاں دلبر کیہ کردا

موسیٰ اتے فرعون بنا کے

دوہو کے کیوں لڑ دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پھو کھاں دلبر کیہ کردا

حاضر ناظر اوہو ہر تھاں

چوچک کس زوں کھڑ دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پھو کھاں دلبر کیہ کردا

ایسی نازک بات کیوں کمندا

نہ کہہ سکدا نہ جر دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پھو کھاں دلبر کیہ کردا

(۱) میں { اپ: ص ۴۶، ک ۴۶ } (۴) موسیٰ زاد ہدایت دے

(۲) میں { الف: ص ۲۳۳، ک ۱۸۵ } فرعون ضلالت کردا

(۳) اک { اپ: ص ۴۶، ک ۴۶ } اپ: ص ۴۶، ک ۴۶

بہتھا شوہ دا عشق بگھیللا

رت پئیندا گوشت چروا

کیہ کروانی کیہ کروا

کوئی پچھو کھاں دبیر کیہ کروا

(۱) رات (الف: ص ۲۳۴، ک ۸۵)

(۲) ا۔ موسیٰ نوں کوہ طور چڑھا کے کیتا واقف بہت امر دا

ب۔ واہ واہ وطن اسا ڈا ایہ ہے کوئی دبے کوئی سڑ دا

ج۔ پئے دے دے دے روڑ کھڑکے تھرکھ تہ چت دھر دا

د۔ ہیرے موتی لعل جو اہر عاشق گن گن پھڑ دا

ر۔ لَا يَتَحَرَّوْا وَحَمُّ سَنَاوَسے دوزخ کہنوں کھڑ دا

(پ: ص ۴۶، ک ۴۶)

۹۲

کیہ کر دابے پروا ہی بے
کیہ کر دابے پروا ہی بے

کُن کیا فیکون کما یا
باطن ظاہرے ول آیا
بے چونی دا چُون بنایا
بکھڑی کھبڈ مپانی بے

کیہ کر دابے پروا ہی بے
کیہ کر دابے پروا ہی بے

سر مخفی دا جس دم بولا
گھنگھٹ اپنے منہ سے کھولا
ہُن کیوں کر داسا تھوں اوہلا
تسب و توح حقیقت آئی بے

---

(۱) کھولاجہ
(۲) حقیقت سب { (الف: ص ۲۳۵، ک ۲۸۶)

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کے مَنّا بنی - آدم کیسا

کوئی نہ کیتا تیرے جہیا

شان بزرگی دے سنگ ایسا

ڈپھڑیؑ خوب وجائی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

آپے بے پروا ہیاں کر دے

اپنے آپ سے آپے ڈر دے

رہیا سما دج ہر ہر گھر دے

بھلی پھرے لوکائی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

چٹیک لا دیوانہ ہو یا

یسی بن کے مجنوں مویا

آپے رویا آپے دھویا

کسی کیتی آشنائی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

آپے ہیں توں سا جن ستیاں

عقل دلیلاں سب اٹھ گئییاں

بلتھا شاہ نیں خوشیاں لٹیاں

کیہ کردا بے پروا ہی بے

کیہ کردا بے پروا ہی بے

۹۵

کیوں ادب ملے بہہ بہہ جھاکئی دا
ایہہ پردہ کس توں راکھی دا

کارن پیت مینت بن آیا
میم دا گھنٹ مکھ پر پایا
احد تے احمد نام دھرایا
سر چھتر جھلے لولاکی دا

کیوں ادب ملے بہہ بہہ جھاکئی دا

تسیں آپے آپ ہی سارے ہو
کیوں کندے ایس نیارے ہو
آئے اپنے آپ نظارے ہو
دوچ برزخ رکھیا خاکئی دا

کیوں ادہلے بہہ بہہ جھاکی دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

تُدبا جھوڑ دوسرا کیڑا ہے
کیوں پایا اُنٹا جھیرا ہے
ایہ ڈٹھا بڑا اندھیرا ہے
ہُن آپ نوں آہ آکھی دا

کیوں ادہلے بہہ بہہ جھاکی دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

سکتے رومی ہو کتے شامی ہو
کتے صاحب کتے غلامی ہو
تیسں آپے آپ تسمی ہو
کمون کھوٹا کھرا سو لاکھی دا

کیوں ادہلے بہہ بہہ جھاکی دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

جس تن رچ عشق دا جوش ہویا
اوہ بے خود ہو بے ہوش ہویا
اوہ کیونکر رہ خاموش ہویا
جس پیالہ پیتا ساقی دا

کیوں ادہلے بہہ بہہ جھاکی دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

تیس آپ اسانوں دھلے جی

کد ریندے چھپے چھپائے جی

تسی شاہ عنایت بن آئے جی

بن لالائین جھماکی دا

کیوں ادہلے بہ بہ جھاکی دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

بلجھا شاہ تن بھادئی بھٹھی کر

اگ بال ہڈاں تن ماٹی کر

ایہ شوق محبت باٹی کر

ایہ بدھوا اس بدھ جھاکی دا

کیوں ادہلے بہ بہ جھاکی دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

(۱) تسی کوئی نہیں۔

(الف: ص ۲۳۶، ک ۸۹)۔ (پ: ص ۷۶، ک ۹۵)

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

سانوں گئے بے دردی چھڈ کے
بجرے سانگ سینے وچ گڈ کے
جسموں جند نوں لے گئے کڈھ کے
ایہ گل کر گئے ہنیا یاری

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

بے درواں دا کیہ بھردا سا
خوف نہیں دل اندر ما سا
چڑیاں مرت گواراں ہا سا
مگروں ہس ہس تاڑی ماری

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

آدن کہہ گئے پھیر نہ آئے
 آدن دے سب قول بھلائے
 میں بھلی بھل نین لگائے
 کہے ملے ساؤں ٹھک پاری

کیہ بے درداں سنگ یاری

رودن اکھیاں زار و زاری

بُلٹھے شاہ اک سودا کیتا

کیتا زہر پیالہ پیتا

نہ کجھ نفع نہ ٹوٹا لیتا

درد دکھاں دی گٹھڑی بھاری

کیہ بے درداں سنگ یاری

رودن اکھیاں زار و زاری

کیوں لڑنا ہیں کیوں لڑنا ہیں غیر گنہا ہی
 لا تتحرك خود لکھی ہوئی کس نوں دینا میں پھا ہی
 شرع تے اہل قرآن بھی آہے اسی اگے سدے آئی
 اللست بربکھو دار ہو یا قاتلو بلی دھم پائی
 کن میگوں آوازہ ہو یا تداں اسی بھی کولے آہی
 لذت مار دیوانی کیتی نہیں ذاتی اصلی آہی
 کیوں لڑنا ہیں کیوں لڑنا ہیں غیر گنہا ہی

کیسہ جاناناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناناں میں کوئی

جو کوئی اندر بونے چالے ذات اساڈی ہوئی

جس دے نال میں نیوں لگایا اُد ہو جیسی ہوئی

کیسہ جاناناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناناں میں کوئی

چٹی چادر لہ لہ سٹ کڑیے پہن فقیراں دی کوئی

چٹی چادر نوں داغ لگے گا کوئی نوں داغ نہ کوئی

کیسہ جاناناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناناں میں کوئی

۱) کیا (۲) رے بابا (۳) جو کوئی ساڈے اندر وٹس دا
 (۴) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا۔ (۵) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔
 (پ: ص ۵۶، ک ۵۷)

الف پچھتا ب پچھتا ق ت تلامت ہوئی
س پچھتا ش پچھتا صادق صابر ہوئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی
گو گو کردی قمری آہنی گل و بیج طوق بیہوشی
بس نہ کردی گو گو کولوں گو گو اندر موئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی
جو کچھ کرسی اللہ جاناں کیسہ کچھ کرسی کوئی
جو کچھ لیکھ متھے دا لکھیا میں اُس تے شاکر ہوئی
کیسہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی

-
- (۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
(۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
(۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
- { (الف: ص ۲۵۷، ک ۱۰۵)

عاشق بکری معشوق قصائی میں میں کردی کو بھی
 جیوں جیوں میں بہتا کردی تیوں تیوں موٹی موٹی
 کیہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیہ جاناں میں کوئی

بکھا شہہ عنایت کر کے شوق ہنراب دیتوئی
 بھلا ہو یا اسی دوروں چھٹے نیڑے آن لہوئی

کیہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیہ جاناں میں کوئی^(۳)

(۱) ایر بند کوئی نہیں ملدا۔ لائف: ص ۲۵۷، ک ۱۰۵

(۲) ایر مصرعہ کوئی نہیں ملدا

(۳) تھلے دے مصرعے کوئی نہیں ملدے۔

۱۔ بے فرمان دی کیاڑی کولوں صیبہ کھچیندا ادئی

۲۔ کٹیاں میناں دے گل اُتے چھری دا گیندا سوئی

۳۔ کے اک سہی میں دس مہیاں پر ایہ کیہ کر سی کوئی

۴۔ بے مہر کریں تے فضل کریں تریں ماجر ہوئی۔

ردیف گ

۹۹

گر جو چاہے سو کر دا اے

میرے گھر دتج چوری ہوئی
 سستی رہی نہ جاگیب کوئی
 میں گر پھٹا سو جھی ہوئی
 جو مال گیب سو تر دا اے

گر جو چاہے سو کر دا اے

پسے منحنی آپ خزانہ سی^(۳)
 او تھے حیرت حیرت خانہ سی^(۴)
 پھر وحدت دے دتج آنا سی^(۵)
 گل جسز دا مجمل پر دا اے

(۱) ہوئی چوری (۲) مانا (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (۴) ایہ بند نہیں ملدا (۵) ایہ بند نہیں ملدا۔

گر جو چاہے سوکرا اے

کن فیکون آوازہ دیندا

وعدت دچوں کثرت لبیندا

پین باس بندہ بن بہندا

کر بندگی مسجد وڑ دا اے

گر جو چاہے سوکرا اے

روز میثاق الست سناوے

قالوبلی اشہدنا چاہوے

پھر کجھ اپنا آپ چھپاوے

ادہ گن گن دستاں دھرواے

گر جو چاہے سوکرا اے

گر اللہ آپ کیندا اے

گر علی نبی ہوہیندا اے

گھر ہر دے دل وچ رہیندا اے

ادہ خالی بھانڈے بھردا اے

گر جو چاہے سو کر دے

بُلٹھا توہ نوں گھر وچ پایا

جس سانگی سانگ بنایا

لوکاں کولوں بھیت چھپایا

ادہ درس پریم دا پڑھدا ہے

گر جو چاہے سو کر دے

۱۰۰

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بیج آکھ مناں کیوں ڈرناں ایں

اس بیج پکھے توں ترناں ایں

بیج سدا آبادی کرناں ایں

بیج دست اچبنا آئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بہمن آن بجمان ڈرائے

پتر پیڑ دس بھرم دوڑائے

آپے دس کے جتن کرائے

پوہجا شروع کرائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

پترتساں دے اوپر پیرا
 گردچا دل منا اولیٰ پیرا
 جنجو پاؤ لاہو بیٹرا
 علی ترت پرائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

پیر نہیں اینویں نکلن گلی
 روک روپیہ بھانڈے ڈنگی
 ہووے لاکھی درست نہ گئی
 بٹھا ایہ بات بنائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

پرتم چندی مات بنائی
 جس نوں پوبے سرب لوکائی
 پاچھی دڈ کے جنج چٹھائی
 ڈولی ٹھم ٹھم آئی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

مُبل خُدا نُوں جان خُدا ئی
 بیتاں اگے سیس نوئی
 جہڑے گھڑ کے آپ بنا ئی
 شرم رُتانا نہ آئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

دیکھو تَنسی مات بنا ئی
 ساگ رمی سنگ پرنا ئی
 ہس رس ڈولی چاچڑھا ئی
 سالا سوہرا بنے جوانی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

دھیاں بھیناں سب دیا ہون
 پروے اپنے آپ کجاون
 بُلتھا شاہ کیہ آکھن آون
 نہ مانا کسے دیا ہی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

شاہِ رگ تھیں رب و س دانیرے
 لوکاں پائے لمیں جھیرے
 داں کے جھگڑے کون نبیرے
 بھج بھج عمر گوائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

برچھ باغ و نچ نہیں جدائی
 بندہ رب تیویں بن آئی
 پچھلے سوتے تے کھڑ آئی
 دُوبتا آن مٹائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بلہا آپے مہل مہل دیا اے
 آپے چلیاں و نچ دبا یا اے
 آپے ہوکا دے سُنایا اے
 مچھ میں بھیت نہ کائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گرم سرد ہو جس نون پالا
 حرکت کیستا چہرہ کالا
 تس نون آکنن جی سکھالا
 اس دی کرو دوائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

اکھیاں پکیاں آکنن آئیاں
 اسی سمجھ کے آدنی مایاں
 آپے بھل گئیاں مبن سائیاں
 مبن تیر تھہ پاس سدھائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

جو کوئی دس دا ایہو پیارا
 بٹھا آپے دیکھن ہارا
 آپے بیہ قرآن پکارا
 جو سنے دست بھلائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

پوست اکھے مے افسیم
 بندہ بھائے قادر کریم
 نہ کوئی دے گی ان حکیم
 عقل تباہی جائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

جو کوئی دس دا ایو پیارا
 بُلّھا آپے دیکھن ہارا
 آپے بید قرآن پکارا
 جو سُفنے دست بھلائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گھنگٹ پچک اوسجناں ہُن شرمیاں کا ہنوں رکھیاں دے

زلف کنڈل نے گھیرا پایا

بشیر^(۲) ہو کے ڈنگ چلایا

دیکھ اساں دل ترس نہ آیا

کر کے خونی اکھیاں دے

گھنگٹ پچک اوسجناں ہُن شرمیاں کا ہنوں رکھیاں دے

دوینیاں دا تیر چلایا

میں عاجز دے سینے لایا

گھائل کر کے مکھتہ چھپایا

چوریاں اہ کن دسیاں دے

گھنگٹ پچک اوسجناں ہُن شرمیاں کا ہنوں رکھیاں دے

-
	گھنگٹ	(۱)
}	بشیر	(۲)
	ایہ کن چوریاں	(۳)
	(الف: ص ۹۸، ک ۱۵)	
	(پ: ص ۶۵، ک ۷۲)	

برہوں کناری توں کس کے ماری
 تدمیں ہوئی بے دل بھاری
 مڑ نہ لئی تیں سار بھاری
 پتیاں تیریاں کچیاں دے
 گھنگٹ چک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے
 نیوں لگا کے من ہر لیستا
 پھیر نہ اپنا درش دیتا
 زہر پیالہ میں ایہ پیتا
 ساں عقلوں میں پچیاں دے
 گھنگٹ چک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے

- (۱) توں
 (۲) مڑ نہ لئی نہ { (پ: ص ۶۵، ک ۷۲)
 (۳) آ { (الف: ص ۹۸، ک ۱۵)

۱۰۲

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

جانی با، جھ دیوانی ہوئی
ٹوکاں کرے لوک سبھوئی
بے کریار کرے دل جڑی
میں تاناں فریاد پکار دی ہاں

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

مفت^(۱۲) وکاندی جاندی بانڈی
ہل ماہیا جنڈا اینویں جاندی
اک دم بجر نہیں میں سہندی
میں بیل اس گلزار دی ہاں

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوہنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

۱۰۳

گھر میں گنگا آئی سنتو گھر میں گنگا آئی
 آپے مڑی آپ گھنیا آپے جہاد ورائی
 آپ گوبریا آپ گڈریا آپے دیت دکھائی
 انحد و مار کا آیا گوریا کنگن دست چڑھائی
 مونڈ منڈا مہے پریتی کورین کناں میں پائی
 امرت پیل کھائی رے کسئیں تھوڑی کر ڈبڈھائی
 گھر میں گنگا آئی سنتو گھر میں گنگا آئی

۱۰۴

گھڑیالی دیہونکال نی
 اچ پی گھڑیالال نی

گھڑی گھڑی گھڑیال بجاوے
 رین وصل دی پی گھاوے
 میرے من دی بات بے پاوے
 ہتھوں چائے گھڑیال نی

گھڑیالی دیہونکال نی
 اچ پی گھڑیالال نی

انحد و آجا دے سہاناں
 مٹرب گھڑاتان تراناں
 نماز روزہ بھل گیا دوگاناں
 مدھ پیالہ دین کلال نی

(۱) فی رنیں ملدا پ: ص ۳۸، ک ۳۲ (۲) دل۔ دالف: ص ۱۳۶، ک ۵۵

(۳) بجا پ: ص ۳۸، ک ۳۲

(۴) شہانہ (۵) دھن رالف: ص ۱۳۶، ک ۵۵

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھر آیا لال نی

مکھ دیکھن دا عجب نظارا
دکھ دے دا اٹھ گیا سارا
رین وڈی کیا کرے پارا
دن اگے دھر ودیوال نی

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھر آیا لال نی

مینوں اپنی خبر نہ کائی
کیا جاناں میں کیت ویاہی
ایہ گل کیوں کر چھپے چھپائی
ہن ہریا فضل کمال نی

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھر آیا لال نی

ٹونے کامن کرے تیرے
سحرے آئے وڈے وڈیرے
ہن گھر آیا جانی میرے
رہاں مکھ دے اید نال نی

(۱) دل (۲) کمال (الف: ص ۱۳۷، ک ۵۵) (۳) جادوگر (پ: ص ۳۸، ک ۳۳)

(۴) مکھ دے رہاں (الف: ص ۱۳۷، ک ۵۵)

گھڑیالی دیونکال نی
 بُن پی گھر آیا لال نی

بُلھا شوہ دی چھیج^(۱) پیاری
 نی میں تارن باسے تاری
 کویں کویں بُن آئی واری
 بُن^(۲) وچھڑن^(۳) بویا محال نی

گھڑیالی دیونکال نی
 بُن پی گھر آیا لال نی

(۱) سیج

(۲) تری سو

(۳) مینوں

ردیف "ل"

۱۰۵

لَن تَوَافِي دَس كَس كَ جَانِي بُن كِيوں مُكَّھ چھپايائی
 مِيس ڈھولن دِج فرق نہ کوئی ایمنافسرایائی
 آڈ سجن گل لگ سواں مِيس بُن كِيہ گھنكٹ پايائی
 لَن تَوَافِي دَس كَس كَ جَانِي بُن كِيوں مُكَّھ چھپايائی
 تَن صابر دے كِیڑے پائے جو چڑھیا سو پايائی
 مَنْصُور كُولوں كَجھ ظاہر ہو یا سُوی پگڑ چڑھیا پايائی
 لَن تَوَافِي دَس كَس كَ جَانِي بُن كِيوں مُكَّھ چھپايائی
 دَسو مَكْتہ ذَاتِ اَلہِي سجدہ كَس كَر اِيائی
 بُنھا نَكْتہ ذَاتِ اَلہِي شيطان خوار كَر اِيائی
 لَن تَوَافِي دَس كَس كَ جَانِي بُن كِيوں مُكَّھ چھپايائی

رولیف "م"

۱۰۶

ماہی دے تے میں ملیاں^(۱) سب دکھ ہوون دُور
 لوکاں دے بھانیں چاک چکٹا سا ڈارت غفور
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دکھ ہوون دُور
 جیندے ملن دی خاطر چشماں بندیاں ہی نت جھو^(۲)
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دکھ ہوون دُور
 اٹھ گئی ہجر جدائی جگروں ظاہر دسدا^(۳) نور^(۴)
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دکھ ہوون دُور
 بلکھارنر سمجھ دی پائیا نہ نیڑے نہ دُور
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دکھ ہوون دُور

(پ: ص ۷۸، ک ۹۹)

(۱) تے

(۲) ہسی

(۳) دیندا

(۴) ہور

مائے نہ مڑدا عشق دیوانہ شوہ نال پریتاں لاکے
 عشق شرع دی لگ گئی بازی کھیڈاں میں داڈ لگا کے
 مارن بولی تے بولی نہ بولان سنان نہ کن لاکے
 دیڑے دتج شیطان نچیندا اُس نوں رکھ جھاکے
 توڑ شرع نوں جت لئی بازی پھر دی نک وڈھاکے
 میں وے انجانی کھیڈ وگیاں کھیڈاں میں آکے باکے
 ایہ کھیڈاں ہن لگدیاں جھیڈاں گھر پیا وے آکے
 سیاں نال میں پاواں گدھا دیر نک نک جھاکے
 پچھوئی ایہ کیوں شرماندا جاندا نہ بھیت بتا کے
 کافر کافر آکھن تینوں سارے لوک سنا کے

مومن کافر مینوں دونوں نہ دس دے وحدت دے دتج آکے
 چوٹی چپتی تے پھوکیا جھکا دھونی شرک جہلاکے
 ماریا کفر دڈا میں دل تمہیں تلی نے سیس ٹکا کے
 میں دوڈ بھاگی ماریا خاندنہ تمہیں زہر پلا کے
 وصل کراں میں نال سجن دے مثرم جیسا گواکے
 دتج چمن میں پلنگ وچھایا یار سستی گل لاکے
 سردی نال مل گئی سرد ہی بلکھا شہہ نوں پاکے
 مے نہ مثر و عشق دیوانہ شہہ نال پریتاں لاکے

۱۰۸

ماٹی قدم کریندی یار

ماٹی جوڑا، ماٹی گھوڑا

ماٹی دا اسوار

ماٹی ماٹی نوں دوڑائے

ماٹی دا کھڑکار

ماٹی قدم کریندی یار

ماٹی ماٹی نوں مارن لگی

ماٹی دے ہتھیار

جس ماٹی پر بُبستی^(۳) ماٹی

تس ماٹی ہنکار

ماٹی قدم کریندی یار

(۱) واہ واہ ماٹی دی گلزار (پ: ص ۴۱، ک ۱۲)

(۲) ڈر کھاوے { دگ: ص ۲۲، ک ۱۷

(۳) بوٹی

مائی قدم کریندی یار

مائی باغ بچیہ مائی

مائی دی گلزار

مائی مائی نوں دیکھن آئی

مائی دی اے بہار

مائی قدم کریندی یار

ہس کھیدڑ مائی ہوئی

مائی پاؤں پار

بٹھا ایہ بوجھارت بھیں

لاہ سروں بھوئیں مار

مائی قدم کریندی یار

۱۰۹

متر پیار سے کارن نی میں لوک اُلا ہمیں لینی ہاں
 لگانیتوں میرا جس سیتی
 سر ہانے ویخ پنگ سے جیتی
 عالم کیوں سمجھاوے (۱) سے ریتی
 میں ڈٹھے با، مجھ نہ رہنی ہاں
 متر پیار سے کارن نی میں لوک اُلا ہمیں لینی ہاں
 تسی سمجھاؤ دیرو (۲) بھوری
 رانجمن دیندا میتھوں چوری (۳)
 جیندے عشق کیتی میں (۴) ڈوری
 میں ناں (۵) آرام نہ بہنی ہاں
 متر پیار سے کارن نی میں لوک اُلا ہمیں لینی ہاں

(۱) دے۔ داہد لفظ اے (الف: ص ۶۴، ک ۱۳)

(۲) ایتھے۔ تانیہ غیر اے (پ: ص ۶۲، ک ۶۹)

(۳) میری (۴) دیندے۔ رہندا اے { (الف: ص ۹۴، ک ۱۳)

(۵) گتھی گل دوری (۶) آرام کر کے۔ وزن غلط اے

برہوں آوڑیا وچ دیٹرے
 زور زور دیوے تن گھرے
 دارو درونہ با، بھوں تیرے
 میں سبناں با، بچھ مرینی^(۱) ہاں
 متر پیارے کارن فی میں لوک اُلا ہمیں لینا ہاں
 مکتھے شاہ گھر را بھن آدے
 ہیں تھی توں لے گل لادے
 نال خوشی دے رین دہا دے
 نال خوشی دے رہنی ہاں
 متر پیارے کارن فی میں لوک اُلا ہمیں لینا ہاں

-
- (۱) - دو زہرا رے مطلب اے
- (۲) - مردی
- (۳) - غم خاری سب میتھوں جا دے
- (۴) - بروی ہاں
- (الف: ص ۹، ک ۱۳)

مُری باج اُٹھی ان گھستاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

لگ گئے اسخدا بان نیارے
جھوٹھی دنیہ کوڑپارے
سائیں مکھ دیکھن دنجارے
مینوں بھل گئیاں سب باتاں

مُری باج اُٹھی ان گھستاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

سُن^(۱) میں چنچل مرگ پھمایا
اوسے مینوں جتھ^(۲) بہایا
صرت^(۳) دوگانہ عشق پڑھایا
رہ گئیاں دوترے^(۴) چار رکناں

(۱) سُن شام سُندر (۲) چھٹ گئے (پ: ص: ۴۰، ک: ۲۶)

(۳) سائیں دیکھن (الف: ص: ۳۵۳، ک: ۱۰۱)

(۴) دوپ: ص: ۴، ک: ۲۶ (۵) اسان (۶) بند

(۷) بھایا (۸) دوگانہ اُسی کے دست (۹) تن (پ: ص: ۴۰، ک: ۳)

مُرلی باج اُٹھی ان گھتاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

بُوٹے آن کھلوتا یار
بابل بیج پیا تکرار
کھنے نال بے رہ و ہار
بنی محمد بھرے شفا تاں

مُرلی باج اُٹھی ان گھتاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

مُلتے شوہ میں بُن^(۳) بر لائے
جد کی مُرلی^(۴) کا بن بجائی
باورٹی ہوتساں دل دھائی
کھوجیاں کتول دست برتاں

مُرلی باج اُٹھی ان گھتاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

(۱) بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۳۵۳، ک ۱۰۲)

(۲) تب (۳) برائی
(۴) جب (۵) بانسری
(۶) آپیں نرسے کر ہی آہی
(۷) کھوسیاں

۱۱۱

مَلاں مینوں مار دا اِی
 مَلاں مینوں مار دا اِی
 مَلاں مینوں سبت پڑھیا
 الفوں اگے کجھ نہ آیا
 ادہ ب اِی ب پکار دا اِی
 مَلاں مینوں مار دا اِی
 مَلاں مینوں مار دا اِی
 مَلاں مینوں مار دا اِی

من ائیکو شام سندر ہوں
 کموں دیکھوں بہمن کموں سیکھا
 آپ آپ کرن سب لیکھا
 کیا کیا کھیلا ہنز سٹوں
 من ائیکو شام سندر سٹوں

سٹو بچھ پڑی تب رام دھائی
 ہم تم ایک نہ دو جا کائی
 اس پریم نگر کے گھر سٹوں
 من ائیکو شام سندر سٹوں

پنڈت کون کت لکھ سنائے
 ناں کیسے جائے ناں کیسے آئے
 کر کا کنگن کر سٹوں
 من ائیکو شام سندر سٹوں

مبھٹا شوہ دی پیریں پڑیے
 سیس کاٹ کر اگے دھریے
 بٹن میں ہر دیکھا ہر بر سٹوں
 من ائیکو شام سندر سٹوں

۱۱۳

منہ آئی بات نہ رہندی اے

جھوٹھ اکھاں تے کجھ بیج دا اے

بیج آکھاں^(۱) مہانہ بیج دا اے

جی دُونہاں گلاں توں بیج دا اے

بیج بیج کے جہیا کندی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

جس پایا بھیت قلندر دا

راہ کھوجیا اپنے اندر دا

اوہ^(۲) داسی بے سُکھ مندر دا

جتنے کوئی نہ چڑھدی لہندی اے^(۳)

منہ آئی بات نہ رہندی اے

(۱) بیج کھاں (پ: ص ۵۲، ک ۵۴)

(۲) بیج آکھاں

(۳) سُکھ داسی (الف: ص ۱۹۰، ک ۷۰)

(۴) چڑھدی بے دہندی اے

اک لازم بات ادب^(۱) دی اے
 سانوں بات لموی سب دی اے
 ہر ہر وچ صورت رب دی اے
 کتے ظاہر بے کتے چھپ^(۲) دی اے

منہ آئی بات نہ رہیندی اے

ایتھے دنیا وچ انجیرا اے^(۳)
 ایہ^(۴) تلکن بازی ویٹرا اے
 وڑ اندر دیکھو کیٹرا اے^(۵)
 کیوں خفتن باہر ڈھونڈیندی اے

منہ آئی بات نہ رہیندی اے

ایتھے لیکھا پاؤں پارا اے
 ایہدا^(۶) دکھرا بھیت نیارا اے
 اک صورت دا چمکارا اے
 جیوں چنگ دار و وچ پنیدی اے

منہ آئی بات نہ رہیندی اے

(۱) آداب

(۲) جنبیدی

(۳) ایہ تلکن

(۴) پیر تم تم دم دپ: ص ۵۳، ک ۵۴

(۵) اندر وڑ کے

{ (الف: ص ۱۹۰، ک ۲۰)

(۶) اوسدا

کتے ناز ادا دکھلائی دا
 کتے ہو رسول ملائی دا
 کتے عاشق بن بن آئی دا
 کتے جان جدائی سہندی دا

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

جدوں ظاہر ہوئے نور ہوری
 مل گئے پہاڑ کوہ طور ہوری
 تدوں دار چڑھے منصور ہوری
 اوتھے شہنشاہ پیش نہ رہیندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

بے ظاہر کراں اسرار تائیں
 سب بھل جاوَن تکرار تائیں
 پھر مارن بُلتے یار تائیں
 ایتھے معنی گل سوہیندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

اساں پڑھیا علم تحقیقی اے
 اوتھے اکو حرف حقیقی اے
 ہور جھگڑا سب ودھیکی اے
 اینویں رولا پایا بہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

اے شاہِ عقل توں آیا کر
سانوں ادب آداب سکھایا کر
میں جھوٹھی نوں سمجھایا کر
جو مور کھ ماہنون کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

واہ واہ قدرت بے پرواہی اے
دیوے قیدی دے مر شاہی اے
ایسا بیٹا جیا مائی اے
سب کلمہ اُس دا کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہیندی اے

اس عاجز دا کیہ جیلہ اے
رنگ زرد تے مکھڑا پیلا اے
جتھے آپے آپ وسیلہ اے
اد تھے کیہ عدالت کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے
 بُلتھا شہہ اسان تمہیں دکھ نہیں
 بن شہہ تمہیں دُوجہ لگھ نہیں
 پردیکھن والی اکھ نہیں
 تاہیں" جان جُدا یاں سہندی اے
 مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

۱۱۴

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 کہہ لیتھا بن پریم کہانی
 جس تن لگے سوتن جانے
 اندر جھڑکاں باہر طعنے
 نیوں لایا یہ سکھ پایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 نیناں کار روون دی پکڑی
 اک مرناں دو جگ دی پھکڑی
 برہوں جند اوئی جکڑی
 فی میں رور و حال ونجایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 میں پیالہ تحقیق لیتا اے
 جو مہر کے منصور پیتا اے
 دیدار مہراج پیا لیتا اے
 میں کھوہ تھیں وضو سمایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اسے
 عشقِ ملام نے بانگ دیوانی
 شوہ آون دی گل سنانی
 کرنیت سجدے دے دل آئی
 رنی میں منہ محراب لگایا اسے

میرے ماہی کیوں چرلایا اسے
 بلتھا شوہ گھر لپٹ لگائیں
 رستے مول سب بن تن آئیں
 میں دیکھاں آغنائت سائیں
 جس مینوں شوہ ملایا اسے

میرے ماہی کیوں چرلایا اسے

۱۱۵

میرے کیوں چہر لایا ماہی
فی میں اُس توں گھول گھما ٹی

ورد فراق بتیرا کر یا
ایہ دکھ میتھوں جائے نہ جریا
نمک اساڑے سر تے دھریا
ڈوئی بچپہ لوہ کر اہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
فی میں اُس توں گھول گھما ٹی

جاگدیاں میں گھرو تچ مُٹھی
کدی نہیں ساں بیٹھی اٹھی
جس دی ساں میں اوسے کٹھی
ہن کیہ کر یابے پرواہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

بٹھا شہ تیرے توں داری
 میں بلہاری مکھ مکھ داری
 تیری صورت بہت پیاری
 میں دے پیاری گھول گھمائی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

میرے ماہی دے پنج پیر پناہی
 ڈھونڈن اُس نوں و تچ لوکائی
 میرے ماہی تے فضل الہی
 جس نے غیبوں تار ہلائی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

کن فیکون آوازہ آیا
 تخت ہزاریوں رانجھا دھایا
 چوچک دا اُس چاک سدایا
 اوہ آہا صاحب صفائی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

چل رانجھا ملتان چہلاہیں
 غوث بہاول پیر مناویں
 اپنی تڑت مراد لیاہیں
 میراجی رب مولا چاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 جتنے عشق ڈیرا گھت بہندا
 اوتھے میر قرار نہ رہندا
 کوئی چھٹکن اینویں کنہرا
 گل پئی پریم دی پھسا ہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 آج کھیریاں دی دھسکتی
 میں بن، میر منانی مکتی
 میری رت سریروں مکتی
 دل دل مارے برہوں کھائی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 کھیرا پھل گھوڑے تے چڑھیا
 فقر دھوڑ گرد و بوج رلیسا
 ایڈا مان کیوں کوڑا کر یا
 اس کیتی بے پروا ہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

چڑھو کے پیر کھیڑیاں دا آیا
 اُس نے کیا شور مچایا
 مینوں ماہی نظر نہ آیا
 تاہیں کیتی حال دُہائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

ہیں ماہی دی ماہی میرا
 گوشت پوست بیرا بیرا
 دن حشر دے کر سال جھیرا
 جدیسی داد الہی!

میرے کیوں چر لایا ماہی

چوچک تاقضی سد بہایا
 میں من را نچھو ماہی مہایا
 دھکو دھک نکاح پڑھایا
 اُس کیتا فرض ادائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

تیل وٹناں کندھے بلیا
 چویا چن منھے رلیا
 ماہی میرا بیلے وڑیا
 میں کیہ کرنی کنگن باہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 ہو رہا کچھ کھٹن کر یا
 ایہ دکھ جانے نہ میتھوں جہریا
 نمک رائیخن دے ہرتے دھریا
 موہڈے بچہ لوہ کڑاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 نمک سٹٹے دل جاوے
 بیٹھا اُس دا نام تہاوے
 کن پڑو کے منڈراں پاوے
 گڑے کے دو بیر شاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 گڑ گورکھ نوں پیر منادے
 بیرے بیرے کر کر لادے
 جس دے کارن منڈ منادے
 اوہ منہ پیلا زرد ملاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

(۱) ڈوٹی بچہ (الف: ص ۴۷، اک ۴۱)

(۲) گوڑیکے دوسر (پ: ص ۳۵، اک ۲۸)

(۳) گور (پ: ص ۳۵، اک ۲۸)

جوگی جوگ سردھارن آیا
 سرداڑھی مُنہ مون منیا
 اس تے بھگوا بھیس وٹایا
 کالی سہلی گل وچ پائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

جوگی شہر کھیریاں دے آدے
 جس گھر مطلب سو گھر پاوے
 بوہے جا کے نادر و جاوے
 آپے ہویا فضل الہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

بوہے پے کھڑ بیا تہ گانے
 ٹٹ پیا کھیر ڈھلھ پے دانے
 اس دے دل چھل کون پچھانے
 چنیا رُل گیا وچ پیا ہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

(۱) پا

(۲) کھڑ پیا

چنیاں چُن چُن جھولی پاوے
 بیٹھا میرے طرف تکاوے
 جو کچھ لکھیا لیکھ مویا کے
 رو رو لڑوے نین سپاہی

میرے کیوں چہ لایا ماہی

ایہ گل سستی نند پہنچاتی
 دُونہاں دی ویدن اکو جاتی
 اوہ بھی آہی سی مدہ ماتی
 او تھے دُصواں مستخر پاہی

میرے کیوں چہ لایا ماہی

بلتھا سستی^{۳۱} پہنچ مچایا
 ہیر سلیٹی نانگ لڑایا
 جوگی منتر جھاڑن آیا
 دُونہاں دی آس مراد پچائی

میرے کیوں چہ لایا ماہی

(۱) مری طرف

(۲) لیکھ لکھیا

(۳) سستی آید

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 واہ واہ وحدت کی تاشور
 انحد بانسری دی گھن گور
 اسان ہن پایا تخت لاہور

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 جل گئے میرے کھوٹ نکھوٹ
 لگ گئی پریم سچے دی چوٹ
 ہن سانوں اوس خصم دی اوٹ

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 ہن کیا کنیس سال وصال
 لگ گیا مت پیالہ ہات
 ہن میری بھل گئی ذات صفات

میرے گھر آیا پیسا ہمارا

ہن کی یکنے بیس پچاس
 پیتم پائی اسوں دل جھات
 ہن سائوں سب جگ وسدلال

میرے گھر آیا پیسا ہمارا

ہن سائوں آس دی پچاس
 بھٹا شوہ آیا ہمرے پاس
 سائیں پچائی ساڈی آس

میرے گھر آیا پیسا ہمارا

۱۱۷

میرے نوشوہ داکت مول
میرے نوشوہ داکت مول

اکھ دل دی خبر نہ کوئی رہ کت باں پھول
ستیاں نوں پے و جن پوے مھوٹھیاں کرن کلول
چنگ چنگیرے پرہے پریرے اسی آئیاں سی ان بھول
مبھا شاہ بے بولال گاہن کون نہیں میرے بول
میرے نوشوہ داکت مول
میرے نوشوہ داکت مول

۱۱۸

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

کننوں کوک سناواں

نی، میری بکل دے دتج چور

چوری چوری نکل گیا

جلت دتج پے گیا شور

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

مسلمان مڑنے توں ڈر دے

ہندو ڈر دے گور

دو توں ایسے دے دتج مردے

ایہو دونہاں دی گھور

(۱) سادو کننوں کوک سناواں دپ: ص، ۵، گ، ۵) دگ: ص، ۹، ک، ۵)

(۲) سویاں دالغ: ص، ۱۸۳، ک، ۶۴)

(۳) چڑدے (۴) چڑدے (۵) ایسی دے دگ: ص، ۹، ک، ۵)

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

کتے رام داس کتے فتح محمد

ایہو قیدی شور

مٹ گی دونہاں دا جھگڑا

نکل پیہ کجھ ہور

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

عرش^(۱) منور بانگاں ملیاں

سُنیاں تخت لاہور

شاہ عنایت کُنڈیاں پائیاں

لک چھپ کچھ دا ڈور

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

جس^(۱) ڈھونڈ آیا تس نے پایا

نہ جھڑ جھڑ ہویا مُور

پیر پیراں بغداد اساڈا

مُرشد تخت لاہور

میری بیکل دے دتج چور

نی، میری بیکل دے دتج چور

ایہو تسی وی آکھو سارے

آپ گڈی آپ ڈور

میں دستناں تسی پگڑیاؤ

بلتھے شاہ دا^{۱۱} چور

میری بیکل دے دتج چور

نی، میری بیکل دے دتج چور

میرا رانجھا ہُن کوئی ہور

تخت منور بانگیاں ملیاں

تاں سُنیاں تخت لاہور

عشتے مارے اینویں پھرتے

جویں جنگل دتج ڈھور

رانجھا تخت ہزارے دایاں

ہُن ادھوں ہو یا چور

بٹھا شاہ اسان مرانا ہیں

قبر پائے کوئی ہور

میرا رانجھا ہُن کوئی ہور

۱۲۰

مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر
 مائیں نیند نہ دن ^(۱) سکھ سستی
 اکھیں پلٹیاں
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر
 چھوٹاں تے تلواراں کولوں؟
 عشق دے تکھے تیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر
 عشقے جیڈ نہ ظالم کوئی
 ایہ زحمت بے پیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر

اک پل ساعت آرام نہ آوے^(۱)
 بری برہوں^(۲) دی پیڑ
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر
 بُلتھا شوہرے کرے عنایت
 دُکھ ہرودن تغیر؟
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر

---

(۱) دیوے
 (۲) دچھوڑے
 (۳) سب دُکھ

(الف، ص ۱۰۵، ک ۲۲)

مینوں درد اولڑے دی پیڑ

مینوں درد اولڑے دی پیڑ

آمیاں رانجھادہ دے نظارامعاف کریں تقصیر

مینوں درد اولڑے دی پیڑ

مینوں درد اولڑے دی پیڑ

تخت ہزاریوں رانجھاٹریا صیر تمانی دا پیر

مینوں درد اولڑے دی پیڑ

مینوں درد اولڑے دی پیڑ

ہورناں دے نوشوہ آدے جاوے کیہ بلتھے ورتج تقصیر

مینوں درد اولڑے دی پیڑ

مینوں درد اولڑے دی پیڑ

(۱) بے ورتج کیہ (پ: ص ۷۷، ک ۹۶)

(۲) دے مینوں (الف: ص ۲۴۰، ک ۹۱)

میںوں عشق ہمارے دیندا
منہ چڑھیا یار بلیندا

کیہ پکھدا ہیں ذات صفات میری
اُوہو آدم والی ذات میری
نخن اُقرب دے وِتج گھات میری
وِتج رب داسر جھلیندا

میںوں عشق ہمارے دیندا
منہ چڑھیا یار بلیندا

کتے مشیمے اے کتے مُنی اے (۱)
کتے جٹا دھاری کتے مُنی اے
میری سب سے فارغ کئی اے
جو کساں سو یار منیندا

(۱) دا (الف: ص ۱۹۸، ک ۷۷)

(۲) ہے (پ: ص ۷۲، ک ۸۸)

میںوں عشق ہلا سے دیندا

منہ چڑھیا یار بلیندا

بلٹھا دُوروں چل کے آیا جی

اودھی صورت میں بھر مایا جی^(۱)

اوسے پاک جمال دکھایا جی^(۲)

اودہ ہک دم نہ بھلیندا

میںوں عشق ہلا سے دیندا

منہ چڑھیا یار بلیندا

۱۲۳

میںوں سکھ داسنہوڑاتوں جھب لیاویں دے

پاہندیہو

میں کیرٹی میں دُبڑی ہوئیاں

میرے سب دکھڑے بتلاویں دے

پاہندیہو

کھلیاں لٹاں گل دست پراندا

ایہ گل آکھیں نہ شرمادیں دے

پاہندیہو

اک لکھ دیندی میں دو لکھ دیساں

میںوں پیارا آن ملاویں دے

پاہندیہو

یاراں لکھ کتابت جیہجی

کتے گوشے بہہ سمجھاویں دے

پاہندیہو

بلکھا شوہ دیاں مرن مہاراں

لکھ پتیاں توں جھب دھاویں دے

پاہندیہو

میںوں سکھ داسنہوڑاتوں جھب لیاویں دے

پاہندیہو

۱۲۷

مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 مینوں کیہ ہویا کیوں مینوں کسلی کندی میں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 میں وج دیکھاں تاں میں نہیں ہندی میں وج دستاں میں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 سرتوں پیر تیکر بھی توں ہیں اندر باہر ہیں تیسے
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 چھٹ پئی اراروں پاروں نہ بیڑی نہ نہیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 منصور پیارے کیا انا الحق کمو کب یا کیس
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 بلکھا شوہ او سے دا عاشق اپنا آپ و بنجایا تیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں

۱۲۵

میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 لوکی سجدہ^(۲) کہے نوں کر دے
 ساڈا سجدہ^(۳) یار پیارے نوں
 میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 اوگن دتخ نہ بھل^(۴) میاں رانجھا
 یاد کریں ایس کارے نوں
 میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 میں من تاروترن نہ جاناں
 شرم پی تہدھ تارے نوں

-
{ دالغ بس ۱۲ اک ۲۷	(۲) لوک جو	(۱) کیونکر جائے کہے نوں
	(۳) میرا	(۳) کتے نوں
	(۶) چھلیں	(۵) سجدہ کوئی نہیں مل دا

میں کیونکر جاواں بچے نوں

دل لوپے تخت ہزارے نوں

تیرا ثانی کوئی نہیں ملیا

ڈھونڈیا جگ سارے نوں

میں کیونکر جاواں بچے نوں

دل لوپے تخت ہزارے نوں

بُلکھا شوہ دی پیت انوکھی

تارے اوگن ہارے نوں

میں کیونکر جاواں بچے نوں

دل لوپے تخت ہزارے نوں

-
- (۱) رہیا
 (۲) معرہ کوئی نہیں { لائق: ص ۱۱۲، ک ۲۷
 (۳) سوگن { پ: ص ۵۸، ک ۶۰

۱۲۶

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

ایس کُنبنے دے کُنڈے بھیلرے اڑاڑ پتڑی پاڑی

ایس کُنبنے دا حاکم کر ٹاظم اے پٹواری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

ایس کُنبنے دے چار مقدم معاملہ منگدے بھاری

ہورناں چُگیا پھوہیا پھوہیا (۴) میں بھسرتی پٹاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

پُگ (۵) پُگ کے میں ڈھیری کیتا تھے آن بپاری

اوکھی گھائی مشکل پنڈا سر پر گٹھری بھاری

(۱) کُنبر اچُن میناری (۲) طبر (پ: ص: ۶۰، ک: ۶۵)

(۳) بوہیا (الف: ص: ۶۸، ک: ۶۶) (۴) بوہیا (پ: ص: ۶۰، ک: ۶۵)

(۵) پُگ (الف: ص: ۶۸، ک: ۶۶) (۶) پُگ چُگا (د: آن تھے پاری)

پ: ص: ۶۰، ک: ۶۵، پ: ص: ۶۰، ک: ۶۵

(الف: ص: ۶۸، ک: ۶۶)

میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 عملاں والیاں سب لنگھ گئیاں رہ گئی اوگن ہاری
 ساری عمر اکھیدہ گوانی ادوٹک بازی ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 است کیا جدا کھیاں لایاں ہُن کیوں یارو ساری
 اکو گھر دوج دسدیاں رسدیاں ہُن کیوں رہی نیاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کیستی کچی کو بھی بے کُن د چارے
 بلھا شوہ دے لائق ناہیں شاہ عنایت تاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری

(۱) پاپہ رپ: ص ۶۰، ک ۶۵ (الف: ص ۶۸، ک ۶)

(۲) اصل متن دوج ثانوی مصرعے دی کوئی ترکیب نہیں ملدی (الف: ص ۶۸، ک ۶)

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا
 میں جو تینوں آکھیا کوئی گھل سنیوڑا
 چشماں چھج وچھایاں دل کیسنا ڈیرا
 لنگ چلیندا آوندا شاہ عنایت میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

اوہ اجیہا کون ہے جا آکھے جھڑا
 میں دینج کیتھ^۳ تقصیر ہے میں بردا تیرا
 تیس با، بھوں میرا کون ہے دل ڈھانہ میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

دست کنگن باہیں چوڑیاں گلی نوزنگ چولا
 ماہی مینوں کرگیس کوئی راول^۴ ڈولا
 جل بل آہیں مار دیاں دل پتھر میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

کیا تیری مانگ سزھو بھری سوہے رزڑا چولا
 پئی مانگ سمیں میں کو کدی کر ڈھولا ڈھولا
 ان گنوں سولیاں پالیسا سولیاں دا کھیرا

۳) لنگ چلیندا آوڑیں (۲) کیا دپ (ص: ۲۳، ک: ۱۰)

۴) راول (الف: ص: ۹۹، ک: ۱۶) - (۵) ایہہ بند نہیں ملدا۔

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

میں جاتا دکھ گھر^(۱) اپنے دکھ پے گھر کئیاں

جہاں سر بھانٹر سب پدیاں گئیاں

ہُن آن پئی سر اپنے سب چک گیا جھیرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

جھیریاں سا ہوئے سوئی پیکے^(۲) ہوں

شوہ جنہاں تے قائل^(۳) اے چڑھ پھجے سو دن

جس گھر کونت نہ بویا سوئی خالی ڈیرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

میں ڈھونڈ شہر بھایا گھلاں قاصد کیہڑا

ہُن چڑھیاں ڈولی پریم ہی دل دھڑکے میرا

دلدار^(۴) محمد عاریبی ہمتہ پکڑی ہی میرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

پہلی پوڑی اتری پل صراطے ڈیرا

حاجی مکے جاہن میں ہمتہ دیکھاں تیرا

آغایت تادری دل چاہے میرا

(۱) میں جاتا دکھ سینوں آہا۔ (۲) چک گیا سب جھیرا دلف: ص ۹۹، ک ۱۶ (۳) پیٹے

(۴) ہے (۵) میں۔ کوئی نہیں ملد (۶) قاصد گھلاں (۷) بن نہیں ملدا اپ: ص ۲۵، ک ۱۷

(۸) ۱۔ ۱۔ (۹) حاجی مکے دا حج کرن۔

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

پہلی رات ہے سال دی دل خونے "میرا
ڈونگی گورکھ ہیندیاں ہویا لحدوں ڈیرا^(۱)
پہلا بند کھول دیاں منہ کہے میرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

ٹی ہے بانگ رسول دی پھل کھڑیا میرا
سدا ہویا میں "حاضری ہاں حاضر تیرا^(۲)
ہر پل تیری حاضری ایو سجدہ میرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

بُلٹھا بھڑکن شوہ لٹی سینے دتج بھائیں
ادکھا پینڈا پریم دا "سوگھٹ دا ناہیں
پے دھکے دل "دتج جھیر دے مردھائیں بیرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

- (۱) دل خوف (۲) تیرا (۳) سدا ہویا حاضری میں (پ: ص: ۲۵، ک: ۱۷)
(۴) بُلٹھا شوہ دے واسطے سینے بھڑکن بھائیں (پ: ص: ۲۵، ک: ۱۷) (الف: ص: ۱، ک: ۱۶)
(۵) سوئی بھڑکن بھائیں (۶) راہ دتج داہگی چتری (پ: ص: ۲۵، ک: ۱۷)
(۷) دل دتج دھکے جھیر دے

۱۲۸

میں پایا اے میں پایا اے
 میں آپ سُروپ دیا اے
 کوں ترک کتاباں پڑھتے ہو
 کوں بھگت ہندو چپ کرتے ہو
 کوں گورکنڈھی دتیج پڑتے ہو
 ہر گھر گھر لاڈ لڈایا اے

میں پایا اے میں پایا اے
 میں آپ سُروپ دیا اے
 کتے بیرمی ہو کتے بیسلی ہو
 کتے آپ گوردو کتے چیلی ہو
 کتے مجسوں ہو کتے لیلی ہو
 ہر گھٹ گھٹ بیج سما یا اے

-
- (۱) پایا ہے کچھ پایا ہے
 (۲) ست گر نہیں مکہ کھایا ہے
 (۳) گھور گھٹ گھٹ
 (۴) (۳) مُصلے { (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)
 (۵) دیر
 (۶) (پ: ص ۴۷، ک ۴۸)
 (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سردپ وٹایا اے

کہوں غافل^(۱) کہوں نمازی^(۲) ہو

کہوں منبرتے بہ قاصی ہو

کہوں تیغ بہادر غازی ہو

کہوں^(۳) اپنا پنتھ بنایا اے

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سردپ وٹایا اے

کہوں مسجد کا دزنارا اے

کہوں بنیاں ٹھا کر دُورا اے

کہوں پیراگی^(۴) جپ دھارا اے

کہوں شیخ بن بن آیا اے

میں پایا اے میں پایا اے

تیں آپ سردپ وٹایا اے

{ چور (۲) ساہجی (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)

آپ

جوگی

{ لٹ دھارا (پ: ص ۴۸، ک ۴۸)

آپو اپنا تراز چلایا ہے

بُلہا شوہ دا میں محتاج ہو یا
 مہاراج ملے میرا کاج ہو یا
 مجھے پیہا کا درس مہراج ہو یا
 لگا عشق تاں ایہ گن گایا اے

میں پایا اے میں پایا اے
 تیں آپ سُروپ وٹایا اے

میں چوہر پٹری ہاں پسمے صاحب دے درباروں^(۱)
 پیروں ننگی سردوں جھنڈولی سنیاں آیا پاروں
 تڑبرات^(۲) کچھ بن داناہیں کیہ لیاں سناروں
 میں پگڑاں^(۳) چھلی حرص اڈاواں چھاں مانگزاروں

میں چوہر پٹری ہاں پسمے صاحب دے درباروں
 ہنڈو ترک نہ ہنڈے ایسے دو جرے تے جرے^(۴)
 حرام حلال پچھاتا ناہیں اسی دوناں تے نہیں بھرے^(۵)
 گور و پیروی پرکھ اسان نوں سبناں توں سرداروں

میں چوہر پٹری ہاں پسمے صاحب دے درباروں
 گھنڈی^(۶) منڈی دابول بہایا بخرا لیا دیداروں
 جھنڈا مکھ پیسا توں لایا شرم رہی درباروں
 بلکھا شوہ دے ہو کے رہیے چھٹ گئے کار بیگاروں

(۱) سرکاروں دالف: ص ۱۹۷، ک ۷۳

(۲) سبھے (پ: ص ۲۲، ک ۱۴)

(۳) تڑبرات دالف: ص ۱۹۷، ک ۷۳

(۴) پگڑاں: چھلی (۵) ترا (۶) جرم (۷) جا تو (۸) ہرنا (۹) گھنڈی میں ہونجہ

(پ: ص ۲۲، گ ۱۴)

میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 دھیان کی چمبلی گیان کا جھاڑو کام کرو ہدھ نت جھاڑوں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 قاضی جانے حاکم جانے فارغ خطی بے گاروں
 دنیں سات میں ایہونگ دی دور نہ کر درباروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 نندہ با، بھوں میرا ہور نہ کوئی کیں دل کردوں پیکاروں
 بُلھتا شوہ عنایت کر کے بخراٹے دیداروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں

۱) بُلھتا شوہ دھریے سرٹے (پ: ص ۲۳، ک ۱۵)
 کیا چوڑی کیا ذات چوڑی باندی ہر کوئی ساتوں نستے۔
 کہ آس سائیں دی سائیں ہوراں نکساں ونج دہاروں۔
 کہ کچھ پڑتے لاگ چوڑی داگنڈی اور سر ہانا
 رچھ رچھوٹے تیلوں کلنے ایہہ اساڈی کاروں
 پورا تاپا نا بھاگ اساڈا بکتھ ککریج بیہہ۔ فاقہ کڑا کتے منگن پنن جال اساڈی ایہہ۔
 میں جھروں آئی پیرا ہدھ جانان رموڑ نماراں گواروں
 انڈیاک محمد غازی بنٹے سوگن ہاروں
 انٹن چینی دی گلے کے ڈیل ساندل ہاروں (پ: ص ۲۲، ک ۱۴)

میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 کوئی منصف ہو نروارے
 تاں میں دس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 عالم فاضل میرے بھائی
 پاڑھیاں میری عقل گواہی
 دے عشق بلارے
 تاں میں دس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں

(۱) عشق دے

۱۳۲

میں گل اوتھے دی کردا ہاں
پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں

نال رُو حاں دے لارا لایا؟
تسی چسو میں نالے آیا؟
ایتھے پر دا چا بنایا؟
میں بھرم بھولایا پھر دا ہاں؟

میں گل اوتھے دی کردا ہاں
پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں

نال حاکم دے کیسل اساڈی
بے میں میری تاں بھی پھاڈی
دھری دھرائی پونجی تہاڈی
میں اگلا لیکھا بھردا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں
پر گل کر ڈا بھی ڈر دا ہاں

دے پونجی مورکھ جھنجھلایا
 مگر چوراں دے پیرا لایا
 چوراں دی میں پیڑ لیا
 ہر شب دھاڑے دھاڑا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں

نہ نال میرے اُوہ جدا اے

نہ منت کیتی سجدا اے

جاں مُڑ بیٹھاں تاں بھدا اے

مُڑ منت زارسی کردا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں

کیہ سُکھ پایا میں آن ایتھے

نہ منزل نہ ڈیرے جتھے

گھنٹہ کونج سناواں کتھے

نت اوتھے کچا دے کڑا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا دی ڈر دا ہاں

بُلتھے شاہ بے انت ڈوہنگھائی

دو جگ بیچ نہ لگ دی کائی

اُرار پار دی خبر نہ کائی

میں بے سر پیریں تر دا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں

۱۳۳

میں پچھیاں شہہ دیاں واٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں تی

مُٹھے ربے نام نہ چپیا
غفلت اندریا رہے چھدیا
اوہ سدھو پڑکھاتیرے اندر دسیا
گیان نغص دیاں چاٹاں تی

میں پچھیاں شہہ دیاں واٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں تی

چپے نہ ہو بھولی بھولی
مرت توں سدھیں مکھ مکھ مکالی
اٹھی پریم نگر دی چٹال ای
بھڑکن عشق دیاں لاٹاں تی

میں پُچھاں شوہ دیاں داٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں نی

مبھولی نہ ہو ہو سیانی
عشق نور دا بھرے پانی
اس دُنیا دی چھوڑ کمانی
ایہ یار ملن دیاں گھتاں نی

میں پُچھاں شوہ دیاں داٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں نی

بُھٹھار بُ بنا بیٹھوں آپے
تد دنیا دے پے سیاپے
دُو تھی دیٹرا دشمن ماپے
سب کرک پئیاں آفتاں نی

میں پُچھاں شوہ دیاں داٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں نی

۱۳۴

میں دہج میں نہ رہ گئی رانی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

جدّ وصل وصال بنائے گا
تدھنگے داگڑ کھائے گا
سرپیر نہ اپنا پائے گا
میں ایہ ہور نہ کسے بنائی

میں دہج میں نہ رہ گئی رانی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

ہونے نین نیناں دے برے
درشن سے کوہاں تے کر دے
پیل پیل دوڑن مارے ڈروے
تیں کوئی لایج گھت بھر مائی

میں دہج میں نہ رہ گئی رانی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

(۱) پیارے (الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷)

(۲) تم (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔

(۴) عاشق ڈھیالیاں باہجوں مروے
{ (پ جھ ۴۳، ک ۴۱)

"مُن" اسان وحدت و بیچ گھر پایا
 داسا حیرت دے سنگ آیا
 جیون جن مرن و نجایا
 اپنی سُدھ بُدھ رہی نہ کاٹی
 میں و بیچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیا سنگ پیت لگائی

میں (۵) جاتا سی عشق سکھالا
 چونہ ندیاں دا وین اُجالا
 کدی تے اگ بھڑکے کدی پالا
 نت برہوں اگ لگائی
 میں و بیچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیا سنگ پیت لگائی

ڈنہوں ڈنہوں عشق نقائے وجدے
 عاشق دیکھ اُتے دل بھجڈے
 تڑ تڑ تڑ تاک گئے لڑ بجدے
 لگ گیا نیوں تاناں شرم سُدھائی

(۱) داہ داہ (۲) پیا پاپ: ص ۳۳، ک ۴۱ (۳) متایا رائف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷

(۴) میری (۵) مینے

(۶) برہوں آن جلا دکائی { پ: ص ۳۳، ک ۴۱

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

پارے بس کر بستی ہوئی
تیرا عشق میری دلجوئی
تیس بن میرا سکا نہ کوئی
اماں باہل بھین نہ بھائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

کدی جا آسمانی بہندے ہو
کدی اس جگ دا دکھ سہندے ہو
کدی پیر منیاں بن بہندے ہو
میں تاں اکسے ناچ نچائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

تیرے ہجرے دتج میرا ججراے
دکھ ڈاڈا میں پر گزرا اے
کدے ہو ماٹل میرا ججرا اے
میں تیتھوں گھول گھمائی

(۱) ایہ بد کوئی نہیں ملدا (۲) ایہ بد کوئی نہیں ملدا (پ: ص ۴۳، ک ۴۱)

(۳) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷، د: ملت (پ: ص ۴۳، ک ۴۱)

میں دتج میں نہ رہ گئی را
جب کی پیاسگ پیت لگائی

تدکارن میں ایسا ہویا
نوں دروازے بند کر سویا
دروسیں تے آن کھلویا
کدے من میری آشنائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسگ پیت لگائی

بلٹھا شوہ میں تیرے وارے^(۲) ہاں
مکھ دیکھن دے ونجائے^(۳) ہاں
کچھ ایس بھی تینوں پیارے ہاں
کہ میں اینویں گبول گمائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسگ پیت لگائی

(۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷)

(۲) واری

(۳) ونجاری (پ: ص ۴۳، ک ۴۱)

(۴) یکہ میں ہیں خدا کرائی

۱۳۵

میں بے قید میں بے قید
 نہ روگی نہ وید
 نہ میں مومن نہ میں کافر
 نہ سید نہ سید
 چور میں بلقیس سیر اسارڈا
 کتے نہ ہندا قید
 خرابات میں جال اسارڈی
 نہ شو بھا نہ غیب
 بلحا شوہ دی ذات کیتہ کچھنئیں
 نہ پیدا نہ پید

متھے تک لگا کے	میں دیساں جوگی دے نال
	میں دیساں نہ رہساں ہوڑے
	کون کوئی میں جانڈی نوں موڑے
سرتے مناں چاکے	مینوں مڑنا ہو یا محال
متھے تک لگا کے	میں دیساں جوگی دے نال
	جوگی نہیں ایہ دل دامیتا
	بھل گئی میں پیار کیوں کیستا
اُس دادرشن پا کے	مینوں رہی نہ تہجھ سنبھال
متھے تک لگا کے	میں دیساں جوگی دے نال
	ایس جوگی مینوں کیاں لایاں
	ہیں کھجے کنڈیاں پائیاں
مٹھی بات سنا کے	عشق دا پایا جال
متھے تک لگا کے	میں دیساں جوگی دے نال

کنیں مندراں پاکے
متھے تک لگا کے

لکھ لکھ گن منا کے
متھے تک لگا کے

بیٹا بھیس دتا کے
متھے تک لگا کے

آلبے جوگ سدھا کے
متھے تک لگا کے

میں جوگی نول خوب پھچاتا
لوکاں میسنوں کسلی جاتا
نئی جھنگ سیال
میں دیساں جوگی دے نال
بے جوگی گھر اوسے میرے
نیک جاون سب جھگڑے جوڑے
لال سینے دے نال
میں دیساں جوگی دے نال
مائے نبی اک جوگی آیا
درساڈے اوس دھواں پایا
منگ دا بہیر سیال
میں ویساں جوگی دے نال
طعنہ نہ دے پھو پھی تائی
ایتھے جوگی نول قسمت یائی
ہن ہو یا فضل کمال
میں دیساں جوگی دے نال

- (۱) ایس
(۲) لاؤں میں
(۳) دیوے
- { دپ: ص ۳۶، ک ۲۰

ڈاہڑے کامن پا کے
متھے تک لگا کے

پر کوہ طور چڑھا کے
متھے تک لگا کے

حوراں منگل گا کے
متھے تک لگا کے

پانی بن ترسا کے
متھے تک لگا کے

ماہی نہیں کوئی نورِ الٰہی
انجھدی جس مرنی واہی
مٹھیوس ہیر سیال
میں دیساں جوگی دے نال
لکھاں گئے ہزاراں اُسے
اُس دے بھیت کے نہ پائے
گھاں تاں موسے نال
میں دیساں جوگی دے نال
عبدہ رسول کمایا
دوچ مسراج براق منگایا
جب اسرائیل پگڑے آیا
میں دیساں جوگی دے نال
ایس جوگی دے سُنو اکھاڑے
حسن حسین بنی دے پیارے
ماریوس دوچ جدال
میں دیساں جوگی دے نال
ایس جوگی دے سُنو کہانی
سُوہنی ڈوبنی ڈوب گئے پانی

{ (۲) کھ
(۳) با مجھ
(۴) پ (ص ۳۶ ک ۳۰)

(۱) ٹیٹوس
(۲) تے

سارا رخت لٹا کے
متھے تنک لگا کے

سرتے ٹمک سجا کے

انگ بھوت رما کے
متھے تنک لگا کے

کوڑا برا لگا کے
متھے تنک لگا کے

پنچے پیر منا کے
متھے تنک لگا کے

پھیر لیا میں نزال
میں دیاں جوگی دے نال
ڈانواں ڈولی بے چلے کھیڑے
مدھ قدیمی دشمن جیہڑے
رانجھاتاں ہو یا نال
میں دیاں جوگی دے نال
جوگی نہیں کوئی جُادو سیا یا
بھر بھر پیالہ ذوق پلایا
میں پی پی ہوئی نسال
میں دیاں جوگی دے نال
جوگی نال کریندے جھیڑے
کے پابیٹھے تاضنی گھیرے
دج کیسو پائی مقال
میں دیاں جوگی دے نال
بٹھا میں جوگی نال دیا ہی
لوکاں کسلیاں خبر نہ کاٹی
میں جوگی دا مال
میں دیاں جوگی دے نال

ردیف "ن"

۱۳۷

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

سانویں دے کے لوئیں سوامی
واہدیاں دی توں بازی لائی
مسلمانی ایہہ کتھوں آئی

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

جتنے نہ جاناں اوتھے جائیں^(۱)
مال پُرایا منہ دھر کھائیں^(۲)
کوڑ کتا باں سرتے چائیں
ایہہ تیرا اتہار

(۱) لٹی (۲) دوھیال۔ ڈاڑھیال (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)۔ روپ: ص ۵، ک ۲،

(۳) ایہہ (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)

(۴) جاویں (۵) کھاویں (۶) چاویں (پ: ص ۵، ک ۲)

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہہ یار

ظالم ظلموں ناہیں ڈر دے
اپنی عملیں آپے مردے
مومنوں توبہ دلوں نہ کر دے
ایتھے ادتھے ہون خوار

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہہ یار

سو دن جیویں اک دن مر میں
اس دن خوف خدا دا کریں
اس توبہ تمہیں توبہ کر میں
ادہ توبہ کس کار؟

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہہ یار

- (۱) اپنے کے
(۲) ناہیں خوف خدا دا کر دے } (پ: ص ۵، ک ۲)
(۳)
(۴) ایہہ بند کوئی نہیں بلدا (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)

بہتھا شوہ دی سٹو حکایت
 ہاری پھڑیاں ہوئی ہدایت
 میرا سائیں شاہ عنایت
 اوہو لنگھارے پارے^(۳)

نت پڑھائیں استغفار
 کیسی توبہ ہے ایہہ یار

-
- (۱) بوگ
 (۲) ہاری پھڑیاں
 (۳) پھر باقی کیا گفتار
- { دپ: ص ۵، ک ۲

۱۳۸

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 ایساں سُکھیاں پُھلاں وچ باس نہیں
 پر دیس گیاں دی کوئی آس نہیں
 جہڑے ساٹی ساجن ساڈے پاس نہیں

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 توں کیہ ستائیں چادر تان کے
 سرموت کھلتی تیرے آن کے
 کوئی عمل نہ کیستا جان کے

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 بلھا شوہ بدلیسوں آؤ ندا
 ہتھ کنگناں تے باہیں لٹکاؤ ندا
 سر صدقہ تیرے ناؤ ندا

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 کیہ میں کھٹیا تیری ہو کے
 دونویں نین گوائے رو کے
 تیرا نام یے ککھ دھو کے

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں

۱۳۹

فی مینوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 وچ کڑا ہی تل تل جادو سے
 تیاں نوں چا تل دا
 فی مینوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 مریاں نوں ایہ ول ول ماکے
 وییاں نوں چا اول دا
 فی مینوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 کیا جاناں کوئی چنگ لکھی اے
 نت سول کبھی سل دا
 فی مینوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا

تیر جگروچ لگا عشقوں؟

نہیں ہلایاں ہل دا

نی مینوں لگا عشق اول دا

اول دا روز ازل دا

ہلٹھا شوہ دانیوں انوکھا

نہیں رلایاں رل دا

نی مینوں لگا عشق اول دا

اول دا روز ازل دا

۱) تیر عشق دا لگا جگروچ (الف: ص ۱۰۵، ک ۲۱)۔ (پ: ص ۶۷، ک ۷۷)

۲) ہلایاں دی نہیں ہل دا (الف: ص ۱۰۵، ک ۲۱)۔ (پ: ص ۶۷، ک ۷۷)

۳) اوکھا (الف: ص ۱۰۵، ک ۲۱)

فی میں ہُن سُنیاں عشقِ شرع کیبہ ناطا“
 محنت“^(۱) دا اک پیالہ پی
 بھل جادو سب باتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشقِ شرع کیبہ ناطا
 گھر گھر سائیں ہے اودہ سائیں
 ہر ہر نال پچھاتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشقِ شرع کیبہ ناطا
 اندر ساڈے مُرشد دودا
 نیوں لگاتاں جاتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشقِ شرع کیبہ ناطا
 منطقِ معنی کنزِ قدوری
 پڑھیسا علم گوانا

(۱) ہے

(۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

(۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

(۴) لب: ص ۴۲، ک-۴۰

(۴)

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

نماز روزہ اوس کیسہ کرنال

جس مدھ پیتی مدھ ماتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

پڑھ پڑھ پنڈت طال ہاے

کے نہ بھیت پہچھاتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

زرمی بافدی قدر کیسہ جانے

چھٹ ادناں جت کاتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

بکھا شوہ دی مجلس بہر کے

ہو گیت گنگا باتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیسہ ناطا

(۱) : ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۲، ک ۴۰)

(۲) : ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۱۲۲، ک ۲۶)

(۳) : ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۱۲۳، ک ۳۶)

(۴) : جا۔ (پ: ص ۴۲، ک ۴۰)

۱۴۱

نی کوٹ پھل میرا ناں^(۱)

نی کوٹ پھل میرا ناں

ملاں مینوں سبق پڑھایا
القول اگے کجھ نہ آیا
اُس دیاں جتیاں کھانیاں

نی کوٹ پھل میرا ناں

نی کوٹ پھل میرا ناں

کویں کویں دواکھیاں لایاں
دل کے سیاں مارن آئیاں
نا^(۲) مارے باہل ماں

نی کوٹ پھل میرا ناں

نی کوٹ پھل میرا ناں

(۱) دے م (الف: ص ۱۹۹، ک ۵)

(۲) کوٹ پھل (پ: ص ۲۵، ک ۱۸)

(۳) مارن آئیاں سائیاں دگ (و: ص ۳۹، ک ۳۸)

(۴) چھڈ دے گا (الف: ص ۱۹۹، ک ۵)

ساہو سے سائوں ورن نہ دیندے
 نانک دادک گھروں کڈھیندے
 میرا پیکے نینوں تھاں

نی کوٹپچل میراناں

نی کوٹپچل میراناں

پڑھن سیتی "سب مارن آہیں
 بن پڑھیاں ہن چھڈوا ناہیں
 نی میں مڑکے کت دل جاں

نی کوٹپچل میراناں

نی کوٹپچل میراناں

بہتھا شوہ کیسہ لائی مینوں
 مت کجھ گے اوہ ہی تینوں
 تہ کریں گا توں نیاں^(۳)

نی کوٹپچل میراناں

نی کوٹپچل میراناں

-
- (۱) مئے
 (۲) لایاں
 (۳) بیان
- دگ: (ص ۳۹، ک ۳۸)

۱۲۲

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ نکھہ ناچی

جت دل دیکھا اتول اوہی
قسم او سے دی ہو نہ کوئی
فہو معکھ پھر گئی دھروئی
جب گور تیری باچی

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ نکھہ ناچی

نام نشان نہ میرا سیو
جو اکھاں تسی چپ کر رہیو
ایہ گل مزل کے نہ کمیو
بلکھا خوب حقیقت جاچی

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنٹ نکھہ ناچی

ردیف و

۱۲۳

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنساں نہ سمجھے کور

کوٹھے تے چڑھ دیواں ہوکا
عشق دبا جیو کوئی نہ لوکا
اس دا مول نہ کھانا دھوکا
جنگل بستی ملے نہ ٹھور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنساں نہ سمجھے کور

عاشق دوہیں جہانیں مُٹھے
ناز معشوقاں دے اوہ کُٹھے
عشق دا پھیٹا کوئی نہ چُٹھے
کیتو سُو باندا پھٹ پھلور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنساں نہ سمجھے کور

دے دیدار ہو یا جسد راہی
 اچن چیت پئی گل پھاہی
 ڈاہدی کیتی بے پر داہی
 مینوں مل گیا ٹھگ لاہور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

شیریں ہے برہوں دا کھاناں
 کوہ چوٹی فرہاد نماناں
 یوسف مصر بازار وکاناں
 اس نول ناہیں ویکھن کور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

لیلاں محنوں دونویں بردے
 سوہنی ڈبئی دتج بحر دے
 ہیر و نھائے بستے گھر دے
 اس دی کتھی "ماہی ڈور"

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ ویکھے کور

عاشق پھر دے چُپ چاتے
 جیسے مست سدا مدھ ماتے
 دام زلف دے اندر پھاتے
 او تھے پہلے دس نہ زور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

بے ادہ آن ملے دل جانی
 اُس توں جان کرائی قربانی
 صورت دے وینج یوسف ثانی
 عالم دے وینج جس دانشور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

بلھا شوہ نُوں کوئی نہ دیکھے
 جو دیکھے سوکے نہ لیکھے
 اُس دارنگ نہ روپ نہ ریکھے
 ادہ ای ہوئے ہو کے چور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

۱۲۴

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

آپے ظاہر آپے باطن آپے ٹک ٹک بہندے او

آپے ٹلاں آپے قاضی آپے علم پڑھیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

گھت^(۳) زنا رکفر دا گل و سچ بُت خنلے وڑ بہندے او

لولاک لٹکا^(۴) افلاک و چار و آپے دُصم^(۵) پھیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

ذات توہیں اشرف رنجیٹا لایاں دی لاج رکھیندے او

بلجھا شوہ غنایت مینوں پل پل درشن دیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

(۱) واہ سوہنیاں تیری چال عجائب (پ: ص ۶۳، ک-۱۰) (۲) جو رالف: ص ۲۵۵، ک-۱۰۳

(۳) اور (۴) بُت خانہ (۵) خلقت الافلاک
(۶) دُصوم (۷) مصرعہ کوئی نہیں ملدا
(پ: ص ۶۳، ک-۱۰)

۱۲۵

واہ واہ چھنج پئی دربار
خلق تماشے آئی یار

اساں اج کیمہ کیتا کے کل کیمہ کرناں
بھٹھہ اسا ڈا آیا
ایسی واہ کیاری بیجی
چڑیاں کھیت ونجایا
جیڑے مگر پیادے لگے
اٹھ چل پوہتے تار

واہ واہ چھنج پئی دربار
خلق تماشے آئی یار

اک اُلا ہنبا سئیاں دا ہے^۲
دو جا ہے سنسار
نگ ناموس ایتھوں دے ایتھے
لاہ گپڑی بھوئیں مار

نام سائیں دے کندے لوائے
کھل پیٹی گلزار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار
خلق تماشے آئی یار

نڈھا گردا بڈھا گردا
آپو اپنی وار ی
کیسہ بیوی کیسہ باندھی لونڈی
کیسہ دھوبن بھٹیایا
عملاں سیتی ہون نیٹے
نبی نگھا دے پار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار
خلق تماشے آئی یار

بلیکھا شوہ نوں دیکھن جاوے
اپنا بہاناں کر دا
گونوں گونی بھانڈے گھر کے
ٹھیکریاں کر دھردا
ایہ تماشہ دیکھ کے چل
اگلا ویکھ بازار
واہ واہ چھنج پیٹی دربار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار

دت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار دا دے اڑیا
 جان کراں قسربان بھیت نہ دسنیں^(۱)
 ڈھونڈاں تیکے دوار تینوں^(۲) اٹھ نسنیں
 رل مل ستیاں پچھن گٹیاں^(۳)
 ہو یا وقت بھنڈا دے اڑیا
 دت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار دا دے اڑیا
 عشق اللہ دی ذات لوکاں دا منال^(۴)
 کمنوں کراں پکار کسے نہیں رہناں
 اوسے دی گل آد ہو جانے
 کون کوئی مار دا دے اڑیا
 دت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار دا دے اڑیا

(۱) دے اڑیا { (الف: ص ۱۳۵، ک ۵۴)

(۲) ڈھونڈاں کئی ماری بتھوں

(۳) مینوں

(۴) ماہی دی ذات { (پ: ص ۵۹، ک ۶۲)

(۵) پھردیاں (الف: ص ۱۳۵، ک ۵۴)

اچ جو کڑھی رات میرے گھر دس کھاں دے اڑیا
 دلہیاں گھنڈیاں کھول اساں نال ہس کھاں دے اڑیا
 جد کیتے قول قرار کیمہ اعتبار
 سوہنے یار دا دے اڑیا
 وت نہ کر ساں مان رنجھے یار دا دے اڑیا
 اک کردیاں خودی ہنکار ادہناں نوں تارنیں دے اڑیا
 اک ریندیاں نت خوار مٹیاں نوں ساڑناں دے اڑیا
 مینڈے سوہنے یار دا کیمہ اعتبار
 تیرے پیار دا دے اڑیا
 وت نہ کر ساں مان رنجھے یار دا دے اڑیا
 چکر بھریاں نال اٹھ جھنبر گھنٹاں دے اڑیا
 میں لایا ہار سنگار مستحقوں اٹھ نہناں دے اڑیا
 بھٹا شوہ گھر آیا پیارا
 ہویا وقت دیدار دے اڑیا

- (۱) اچوکی
- (۲) ریں
- (۳) مارنیں
- (۴) چھند
- (۵) لاداں دپ: ص ۵۹، ک ۶۲

دل پردے دتج پایا یار آپے میل ملایا اے
 بن میں موئی نی میریے ماں
 میری پونی لے گیا کاں
 تپکھے ڈو ڈو کر دی جہاں
 جس میرا وطن چھوڑا اے
 دل پردے دتج پایا یار آپے میل ملایا اے
 کانواں پونی زمین پیادے ناں
 تیرناں منتناں کر دی ہاں
 ضرباں تیریاں جرنی ہاں
 جس مینوں دور کرایا اے
 دل پردے دتج پایا یار آپے میل ملایا اے
 ہن مینوں مہلانہ لگ واسنور
 میں گھر کھڑیا شگوفہ ہور
 بن ت نہ ت نہ ہور
 اکوالف پڑھایا اے

دل پر دے دتج پایا یار آپے میل ملایا سے
 ہن مینوں مجنوں اکھوں
 دن دن یسے ہندا جان
 ڈیرا یار بنا سٹے تاں
 ایہ تن بنگلہ بنایا سے
 دل پر دے دتج پایا یار آپے میل ملایا سے
 کجھا عنایت کرے ہزار
 ایہ قول ایہو تنگوار
 دل پر دے دتج پایا یار
 دل پر دے دتج پایا یار آپے میل ملایا سے

۱۴۸

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
لے دے کے دل ہو گیا راہی

اماں جھڑ کے بابل مارے
طنعے دیندے دیر پیارے
میں جی بڑی بڑی اروسے لوکا
مینوں دیہاوتے دل تراہی

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
لے دے کے دل ہو گیا راہی

آبُو ہے تے ناد و جیا یا
عقل فکرب چا گوا یا
اللہ می سونمہ اللہ جانے
ہس دیاں گل کوچ پے گئی پھاہی

{ (الف: ص ۱۰۳، ک ۱۹)

(۱) لینا دینا

(۲) جی بڑی میں

(۳) بُو ہے تے آون

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی

ے دے کے دل ہو گیا راہی

رہو عشقا کیمہ کریں اکھاڑے

شاہ منصور سولی تے چاڑھے

آن^(۲) بنی جد نال اساڈے

بلھے منہ توں لوئی لاہی

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی

ے دے کے دل ہو گیا راہی

-
- (۱) رہو دے عشق کیمہ کرنا نہیں
- (۲) منصور جے چا سولی چا بڑے
- (۳) بلھتا
- (الف: ص ۶۰۳، ک ۱۹)

۱۴۹

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

کدی آوے کدی آوے نائیں
تیوں تیوں مینوں^(۱) بھڑکن بھائیں
نام اللہ پیغام سنائیں
ملکھ دیکھن نوں نہ تر سائیں

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

بلکھا شوہ کسی لائی مینوں
رات ہنیرا^(۲) ٹھٹھ ٹروی میں نوں
جس او بھرتوں سب کوئی ڈروا
سو میں ڈھونڈاں چھائیں چائیں

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

۱۵۰

دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا
 میں سوئی ہوئی مٹھیاں
 میں دانگ زینہ کٹھیاں
 چا عشق نے میں پھیٹاں
 میسر بند بند ہل گیا
 دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا
 میں سیائیاں سب بلائیاں
 میں آدئیاں سب پوائیاں
 جواب دتا نجومیاں
 میری نہیں نیر اچھل گیا
 دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا

(۱) دیکھو فی - نہیں ملدا دپ: ص ۲۹، ک ۳۵

(۲) میں - نہیں ملدا (۳) میں - نہیں ملدا

(۳) چل - نہیں ملدا (۵) بند بند - نہیں ملدا

(۶) میں - نہیں ملدا (۷) میں - نہیں ملدا

(۸) نجومیاں - پہلا لفظ اے۔

نیڑے کیوں نہیں آئی دا
 سانوں^(۱) دُوروں نہیں دکھائی دا
 نظارے توں^(۲) ڈرائی دا
 کوہ طور پساڑ جل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں^(۳) سُفنے میں چھل گیا
 پیانے^(۴) نین بان لا کے
 برہوں سوں چھپا کے
 فرہاد کوہ کٹا کے
 شیریں سوں رل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں^(۵) سُفنے میں چھل گیا
 بلھا^(۶) آپ توں بھائی دا
 شہہ عنایت بہ پائی دا
 نیڑے ہی پچھتائی دا
 بلھا^(۷) اج شہہ مل گیا
 دیکھو فی پیا رامینوں^(۸) سُفنے میں چھل گیا

(۱) کیوں - نہیں ملدا (۲) سانوں - نہیں ملدا

(۳) نئے - نہیں ملدا (۴) اج - نہیں ملدا

(۵) ایہ بند نہیں ملدا (۶) بلھا - نہیں ملدا

(۷) بلھا (۸) پ: ص ۳۹، ک ۲۵

ردیف ۵

۱۵۱

ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 ہن دن چڑھیا کہ ہووے مینوں پیا را منہ دکھلاوے
 تکلے نوں دل پے پے جانڈے کون لوہار یاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 تکلیوؤں دل کڈھ لوہار اتند چلیا ناناہیں
 گمڑی گمڑی ایہ جھوے کھانڈا چھلی کت بدہ لاہوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 پیتا نہیں جو بٹری بنھساں باٹڑ ہتھ نہ آوے
 چمڑیاں نوں چو پڑناہیں ماہل پئی بڑ لاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے

-
۱۵	پئی	(۲) مول	(۳) گنڈے
۱۶	راتیں	(۵) بے کون	(۶) تکلے نوں
۱۷	میڈا	(۸) ٹٹ ٹٹ	(۹) ہک نہ
- (پ: ص ۲۹، ک ۲۱)

ترنجن کتن سدن سٹیاں برہوں ڈھول بجاوے
 تیلی نہیں جو پونیاں وٹاں وچھا گوترے کھاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 ماہی چھڑ گیا نال میں دے ہن کتن کس نوں بجاوے
 جت ول بار اُتے دل اکھیاں میرا دل بیلے دل دھارے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 عرض ایہو میںزوں آن ملے ہن کون دسیلہ جاوے
 سے مناں داکت لیا بلکھا شوہ میںزوں گل لاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے

-
- (۱) بچوں
 (۲) نوج
 (۳) اُتے
 (۴) بھلہ
- (پ: ص: ۲۹، ک: ۲۱)

۱۵۲

ہن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار

جدا حد اک اکلآسی

نہ ظاہر کوئی تجہلی نسی

نہ رب رسول نہ اللہ سی

نہ جبارتے نہ قہار

ہن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار

بے چون وبے چکو نہ سی

بے شبیبے نمونہ ہی

نہ کوئی رنگ نہ نمونہ سی

ہن گونا گون ہزار

ہن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار

پیارا پہن پوشا کاں آیا

آدم اپنا نام دھرایا

احد تے بن احمد آیا

نبیاں داسردار

ہن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار

کُن کیا نیکون کیا یا
 بے چونی سے چون بنایا
 احد سے دتج میم رُ لایا
 تاں کیستا ایڈ پار

ہن میں مکھیا سو ہنٹاں یار جس دے حسن دا گرم بازار

تجوں میت تجوں بُت خانہ
 برتی رہاں نہ روزہ جانا
 بھل گیا وضو نماز دوگانہ
 تیں پر جان کراں بلہار

ہُن میں مکھیا سو ہنٹاں یار جس دے حسن دا گرم بازار

پیر پینیر اس دے بڑے
 انس ملائک سجدے کر دے
 سر قدماں دے اُتے دھر دے
 سب توں دڈی ادہ سرکار

ہُن میں مکھیا سو ہنٹاں یار جس دے حسن دا گرم بازار

جو کوئی اُس نوں مکھیا چاہے
 با، بچھ ویسے مکھیا نہ جٹے
 شاہ عنایت بھیت بتلے
 تاں کھلے سب اسرار

ہُن میں مکھیا سو ہنٹاں یار جس دے حسن دا گرم بازار

۱۵۳

بند و ناں نہیں مسلمان
 بیسے ترنجمن تاج اجمان
 سنی ناں نہیں ہم شیبا
 صلح کل کا مارگ لیا
 بھکے ناں نہیں ہم ربھے
 تنگے ناں نہیں ہم بکھے
 روندے ناں نہیں ہم ہرے
 اچڑے ناں نہیں ہم وردے
 پاپی ناں سدھرمی ناں
 پاپ پُن کی راہ نہ جاناں
 بُلھتا شوہ جو ہرچیت لاگے
 بند و ترک دُوجن تیراگے

ہُن کس تمیں آپ چھپائی دا

کتے ملّاں ہو بلیندے ہو !

کتے سنت فرض دیندے ہو

کتے رام دُہائی دیندے ہو

کتے متھے تک لگائی دا

ہُن کس تمیں آپ چھپائی دا

میں میری ہے کہ تیری ہے

ایہ انت بھسم دی ڈھیری ہے

ایہ ڈھیری پیسا نہیں گھیری ہے

ڈھیری توں ناچ نچائی دا

ہُن کس تمیں آپ چھپائی دا

(۱) کس توں { (۲) دکائی دا (۳) دلیندے (۴) مذہب (۵) ہاتھے (۶) نا (۷) خاک (۸) اٹھ کوئی نہیں (۹) الف : ص ۲۳۸، ک ۴۹-۹۰

(۱۰) اس (پ : ص ۲۳۸، ک ۴۹-۹۰)

(۱۱) اس (پ : ص ۲۳۸، ک ۴۹-۹۰)

(۱۲) اس (پ : ص ۲۳۸، ک ۴۹-۹۰)

کتے بے سر چوڑا پاؤ گے

کتے جوڑ انسان ہنڈاؤ گے

کتے آدم حنا بن آؤ گے

کدی سینٹھوں بی مٹھل جائی دا

ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

باہر ظاہر ڈیرا پائیو؟

آپے ڈھوں ڈھوں ڈھوں بجا ئیو

جگتے اپنا آپ جتتا ئیو

پھر عبداللہ دے گھر دھانا دا

ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

جو بھال تھڈی کر دا ہے

مویاں توں اگے مر دا ہے

اوہ مویا بھی تھوں ڈر دا ہے

مت مویاں توں مار کما ئی دا

ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

(۱) بند کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص: ۴۸، ک: ۴۹)

(۲) لکھائیو (۳) سو { (الف: ص: ۲۳۸، ک: ۹۰)

(۴) یاد

(۵) موڑ (پ: ص: ۴۸، ک: ۴۹)

بند را بن میں گواں چسراو
 لنگا پڑھ کے نادو جاوے
 مکے دا بن حاجی آوے
 واہ واہ رنگ وٹائی دا

بُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

منفورتساں تے آیا اے
 تساں سولی پگڑ چڑھایا اے
 میرا بھائی بابل جایا اے
 دیتو خون بسا میرے بھائی دا

بُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

تسی بھینیں بھینیں تمہندے ہو
 آپے مدھ ہو آپے پیندے ہو
 مینڈل ہر جاتئیں دسیندے ہو
 آپے آپ کو آپ چکائی دا

بُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

(۱) چرائیں (۲) دجاویں (۳) آویں دپ: ص: ۵۰، ک: ۴۹

(۴) دوایا (۵) ہمیر
 (۶) تسی (الف: ص: ۲۳۸، ک: ۹۰)

(۷) بند کوئی نہیں ملدا

ہُن پائے تڑپے دساں گی

نابے دل ہو کے نساں گی

سب بھیت تڑپے دساں گی

کیوں مینوں انگ نہ لائی دا

ہن کس تھیں آپ چھپائی دا

واہ جس پر کرم اوہیسا ہے

تحقیق اوہ بھی تہیں جیسا ہے

سچ صحیح روایت ایسا ہے

تیری نظر مر تر جانی دا

ہن کس تھیں آپ چھپائی دا

بیٹلی اللہ والی مالک ہو

تیس آپے اپنے مالک ہو

آپے خلقت آپے خالق ہو

آپے امر معروف کرائی دا

ہن کس تھیں آپ چھپائی دا

دوچ بھانڑ باغ لو آئی دا

جھڑا وچوں آپ دکھائی دا

جال الفون احد بنائی دا

تاں باطن کیسا بتلائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

کہ صرے چور ہو کہ صرے قاضی ہو
کتے منبر تے بہہ و عظمیٰ ہو
کتے تیغ بہا اور غازی ہو
آپے اپنا کٹک چڑھائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

آپے یوسف قیصر کراہیو
یونس مچھلی توں نگلاہیو
صابر کیڑے گھت بہاہیو
پھیرا وہناں تخت چڑھائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

بلھا شوہ ہُن صمیم سنبھاتے ہو
ہر صورت نال پچھاتے ہو
کتے آتے ہو کتے جاتے ہو
ہُن میتھوں بھل نہ جانی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

۱۵۵

ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کجھ ہور
 ہادی مینوں سبق پڑھایا
 اوتھے غیر نہ آیا جیا
 مُطلق ذات جمال دکھایا
 وحدت پایا نی شہر
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کجھ ہور
 اول ہو کے لا مکانی
 ظاہر باطن دس داد نی
 رہیا نہ میرا نام نشانی
 مٹ گیا جھگڑا شور
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کجھ ہور
 پیارا آپ جمال دکھلے
 مست قلندر ہون متوالے
 ہنساں دے ہُن دیکھ لے چلے
 بُلھا "کانگاں دی بُھل گئی ٹور
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کجھ ہور

ہوری کھیلوں کی کہہ بسم اللہ

نام نبی کی رتن چڑھی بوند پڑی اللہ اللہ
 رنگ رنگی ادھی کھلا دے جو کھی ہوئے قنانی اللہ

ہوری کھیلوں کی کہہ بسم اللہ

الستور بکسور یتیم بولے سب کھیاں نے گنگٹ کھولے
 قاتو بیتی ہی یوں کر بولے لا الہ الا اللہ

ہوری کھیلوں کی کہہ بسم اللہ

نحن اقرب کی منی بجائی من عرف نفسه کی کوک سنانی
 فتم وجد اللہ کی دھوم بجائی دتج دربار رسول اللہ

ہوری کھیلوں کی کہہ بسم اللہ

ہاتھ جوڑ کر پاؤں پڑوں گی عاجز ہو کر بتی کروں گی
 جھگڑا کر مہر جموں لوں گی نو محمد صلی اللہ

ہوری کھیلوں کی کہہ بسم اللہ

فاذ کرونی کی ہوری بناؤں مشکو دی پیا کو جھاؤں
 ایسے پیلے میں بل بل جاؤں کیا پیا سیمات اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ

صبغة اللہ کی بھر پچکاری اللہ الصمد پیامنہ پر ماری

نور بنی دا حق سے جاری نور محمد صلی اللہ

بُلغاثوہ دی دُصوم مچی ہے لا الہ الا اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ

اَمْخُوَارَه^ط

چھنچھروار

چھنچھروار اتا دے وتیخ سجن دی سو
اساں مٹا گھر پھیرنا آوانا جو ہوئی ہوگ سو ہو

داہ داہ چھنچھروار وہیلے

دکھ سجن دے میں دل پیلے

ڈھونڈاں او جڑا جنگل بیلے

اوہڑاں رین کوڑے ویلے

برہوں گھرے

گھڑی تانگ تساڈیاں تانگیاں

لائیں سترے شیر اولاہنگاں

بڑی چڑھ کے کوکاں چاہنگاں

یسنے اندر رڈکن سانگیاں

پیارے تیریاں

ایت وار

ایت وار سنیت ہیں جو جو قدم دھرے
 اوہ بھی عاشق نہ کٹو سر دیندا عذر کرے
 ایت ایت وار بھانٹ^(۲)
 وچوں بلے بھر دی ساعت^(۳)
 میرے دکھ دی منے حکایت
 آغنائت کرے ہدایت^(۴)
 تاں میں تاریاں
 تیری یاری^(۵) جھی نہ یاری
 تیرے پگڑد چھوڑے ماری
 عشق تساڈا قیامت ساری
 تاں میں ہوئیاں دیدن بھاری
 کر کجھ کاریاں

(۱) ہو (الف: ص ۱۰۵) (۲) آیت (پ: ص ۹۵)

(۳) ظلم (پ: ص ۹۵) (۴) آدے۔ دونوں دوہرے (الف: ص ۱۰۹)

(۵) یار (الف: ص ۱۰۹) (پ: ص ۹۵)

سوم وار

بلکھا روز سوم وار دے کیا چل چل کرے پکار
 اگے نکھ کر وڑ سیدیاں ہیں کس دی پانی ہمار
 میں دکھیری دکھ سوار
 روناں اکھیاں زار زگار
 میری خبر نہ لیند یار
 ہن میں جاتا مردے مار
 مویاں نوں ماردا
 میری او سے نال رٹائی
 جس نے مینوں بر چھی لائی
 سینے اندر بھا بھڑ کائی
 کٹ کٹ کھائے برہوں قصائی
 پچھیا^(۳) یا ردا

-
(۱)	سوم وار	}	دالہا جس ۱۰۹
(۲)	بھاؤ		
(۳)	پچھیا		

منگل وار

منگل میں گل پانی آگیا بااں تے آون ہار
 میں گھٹن گھیراں گھیریاں اوہ دیکھے کھلا کتار
 منگل بندی وان دلالا دے
 چھٹے شوہ دریاواں پاندے
 کپڑا کڑاک دوپہریں کھاندے
 دلول غوطیاں دے منہ آندے
 مارے یار دے
 کندے دیکھے کھلا تماشا
 ساڈی مرگ اوہناں دا ہاسا
 دل میرے دج آیا سو آسا
 دیکھاں ویسی کدوں دلاسا
 نال پیار دے

(۱) تنہاندے (پ: ص ۹۵)

(۲) بڈے (الف: ص ۱۱۵)

(۳) دیندی (پ: ص ۹۶)

بُدھ وار

بُدھ سُدھ رہی محبوب دی سُدھ اپنی رہی نہ ہور
 میں بہاری اوس دے جو کچھ دامیر دی ڈور
 بُدھ سُدھ آگیا بُدھ وار
 میری خبر نہ لے دلدار
 نیکھ دُکھاں توں گھٹاں وار
 دُکھاں آن ملایا یار
 پیارے ماریاں
 پیارے چلن نہ ویساں چلیا
 لے کے نال دُلف دے ویلا
 جاں اوہ چلیا تاں میں چھلتیا
 تاں میں رکھاں دل و تاج ریا
 لیاں واریاں

جمہرات

جمہرات سہا دنی دکھ درد نہ آبا پاپ
 ادہ جامہ ساڈا پین کے آیا تماشے آپ
 آگوں آگئی جمہرات
 شرابوں گاگرہ ملی برات
 لگ گیا مست پیالہ ہات^{۱۱}
 مینوں بھل گئی ذات صفات
 دیوانی ہو رہی
 ایسی زحمت لوک نہ پا دن
 کلاں گھول تعویذ پلا دن
 پڑھن عزیمت جن بلا دن
 سیاں شاہ مدار کھڈا دن^{۱۲}
 میں چپ ہو رہی

(۱) ہاتھ دالف: ص ۱۱۰۔ (پ: ص ۹۶)

(۲) کھلا دن دالف: ص ۱۱۰

جمو

روز جمعے دے بخشیاں میں جہیاں اوگن ہار
 پھراوہ کیوں نہ بخش سی جہڑی پنج مقیم گزار
 جمعے دی ہو روہور بہار
 ہن میں جساتا صحیح ستار
 بی بی بانندی بیڑا پار
 مرتے قدم دھریں دایار
 سوہاگن ہو رہی
 عاشق ہو ہو گلاں دسیں
 چھوڑ مشوقاں کئیں ول نیسے
 بلکھا شوہ اسڈے دسیں
 نہ اٹھ کھیڑیں نالے ہسیں
 گل لگ سو رہی

(۱) لکھ گنگا زکھ ہزار (۲) کیونکو (پ: ص: ۹۷)

(۳) کینویں
 (۴) تاریخ دہڑی دی { (الف: ص: ۱۱۱)

۱۶۴

جمنے دی ہورو ہور بہار

جمنے دی ہورو ہور بہار

پیرا سائوں پیراں لایاں
منگل مول نہ سرتاں آیاں
عشق چھینگر گول گھمب آیاں
بدھ سدھ لینڈ انہیوں یار

جمنے دی ہورو ہور بہار

جمنے دی ہورو ہور بہار

پیر وار رو منے تے جاواں
سب پنہیر پیر منٹاواں
جد پیا داورشن پاواں
کردی ہار سنگار

جمنے دی ہورو ہور بہار

جمنے دی ہورو ہور بہار

منطق معنی پڑھاں نہ اصلاں
 واجب فرض نہ سنت نقلوں
 کم کس آئیاں شرع دیاں عقلوں
 کچھ نہیں باہجھوں دیدار

جمعے دی ہورو ہور بہار

جمعے دی ہورو ہور بہار

شاہ عنایت دین اسادا
 دین ڈنی مقبول اسادا
 کھتھی مینڈھی دست پراندا
 پھراں اجاڑا اجاڑا

جمعے دی ہورو ہور بہار

جمعے دی ہورو ہور بہار

بھلی ہیر سلیٹی مردی
 بیلے ماہی ماہی کر دی
 کوئی نہ مل دا دل دا دردی
 میں ملساں رانجھن نال

(۱) شوہ

(۲) { (الف: ص ۱۱۲، ک ۲۷)

اجاڑا اجاڑا

جمعے دی ہور و ہور بہار

جمعے دی ہور و ہور بہار

بلیٹھا بھلا نماز و دگاناں

جدوا سنیاں تان تراناں

عقل کسے میں ذرا نہ ماناں

عشق کو کیندا تار و تار

جمعے دی ہور و ہور بہار

جمعے دی ہور و ہور بہار

باران ماه

اَسْتُوں

اَسْتُوں کھوں سندا لیسوا دا پے موراپی
 مگن کیا تم کا بے کوجو کھل آیا جی
 اَسْتُوں سال تسا ڈی آس
 سا ڈی جنہ تسا ڈے پاس
 جگر بڈھ پریم دی لاس
 دکھاں بڈھ سکاٹے ماس
 سولال ساڑیاں
 سولال ساڑی رہی بے حال
 مٹھی تروں نہ گیساں نال
 اُلٹی پریم مگر دی چال
 بلکھا شوہ دی کرساں بجال
 پیارے ماریاں

(۱) مت واپے
 (۲) تمل
 (۳) جگرے

(پ: ص: ۹۹)

کتک

کھو کتک کیسی جو بنیوں کھٹن سو بھوگ
سبیں کپہ ہتھ جوڑ کے مانگو^(۱) بھیکھ سوگ

کتک گیب تمنبن کتن
لگی چاٹ تاں ہویاں اتن
در در لگی دھماں گھٹن
اوکھی گھاٹ پچائے تین
شامے واسطے

ہُن میں موٹی بے دردا لوکا
کوئی دیو اُچی چہڑھ ہوکا
میرا ان سنگ نیوں چوڑکا
بلیھا شوہ بن جیون اوکھا
جاندا پاس تے

-
	(۱)
{	(۲) مانگوں
	(۳) تمنبن
	(۴) اس سے
	(الف: ص ۱۱۵)

مگھر

مگھر میں کر رہیاں سوہد کے سب اوپے نیچے دیکھ
 پڑھ پنڈت پوتھی مجال رہے ہر پر سے رپے لیکھ
 مگھر میں گھر کدھر جاندا
 راکش نیوں^(۱) ہڈاں نول کھاندا
 سٹریجی پی اگرا لانا
 آوے لال^(۲) کسے دا آندا
 بانڈی ہو رہاں
 جو کوئی رانوں یار ملاوے
 سوزالم تھیں سر در اوے
 چنہ توں بیٹھی ستی اٹھاوے
 بلکھا شہہ بن نیند نہ آوے
 بھانویں سو رہاں

(۱) رے رہے (الف: ص ۱۱۵) (پ: ص ۱۰۰)

(۲) لاکس (۳) نیند (پ: ص ۱۰۰)

(۳) لعل (الف: ص ۱۱۵) (پ: ص ۱۰۰)

پوہ

پوہ ہن پوچھوں جا کے تم نیارے رہو کیوں میت
کس موہن من موہ لیا جو تپتہ رکنو^(۱) چیت

پانی پوہ پون بمٹھہ^(۲) پیاں

لدے ہوت تاں اہگڑا گئیاں

ناں سنگ اپے سجن سیاں

پیارے عشق چواتی لئیاں

دکھاں روئیاں

کڑا کڑا کپڑا کڑا ڈرا مے

مارو متصل و تچ بیڑے^(۳) پائے

چوندھی^(۴) موٹی نی میریے مے

بکھا شوہ کیوں اب نہ آئے

ہنجوں ڈوہلیاں

(۱) کریو (پ: ص: ۱۰۰)

(۲) کت گئیاں (۳) جوائی } (دلف: ص: ۱۱۶)

(۴) نیرے

(۵) جاڑے (پ: ص: ۱۰۰)

ماگھ

ماگھی نہاون میں چلی جو تیر تھہ کر سمیان
 گج گج برے مینگھلا میں زور و کراں اشنان
 ماگھ یسنے گئے اولاہنگ
 نویں محبت بُہتی تاہنگ
 عشق مؤذن دتی بانگ
 پڑھاں نم از پیادی تاہنگ
 دعائیں کیہہ کراں
 آکھاں پیارے میں دل آ
 تیرے مکھہ دیکھن داچھا
 بھانویں ہور تتی نوں تا
 بھیا شوہ نوں آن ملا
 تیری ہور ہاں

پھگن

پھگن چھوے کھیت جیوں بن تن پھول سنگار
 ہر ڈالی پھل پتیاں گل پھولن کے ہزار
 ہوری کھیلن سیاں پھگن
 میرے میں جھلاریں وگن
 اوکھے جیوندیاں دے دن نگن
 سینے بان پریم دے گن
 ہوری ہو رہی
 جو کجھ روز ازل تمیں ہوئی
 لکھتی قلم نہ میٹے کوئی
 دکھاں سولاں دتی ڈھوئی
 بلتھا شوہ نوں آکھو کوئی
 جس نوں رو رہی

چیت

چیت چمن و بیج کونماں نت کو کو کرن پیکار
 میں سُن سُن جھڑ جھڑ مر رہی کب گھر آوے یار
 ہُن کیسہ کراں جو آیا چیت
 بن تن پھول رہے سب کھیت
 دیندے اپنا نت نہ بھیت
 ساڈی ہارت ساڈی جیت
 ہُن میں ہاریاں
 ہُن میں ہاریا اپنا آپ
 تساڈا عشق اساڈا کھاپ
 تیرے نیوں دا شو کیا تاپ
 بلھا شوہ کیسہ لایا پاپ
 کارے ہاریاں

(۱) گمن گھن
 (۲) اپنا نت
 (۳) شوکھا
 (الف: ص ۱۱۷)

وساکھ

بساکھی کا دن کٹھن ہے بے سنگ میت نہ ہو
 میں کس کے اگے جا کموں اک منڈھی بھادو
 تاں من بھادو سے سکھ بساکھ
 گچھیاں پٹیاں پکی دا کھ
 لاکھی لے گھر آیا لاکھ
 تاں میں بات نہ سکاں آکھ
 کونتاں والیاں
 کونتاں والیاں ڈا ہڈا زور
 ہن میں جھر جھر ہوئیاں ہور
 کنڈے پڑے یکھے زور
 بلھا شوہ بن کوئی نہ ہور
 جن گھت گالیاں

۱) کچھیاں - کچیاں (پ: ص ۱۰۲، دالف: ص ۱۱۷)

۲) ہن میں ہوئیاں دالف: ص ۱۱۷

جلد ۲

جیٹھ جی مہے اگن^(۱) ہے جب کے پھڑے میت
 سن سن گھن گھن^(۲) جھروں جو تھری یہ پر میت
 نوواں دھپاں پوندیاں جیٹھ
 مجلس بندی باگاں ہیٹھ
 تتی ٹھنڈی دگے پیٹھ
 دفتر کڈھ پورانے سیٹھ
 موہرا کھانیاں
 اج کل سد ہوئی البتہ
 بن میں آہ کلیجہ تتا
 نہ گھر کونت نہ دانا بھتا
 بھاشوہ ہوراں سنگ رتا
 سینے کانیاں

(۱) گن (الف: ص ۱۱۸)

(۲) ان بن (پ: ص ۱۰۲)

ہاڑ

ہاڑ موہ ہے موہ ہے جھٹ پٹے جو گلی پریم کی آگ
 جس لاگے تس جل بجھے جوں بھوڑ جلاوے بھاگ
 ہن کیسہ کراں جو آیا ہاڑ
 تن و توج عشق تپایا بھاڑ
 تیرے عشق میں دتا ساڑ
 روون اکھیاں کرن پکار
 تیرے ہاڑے
 ہاڑے گھتاں شامی آگے
 قاصدے کے پاتر آو گے
 کالے گئے تے آئے بگے
 بلھا شوہ بن ذرا نہ تنگے
 شامی باہوڑے

(۱) ہڑت
 (۲) ہوڑ
 (۳) پاتی

(پ: ص ۱۰۳)

ساون

ساون سوہے مینگھلا گھٹ سوہے کرتار
 ٹھور ٹھور عنایت بے پپہا کرے پیکار
 سوہن^(۲) ملہاراں سارے ساون
 دوتی دکھ گے اٹھ جاون
 نینگر کھینڈن کڑیاں گا ون
 میں گھر رنگ رنگیے آون
 آساں پُنیاں
 میریاں آساں رب پُچائیاں
 میں تاں اُن سنگ اکھیاں لائیاں
 ستیاں دین مبارک آئیاں
 شاہ عنایت اکھاں سائیاں
 آساں پُنیاں

(۱) ساون ماہ سہ ماہیاناں
 (۲) انجھ گبے
 (۳) ملہاراں پھلاں اے
 (۴) پاپے ہرگیاں
 { دائف: ص ۱۱۸ }

بھادوں

بھادوں بھادے تب سکھی جو پل پل ہووے ملاپ
 جو گھٹ دیکھوں کھول کے گھٹ گھٹ دے ورتج آپ
 آہن بھادوں بھاگ جگا یا
 صاحب قدرت سستی پایا
 ہر ہر دے ورتج آپ سما یا
 شاہ عنایت آپ کھما یا
 تاں میں کھیا
 آخر عمر سے ہوئی تہا
 پل پل منگن نیں تہلا
 جو کچھ ہوسی کرسی اللہ
 بلھا شہہ بن کچھ مہ بھلا
 پریم رس چکھیا

(۱) عمر (الف: ص ۱۱۹)

(۲) عمر (پ: ص ۱۰۴)

دوہڑے

۱
اس کا مکھ اک جوت ہے گنگٹ ہے سنسار
گنگٹ میں وہ چھپ گیا مکھ پر آنچل ڈار

۲
ان کو مکھ دکھلائے ہے جن سے اس کی پریت
ان کو ہی ملتا ہے وہ جو اس کے ہیں میت

۳
منہ دکھلاوے اور چھپے چل بل ہے جگ دیس
پاس رہے اور نہ ملے اس کے بسوے بھیس

۴
بلکھا قصر نام قصور ہے اوتھے مونہوں نہ سکں بول
اوتھے پے گردن ماریے اوتھے جھوٹے کرن کلول

۵
بلکھیا قصور بے دستور اوتھے جاناں بنیاں ضرور
نہ کوئی پن نہ دان ہے نہ کوئی لاگ دستور

۶

بلھیا دھرم سالہ دھڑرائی رہیندے ٹھا کر دوارے ٹھگ
 و تاج مستیاں کوستے رہیندے عاشق رہن انگ

۷

بلھیا دارے جائے اوہناں توں جہڑے گلے دین پرچا
 سوئی سلائی دان کرن تے آہرن لین چھپا

۸

بلھیا دارے جائے اوہناں توں جہڑے مارن گپ تڑپ
 کوڈھی لبھی دین چاتے بِنچہ گھاڈ گھپ

۹

نہ خدا میستے لبعدا نہ خدا و تاج کبے
 نہ خدا قبراں کتاباں نہ خدا نمازے

۱۰

نہ خدا میں تیر تمھ ڈٹھا اینویں پینڈے جھاگے
 بلھا شوہ جد مرشد مل گیا ٹے سب تگا دے

۱۱

بلھیا پرسوں کافر تھی گیوں بُت پوجا کیتی کل
 ایس جا بیٹھے گھر اپنے او تھے کرن نہ ملیا گل

۱۲

بلھیا غین غرورت ساڑسٹ تے مان کھوہے وچ پا
تن من دی نرت گوارے گھر آپ ملے گا آ

۱۳

بلھیا ہجرت وچ اسلام دے میرانت بے خاص آرام
نرت نرت مرال تے نرت نرت جیواں میرانت نرت کوچ مقام

۱۴

بلھیا عشق سبج دے آئے کے سانوں کیتوس ڈوم
اوہ پر بھہ اسا ڈا سخی ہے میں سیرا کنوں شووم

۱۵

بلھیا عاشق ہو یوں رب دا علامت ہوئی لاکھ
لوگ کافر کافر آخدے توں آخو آخو آکھ

۱۶

بلھیا پنڈے پڑے پریم کے کیا پنڈا آواگون
اندھے کو اندھا مل گیا راہ بتاوے کون

۱۷

بلھیا من منجولائنج دا کتے گوشے بہہ کے کٹ
ایہہ خزانہ تینوں عرش دا توں سنبھل سنبھل لٹ

۱۸

بلھیا پھیری مسلمان دی ہندو توں قُربان
دُونساں توں پانی وار پی جو کرے بھگوان

۱۹

بلھیا مَلاں اتے مشالچی دونساں اکو چتیت
لوکاں کر دے چانناں آپ ہنیرے نت

۲۰

بلھی پانی شراب تے کھا کباب ہیٹھ بال ہڈاں دی اگ
چوری کرتے بھن گمر ب دا اوس ٹھکاندے ٹھگ نوں ٹھگت

۲۱

بلھی چل سنیار دے جتھے گناں گھڑیے لاکھ
صورت آپو اپنی توں اکو رُوپا آکھ

۲۲

پھیری رُت شگوفیاں والی چڑیاں چکن نوں آئیاں
اکناں نوں جریاں لے کھا ہدا اکناں نوں پھابیاں لایاں
اکناں نوں آس مُرن دی آہی اک مسیح کباب چڑھائیاں
بلھے شاہ کینہ کس ادہنلا دے اوہ قسمت مار پھسایاں

۲۳

بلھی اچھے دن تپھے گئے جب ہرے کیا نہ ہیت
اب پھتھا وا کیا کرے جب چڑیاں چُگ گئیں کھیت

ادہ ہادی میرے اندر بولیا رڑھ پڑھ گئے گناہاں
پھاڑیں لگا باجرہ شہتت گے پھر وہاں

اللہ توں میں تے قرض بنایا تھوں توں میرا قرضانی
او تھے ناں میری پرورش کیتی جتھے کسے نوں خبر نہ کائی
او تھوں تاہیں آئے ایتھے جاں پہلے روزی آئی
بلھے شاہ ہے عاشق جس تحقیق حقیقت پائی

بلھیا کنک کوڑھی کا منی تینوں کیسہ تلوار
اے تمے نام چپن کو اور دپے یلتے مار

بھٹھ نمازاں تے چکڑ روزے کلمے تے پھر گئی سیاہی
بلھے شاہ شوہ اندروں ملیا بھسلی پھرے لو کائی

بلھیا آوند اساجن دیکھ کے جاندا مول نہ دتخ
مارے درد فراق دے بن بیٹھے باہمن شیخ

بلھے شاہ ادہ کون ہے اتم تیرا یار
اوسے کے ہاتھ قرآن ہے اوسے گل زنار

۳۰

بلھا پل باورچی خانے یار دے جتھے کوہا کا ہی ہو
ادھے موٹے کُسن بکرے توں لساٹے نہ ڈھو

۳۱

تلھے نوں لوک متیں دیندے بلھیا توں جا بوہ مسیتی
دج مسیتاں کیسہ کجھ ہندا بے دلوں نماز نہ نیستی
باہروں پاک کیتے کیسہ ہندا بے اندروں نہ گئی پلیستی
بن مُرشد کامل بلھیا تیری اینویں گئی عبادت کیتی

۳۲

اپنے تن دی خبر نہ کاٹی سا جن دی خبر یاد سے کون
نہ ہوں خاکی نہ ہوں آتش نہ ہوں پانی پون
پگے دے دج روڑ کھڑک دے مُور کھ اکھن بولے کون
بلکھا سائیں گھٹ گھٹ رنویاں جیوں آٹے دج ٹون

۳۳

اربع عناصر محل بناو دج وڑ بیٹھا آپے
آپے کڑیاں آپے نیسنگ آپے بننائیں ماپے
آپے مڑل تے آپے جویں آپے کریں سیاپے
بلھیا جو کجھ قدرت رب دی آپے آپ سنبھاپے

۳۷

بلہیا رنگ مچلیں جا چڑھیوں لوکی پچھیں آ کھن خیر
اساں ایہ کجھ دُنیا توں ویامنہ کالاتے نیلے پیر

۳۵

اٹ کھڑکے ڈکڑوبے تتا ہووے چلمتّا
آدن نقیرتے کھا کھا جاون راضی ہووے بلہیا

۳۶

بلہیّا جیسی صورت عین دی تیسی صورت غین
اک نکتے دا پھیرے بھلا پھرے جہاں

۳۷

بلہیا کھاہ حرام تے پڑھ شکرانہ کر توبہ ترک ثواباں
چھوڑ میت تے پکڑ کنارہ تیری چھٹی جان عذابوں
ادہ حرف نہ پڑھے مت رہسی جان جو ابوں
بلہیے شاہ چل ادھے چلیے جہڑے منع نہ کرن تہرا بول

۳۸

بلہیا بے توں فازی بنساں لک بنھ تلوار
پہلوں رھن گڑ مار کے پھواں کافر مار

۳۹

بلہیا ہر مندروں آئی کے کوئی کھا دیہوتّا
پڑھے پنڈت یا ہندے دُور کے احق نیلے بلا

وحدت دے دریا دسیندے میری وعدت کہتول دھائی
مُرشد کامل پارنگمہ ایابا، مجھ تلھے سُرنا ہی

بُلھیا سب مجازی پوڑیاں توں حال حقیقت دیکھ
جو کوئی اوتھے پہنچیا چاہے مُحل جائے سلام علیک

بُلھیا ادا صنی راضی رِشوتے مُلاں راضی موت
عاشق راضی راگ تے نہ پرتیت گھٹ ہوت

مُٹا کر دوارے ٹھک بسیں بھائی دو ارمیت
ہر کے دوارے بھکھ بسیں ہمہری ایہہ پرتیت

بُلھتے شاہ چل اوتھے چلے جتھے سارے ہون اتھے
نہ کوئی ساڈی قدر پہچانے نہ کوئی سانوں منے

بُلھیا دھرم سالہ دریج ناہیں جتھے مومن بھوگ پوائے
دریج مسیتاں دھکے مل دے مُلاں تیوڑی پائے
دولتمنداں نہیں بوہیاں اُتے چوب دارہ سائے
پکڑ دروازہ رب پستے دا جتھوں دُکھ دلدار مل جائے

ہو نہیں ستمے گلڑیاں اللہ اللہ دی گلّ !
 کچھ رولا پایا عالماں کچھ کا غذاں پایا جھلّ

بلّییا میں مٹی گھیاردی گلّ آکھ نہ سک دی ایک
 تتر میرا کیوں گھر یا مت جائے علیک سیک

بلّھا شہہ تھیں دکھ نہیں پروکھین والی اکھ نہیں

کنک کوڈھی کامنی تیسنوں کیبہ تلوار
 آیا سیس جس بات کو بھول گئی وہ بات

سی حرفیاں

سی حرفی اول

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

الف اللہ جس دل پر ہووے
منہ زردی اکھیں لہو بھر روے
جیون اپنے توں ہتھ دھوے
جس نوں برہوں آگ لگاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ب۔ بالن میں تیرا ہوئی
عشق نظارے آن دگوئی
روندے نین نہ لیندے ڈھوئی
نوں پھٹاں تے کیکر لاوے

-
(۱) ہوں	{	(۲) نوں	
(۳) دلبر	{	(۴) اکھیاں	دالف: ص ۲۳۰، ک ۹۲
(۵) کو		(۶) تیرا	رپ: ص ۱۰۴، ک ۱۰۳
(۶) بیون		(۷) پارے	دالف: ص ۲۳۰، ک ۹۲

لاگی سے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ت۔ تیرے سنگ پریت لگائی
جیو جائے وہی کیتی تائی
میں بگری تہدھ کوئی قصائی
کٹا کٹ مائیں ہڈاں نوں کھاوے

لاگی سے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ت۔ شہادت نیوں لایا مینوں^(۸)
دو جا کوک سناواں کینوں
رات ادھی اٹھ ٹھلہدی میں نوں
کو نجاں وانگ پئی کر لاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۱) تہدھ (۲) جاے

۲) دینی (۳) کووں

۳) اس (۴) کیونکر

۴) لاکے (۵) بے نوں

۵) خفاں دے طرح آسو بہندے مینوں

۶) ارہ کونج (۷) پ: ص ۱۰۴، ک ۱۰۳

جہ جہانوں ہوئی سب نیا ری
 لگائیوں تاں ہوئے بھکاری
 نال تر ہوں دے نہیں پساری
 دو جاوے منے جگ تاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

خبر حیرت و توج شانے ناہیں
 ظاہر باطن مارن ڈھائییں
 جہات گستن نوں لاون واہیں
 سینے سول پریم دی دھاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

خ خبر خوبی ہن اوہ نہ رہیا
 جب کی سانگ پلجے سہیا
 آئیں نال پکاراں کمیسا
 تڈھہ بن کون جو آن بچھاوے

- (۱) سال (۲) ہیرا رائف بس ۲۴۱، ۹۲ (۸) اک ظہر اک مارن
 (۳) بیون (۴) بیکاری } (۹) اک جہات پون } (الف: ص ۲۴۱، ۹۲)
 (۵) نوک الاہینے } (پ: ص ۱۰۵، ۱۰۴) } (۱۰) کہ بلہا شاہ کر گھر آوے
 (۶) جاؤں (۷) شانتی سا } (الف: ص ۲۴۱، ۹۲) } (۱۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
 (الف: ص ۲۱۱، ۹۲، پ: ص ۱۰۵، ۱۰۴)

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۵۔ دوروں دکھ ^(۱) دور نہ ہووے

فقر ^(۲) فراقوں بہتارووے

تن بھیڑی دل کھلاں ^(۳) دھنورے

عشق اکھاں ^(۴) ورتج ^(۵) مرچاں لاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ذر ذوق دینا تے آنا کرناں

خوف حشر دے تھیں نہ ڈرناں

چلناں نبی صاحب دے سزناں

اوڑک جا حساب کراوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

پ: ص ۱۰۵، ۱۰۴

}	گنگ	(۱)
	فراقے	(۲)
	اکیں	(۳)
	مرتج	(۴)
	گادے	(۵)
	بند نہیں ملدا	(۶)

۱۱۹
مس۔ روزِ حشر کوئی رب سے نہ خاکی
لے حساب دو جگ دادا والی
زیرِ زبر سب مخلصن عالی
تس دن حضرت آپ چھڈاوسے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

مز۔ زہد کسائی چنگی کرے
بے کمرن توں اگتے مرے
پھر مٹے بھی اس توں ڈریے
مت مویاں نوں پگڑا مٹکاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

مس۔ سائیں بن جساہ نہ کوئی
جبت ولّ دیکھاں اوہی اوہی
ہور کتے دلّے نہ ڈھوئی
مُرشد "میرا پار لنگھاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

شہنشاہ عنایت مُرشد میرا
جس نہیں کیستائیں دل پھیرا
چُپک گیا سب جھگڑا جھپٹرا
بُن مینوں بھیرا دے تاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے

اس لاگی کو کون بچھاوے

ص۔ صبر نہ آوے مینوں کھلی دست^(۲) بازار

قاصدے کے ودیا ہو یا جسا وڑیا دربار

اگوں ملیا آئیے ادھنوں^(۳) سوہنا شیر سوار

رستے وچ انگشتری آہی ایہہ بھی دل بہلاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے

اس لاگی کو کون بچھاوے

حق۔ ضروری یاد اللہ دی کرے^(۴) سے سوال رسول

نوے ہزار کلام سنائی پئی^(۵) درگاہ قبول

ایہہ مجازی ذات حقیقی واصل وصل رسول

فارغ ہو کے حضرت اوتھے آوے کھانا کھاوے

-
	(۲) رست	برماوے	(۱)	
(پ: ص: ۱۰۶)	{	(۳) دل کوئی نہیں	ادھنوں۔ کوئی نہیں	(۳)
		(۴) درگاہ پچی	آ۔ ملداے	(۵)
			کھانا آوے	(۶)

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ط۔ طلب دیدار وی آہی کیتا کرم ستار
جلوہ پھیر الہی دتا حضرت نوں غفار
ہتھ نورانی غیبوں آوے مندری دا چمکار
بلکھا خلق محمدی کیتوتاں ایہ کیہہ کماوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ظ۔ ظاہر معلوم نہ کیتا ہویا دیدار بھلاوے
رل کے سیاں کھانا کھا ہا ذرا انت نہ آوے
اوہ انگوٹھی آپ پہچاتی اپنی آپ جتاوے
بلکھا حضرت رخصت ہونے کے اپنے یار سہاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
- (۱) ہویا
(۲) میرا
(۳) آئے
- (پ ص ۱۰۶)

ح۔ عنایت اُلفت ہوئی سنو صحابو یاروں
 جیہڑا جب نہ کرسی حضرت جھوٹھا رہے سرکاروں
 پھیر شفاعت اسان ہے کرنی صاحب دے درباروں
 بُلھا بکرنہ کڑو نیاتے اکا نظری آوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

غ۔ غلام غریب تساؤا خیر^(۶) منگے درباروں
 روز حشر دے خوف سُنیدا سد ہو سی سرکاروں
 کُلِ غلّاتی تلخی اندر سورج دے چمکاروں
 بُلھا اسان بھی او تمہے جاناں جتھے گیا نہ بھکے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

ف۔ فقیراں فکرا جو کیتا ونج درگاہ الہی
 شفیح محمد جا کھلوتے جتھے بے پرواہی
 نیڑے نیڑے آ جیبا ایہہ محبت چاہی
 خرقة پہن رسول اللہ داسرتے تلج لگاوے

	(۶) یارو	(۱) اصحابو یارو
(الف: ص ۱۰۷)	(۴) کریمے	(۳) جب
	(۶) منگے خیر	(۵) اُتے
	(۸) جو کوئی نہیں بلدا	(۶) مکر

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

قر قلم نہ مٹے^(۱) ربانی جو اسل پر آئی
جو کچھ بھاگ اساڈے آہے اودے تال مُردے^(۲) ناہیں^(۳)
با جھ نصیبوں دعوے کیڈے^(۴) سے بنجیں کل خُدا ئی
بکھا لوح محفوظ تے مکھیا اوتھوں کون مٹاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ک۔ کلام نبی دی سچی سر بنیاں دے سائیں
صورت پاک نبی دی جیہا چند سورج بھی ناہیں
میرے موتی لعل جواہر پہنچے اوتھے ناہیں
مجلس اوس نبی دی بہہ کے بھلھا کون کہاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
}	(۱) مٹدی
	(۲) مُردا
	(۳) ناہیں
	(۴) کیسے
	(۵) دا
	(۶) بکھا

ل۔ لا الہ دا ذکر بتاؤ
 الا اللہ اثبات کراؤ
 مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ مِیسل کراؤ
 بلھا ایہ تحفہ آدم نوں آدے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بجاوے

۴۔ محمدی جسم بناؤ
 داخل و بیج بہشت کسراؤ
 آپے مگر شیطان پچھاؤ
 پھیراوتھوں نکل آدم آدے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بجاوے

ن۔ نماںاں ہو مجرم آیا
 کدھ بہشتوں زمیں رلایا
 آدم حوا جدا کرایا
 بلھا آپ وچھوڑا پاوے

- (۱) آپ
 (۲) نکل نہیں ملدا { آپ: ص ۱۰۷
 (۳) مجرم ہو

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

و۔ واہ واہ آپ محمد اپنی آدم شکل بناوے
آپے روزازل داماک آپے شفیع ہو آوے
آپے روز حشر واقاضی آپے حکم سناوے
آپے چاشفاعت کروا آپ دیدار کراوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۵۔ ہونی بولیں ایتمے بھائی مت کوئی سنے سناوے
وڈا عذاب قبر داوے سبے کوئی چاچھڈاوے
پل سراطوی اوکھی کھاٹی اوہ بھی خوف ڈراوے
رکھ^(۲) امید فضل دی بلیمیا اللہ آپ بچاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ل۔ لاہم نہ کوئی دے سے کت ول گوک سناواں
جت ول دیکھاں نظر نہ آوے کس نول حال دکھاواں
باہجھ پیانیں کوئی حامی ہو نہیں کوئی تمھاواں
بکھال دروازہ حضرت والاوہ اتی میں چھڈاوے^(۳)

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

الف۔ اکلا جاویں ایتھوں دیکھن آدن ڈھیر
ساہاں تیریاں دی گنتی ایتھے آئی ہوئی نیڑ
چل شتابی مل وڑ بلھیا مت لگ جاوے ڈیر
پگڑاں داگ رسول اللہ دی کجھ جتھوں ہتھ آوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ی۔ یاری ہن میں لائی

اگلی عمر اکھیڈ و نجائی
بلھیا شوہ دی ذات ای آہی
کلمہ پڑھ دیاں جنس لجاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

سیحرفی دوم

الف

الف۔ اپنے آپ نوں سمجھ پہلے کیہہ دستہ تیرا روپ پیارے
 باہجھ اپنے آپ دے صحیح کیتے رہیوں دنج دسوریدے دکھ بھارے
 ہو رکھ اپاؤ نہ سکھ ہو دے پتھے دیکھ سیانیں نیں جگ سارے
 سکھ روپ اکھنڈ چتن ہیں توں بلکھا شاہ پکار دے دید چارے

ب۔ بنھ اکھیں اتے کن دونوں گوشے بیٹھ کے بات و چارے جسے جی
 چھڈ خواہشاں جگ جہاں کوڑا کبیا عارفان داہرے دے دھارے جسے جی
 پیریں پن زنجیر بے خامشی دے ایس نفس نوں قید کر ڈارے جسے جی
 جان جان دنیویں جان روپ تیرا بلکھا شاہ ایہہ خوشی گزارے جسے جی

ت۔ تنگ چدر نہیں دنج تیرے جتنے لکھ نہ اک سما دندا اے
 ڈھونڈھ دیکھ جہاں دی ٹھور کتھے ان ہنڈرا نظر میں آ دندا اے
 جویں خواب دا خیال ہو دے سوتیاں نوں طرح طرح دے روپ دکھا دندا اے
 بلکھا شاہ نہ تجھ تھیں کجھ باہر تیرا بھرم تینوں بھر ما دندا اے

ث۔ سمجھ حساب کر بیٹھ اندر تو ہیں آسرا کل جہان دا این
 تیرے ڈٹھیاں دسا سب کوئی نہیں کوئی نہ کے بچکان دا این
 تیرا خیال ای ہو ہر طرح دے جو میں بتال تبال کر جان دا این
 بلہا شاہ پچھا ہے کوں اڈاوے نوں پھسے آپ آپے پچھا ہی تان دا این

ج۔ جیوناں بھلا کر منیاں تیں ڈرے مرن تمیں ایہہ اگیان بھارا
 اک توں این توں جند جہان دی ہیں گھٹا کاسل جو ملے سب ماہیں نیارا
 تیرا خیال ای ہوئے ہر طرح سے اوانت باجھوں لگے سدا پیارا
 بلہا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاں امر میں سدا نہیں مرن ہارا

چ۔ چانناں کل جہاں دا توں تیرے آسرے ہو یا بیو ہارا سارا
 توئی سب کی آنکھوں میں دیکھناں این تہجے سجھدا چانناں اور اند ہارا
 نت جاگنا سوونا خباب ایتھے ایہہ تے ہوئے اگے تیرے کئی دارا
 بلہا شاہ پرکاش سردپ تیرا گھٹ ددھ نہ ہو توں ایک سارا

ح۔ حرص حیراں کر سٹیاں این تینوں اپنا آپ مھلایا سو
 پادشاہیوں سٹ کنگال کیستو کر لکھ توں لکھ دیکھ یا سو
 مدھ ترے شیر تند کچی پیریں پا کے بنھہ بہا یا سو
 بلہا شاہ تما شترے ہوو دیکھوے مندر نوں کجڑھی پایا سو

خ۔ خبر نہ اپنی رکھنا میں لگ خیال دے نال توں خیال ہویا
 ذرا خیال نول سٹ کے بے خیال ہوتوں جیڑیں ہویا اوہی گیس انہیں سویا
 تڈوں دیکھ کھاں اندروں کون باگے نہیں گھاس میں چھے ہاتھی کھلویا
 بلعاشوہ جو گھے دے دتج گھنا پھرے ڈھونڈا توں میں آپ کھلویا

د۔ دلوں دیکر نہ ہو یوں مولاے دیگر چیز ناپید تحقیق یہ کہے
 اول جا صحبت کرد عارفان دی سخن تنہاں دے آب حیات پتھے
 چشم جگر دے ملن ہو رہے تیرے نہیں سو جھتا تنہاں کرمات یہ کہے
 بلعاشاہ سنبھال نول آپ تائیں نول ایں آپ اند میں سدا جیھے

ذ۔ ذرہ نہ شک توں رکھ دل تے ہو بے شک توں ہی خود خصم جا میں
 جویں سنگھ بھل دے بل اپنے نول چرے گھاس مل آجان نیائیں
 پچھوں سمجھ بل گر جو ا جا مارے بیہا سنگھ کا سنگھ کچھ بھیت ناہیں
 تیسی توں بھی طرح کچھ ابر دھارے بلتھے شاہ سنبھال توں آپ تائیں

س۔ رنگ جہان دے دیکھ ماہیں سوہنے با، بچھ دچا دے دے دے نی
 جویں ہوت جب ہوں رنگ دے جی اندراب دے ذرا دتج پھدے نی
 آب خاک آتش باوہے کٹھے دیکھ ارج کے کل دتج کھک دے نی
 بلعاشاہ سنبھال کے دیکھ کھاں توں سکھ دکھ سبھو ایہ کس دے نی

نر۔ جاونا آونا نہیں اوتھے کوہ وانگ ہمیش اڈول ہے جی
 جویں بدلاں دے تلے چند چلدا لگا بالکاں نوں بڈا بھول ہے جی
 پھلے من اندری پران ویہ آدک دے ویکھتے ہارا ڈول ہے جی
 بلکھے شاہ سنبھال خوشحال ہو جی عین عارفاں دا ایہو بول ہے جی

س۔ ستم کرنہ ہے جان اپنی تے بھل آپ تھیں ہو رکھو ہونا جی
 سویو مکھیا شیر چلی تریاں نے تیج جان کے بالکاں روونا جی
 ذرا میل ناہیں دیکھ بھل ناہیں لگا چکڑوں جان کیوں دھوونا جی
 بلکھا شاہ جنجال نہیں مول کوئی جان بگھ کے بھل کھلو ونا جی

ش۔ شبہ نہیں کوئی ذرا اس میں سدا اپنا آپ مُردپ ہے جی
 نہیں گیان گیان کی ٹھورا وہاں کہاں سُوے چھاؤں اور دُھوپ ہے جی
 پڑا تیج ہے ماہیں میں سہی سویا کوڑا سُخن کارنگ ار بھوپ ہے جی
 بلکھا شاہ سنبھال جب مول دیکھا ٹھور ٹھور میں پانے اُوپ ہے جی

ص۔ صبر کرنا آیا نبی اتے دیکھ رنگ نہ چت ڈولایے جی
 سدا تخم وہی طرف نگاہ کرنی پات پھول کے اور نہ جائیے جی
 جوئی آئے اور جٹے ٹک رہے ناہیں تاں سوکون دانش جیولایے جی
 بلکھا شاہ سنبھال خود کھنڈ چاکھی بھے کے پھل تے کیوں کھایے جی

۷۲۱
ض۔ ذکر اور فکر کو چھوڑ دیتے کیسے نہیں کچھ یہی پہچنتا نہیں
جاسوں اٹھیا تاہیں کے بیچ ڈالو ہوئے اڈول دیکھو آپ چانتا نہیں
سدا چیز ناپید ہے دیکھئے بے میرے میرے کر جیا میں جانتا نہیں
بلکھا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں تا سزا اندہیں چانتا نہیں

ط۔ طور محبوب دا جنماں ڈٹھا تنماں دوئی طر نوں مکھ موڑیا ئی
کوئی لٹک پیارے دی لٹ لیتی ہٹے ناہیں ایسا جی جوڑیا ئی
اٹھے پرمستان دیوان پھر دے اوہناں پیر آلود نہ بوڑیا ئی
بلکھا شاہ اوہ آپ محبوب ہوئے شوق مار دے کفر سب توڑیا ئی

ظ۔ جدا تاہیں تیرا یار میں تمیں پھریں ڈھونڈھ داکس نوں دس مینوں
پہلوں ڈھونڈنے ہار نوں ڈھونڈھاں جی پکھے پکھے پرچھ گھرے دج رس تینوں
مست توں ایس ہوویں آپ یار سب دا پھریں ڈھونڈ دا جنگلاں دج جینوں
بلکھا شاہ توں آپ محبوب پیارا بھل آپ تمیں ڈھونڈ دا پھریں کمونوں

ع۔ میں ہے آپ بنا نقطے سدا چین محبوب دل وار میرا
اک وار محبوب نوں جنماں دیکھا اوہ دیکھن یار بے سب کیہڑا
اَس توں مکھ بہشت قربان کیتے پونمتا ہوئے بے غم چکائے جیہڑا
بلکھا شوہ ہر مال دج مست پھر دے ہاتھی مترے توڑ زنجیر کھڑا

غ۔ غم نے مار حیران کیا تھا اٹھے پھر میں پیارے نوں لوڑی ساں
 مینوں کھا دنا بیونا بھل گیا رہا سیل جانی، متھ جوڑ دی ساں
 سییاں چھڈ گیاں میں اکھڑی نوں انگ ساک نالوں ناٹھ توڑ دی ساں
 بلھا شاہ جب آپ نوں صحیح کیتا مال میں سترے انگ نہ موڑ دی ساں

ف۔ فک کر کیا سیو میر بونی میں تاں اپنے آپ نوں صحیح کیتا
 کوڑی دیکھ سو مہینہ چکایا میں خاک چھان کے لال نوں پھول کیتا
 دیکھ دھوئیں دے دھورے جگ سارا سٹ پایا ہے جیاتے ہار جیتا
 بلھا شاہ اند اکھنڈ سا لکھ آپ نے آپ جیات پیتا

ک۔ کون جانے جانی جان دے نوں آپ جانن ہار ایہ گل داے
 پر تچھ دے او پران جیتے سدہ کیتے اس دے نہیں بھل دا اے
 نیت نیت کر بید پکارے نی نہیں دوسرا ایس دے تل دا اے
 بلھا شاہ سنھال جب آپ دیکھا سد موہنگ پرکاش ہوئے بھل دا اے

گ۔ گزر گمان تے سمجھ بہہ کے سنکار دا آسرا کوئی ناہیں
 بدھ آپ سنگھات چڑھ دیکھے جی پڑا کاٹھ پکھاں جویں بھوم ماہیں
 آپ آتما گیان سروپ ستا سد انہیں پھر دا کیہڑا ایک جاہیں
 بلھا شاہ بیک بچار سیتی خودی چھوڑ خود ہوئے خصم سائیں

ل۔ لگ آکھے جاگ کھاں سو یا جان بچھ کے دکھ کیوں پاواناں ایس
 ذرا آپ نہ ٹہیں بُریاں توں کدھ مسے لوک سناواناں ایس
 کانگ دشت جیون جان تنھے سنتاں دکھی موڑ کیوں چت لوبھاناں ایس
 بلکھا شوہ ادہ جانے ہارول دا کریں چوریاں سادھ سداواناں ایس

م۔ موجود ہر جا موے تے دیکھ کیسا بھیکھ بنا یا سو
 جویں ایک ہی تخم ہوں طرح دے تو میں اپنا آپ پھلایا سو
 ماہ اپنے اپنے خیال کروا زنا رہوئے چت ملا یا سو
 بلکھا شوہ نہ مول تمیں کجھ ہو یا سو جان دا جسے جنایا سو

ن۔ نام اُروپ اٹھا دتھے تپکھے است اربھانت پر یا سانج ہے جی
 جوئی چت کہ چتوونی ورتج آوے سوئی جاں تختین کر کا سانج ہے جی
 تیں بدھ کی برت تو میں ساکی توں جان نچ روپ میں لائج ہے جی
 بلکھا شاہ بے محبوب اہل بیٹھا تیرے اگے پر کرت کا نانج ہے جی

و۔ وقت ایہ ہتھ نہ آواناں ایس اک پلک دی لکھ کر وڑ دیویں
 جتن کریں تاں آپ اچاہ ہو دیں توں تا پھیراٹھے دکھے رس سیویں
 کوڑ پیار کر دھوڑ سر میلین چنتا من دیویں جرٹھ کا تچ لیویں
 بلکھا شوہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاں اننت لگ دیہ میں کمال منیویں

۴۔ ہر طرح ہووے دلدار پیارا رنگ رنگ دُروپ بنایا مئی
 کھوں آپ کو بھول رہا ہوں ہویا اُردوار بھرمائے سنتا یا مئی
 جدوں اپنے آپ میں پرگٹ ہو یا نزع نند کے ماہیں سما یا مئی
 بُلکھا شاہ جو آدھانتا سوئی جو میں نیر میں نیر ملایا مئی

۶۔ اچ بنیاں سبھو تچ میرا شادی غنی تمیں پار کھلویاں مئی
 بیادوا بھرم پر م پایا میں ڈر کا لکا جیاتے کھویا مئی
 سادھ سنگت کی دیائے بیانزل گھٹ گھٹ دج تن سکھ سویا میں
 بُلکھا شاہ جد آپ نوں صبح کیتا جوئی او تھانتا پھر ہو یا میں

۵۔ یار پایا سیو میر پوئی میں تاں اپنا آپ گوا کے مئی
 رہی سُدھ نہ بدھ جمان کی رمی تھکے برت انڈ میں جائے کے مئی
 اُلٹے جام بسرام نہ کام کوئی دھوئی گیان کی بھا جلائے کے مئی
 بُلکھا شوہ مبارکال مکھ دیو بے جان جانی گل لائے کے مئی

سی حرفی سوم

الف۔ آوندیاں توں میں صدقے ہاں جیم جانڈیاں توں سروارنی ہاں
 مٹھی پیت انوکھڑی نگ رہی گھڑی پل نہ یار دسارنی ہاں
 کے ہڈتکاوڑے پے مینوں اونیاں پاونڈی کانگ اڈانی ہاں
 بلکھا شوہ تے کلی میں ہوئی سستی بیٹھی میں یار پکارنی ہاں

ب۔ باز نہ آوندیاں اکھیاں نی کے اوہڈڑے ہی سمجھا ونی ہاں
 ہوئیاں لال انار دے گلاں دانگوں کے دکھڑے نال چھپا ونی ہاں
 مڈھ پیار دیاں جرم دیاں تیاں نوں مکھ مکھ نصیتاں لا ونی ہاں
 بلکھا شاہ عاشق چھپا کے تے ظاہر دوتیاں دا غم کھا ونی ہاں

ت۔ تہے کے عشق حیران کیتا سینے وچ انبڑا بالیائی
 مکھوں گوکدیاں آپ نوں پھوک گئی چپ کیتیاں میں تن جالیائی
 پاپی برہوں دے جھکڑ جھولیاں نک چھپ میرا جی جالیائی
 بلکھا شوہ دی پیت دی ریت کسی آہیں تیاں نال سنبھالیائی

ث۔ ثروت جو اکھیتاں لگ رہیاں اک مت پریم دی جاننی ہاں
گنگی ڈوری ہاں غیر ذمی بات کولوں سدیار دا صحیح سہان نی ہاں
آہیں ٹھنڈیاں نال پیار میرا پسنے وچ تیرا مان ماننی ہاں
بلٹھا شوہ تینوں کوئی سک ناہیں تینوں بھاوون ہاں کہ نہ بھاوونی ہاں

ج۔ جان جانی میرے کول ہووے کوں دس نہ جان دسارنی ہاں
دینں رات اسیہ من تیریاں میں تیرے دیکھنے نال گزارنی ہاں
گھول گھول بس کردا پر یہ تمہیں میں لکھ سارنی ہاں
بلٹھا شوہ تیتھوں تیرا بنیاں میں ہووے کبھی ادا رنی ہاں

ح۔ حال بے حال دا کون جانے ا دکھا عشق ہنڈا دناں یار دائی
نت زاریاں نال گزاریاں میں منہ جوڑ گلاں جگ سار دائی
ہائے ہائے مٹھی کوں نیوں چھے منہ پیلہ رنگ و سار دائی
بلٹھا شوہ دے کامناں زور پایا مجدوب دا مگر کمار دائی

خ۔ خواب خیال جہاں ہو یا ایس برہوں دیوانی دے دت نی ہاں
مت نہیں اٹھوان دی منتران دی نانگیاں کایاں نوں ہتھ گھت نی ہاں
تانی گنڈھنی ہاں انا الحق والی محبوب دا کتناں کت نی ہاں
بلٹھا شوہ دے انب ننگ لاپے پکے بیر بولاں دے پٹ نی ہاں

د۔ دے دلا سرا دوستی داتیری دوستی نال وکاونی ہاں
 جھب آئے لکھ کیوں لکھیائی انگر ابند نے تھیں شرمانی ہاں
 بابا پٹیاں چھوٹیاں موٹیاں نوں ہتھ دے کے زور ہٹاونی ہاں
 بلتھا شتوہ تیرے گل لاوے نوں لکھ لکھ میں شگن مناوونی ہاں

ذ۔ ذوق د تو ذات اپنی دار ہی کم نکمڑے ساڑنی ہاں
 لکھ چین گھوے تیرے دکھڑے توں سبے ستیاں سول لتاڑنی ہاں
 بچ چکیا مت سرت گیا لگا بھوت چو لا گل پاڑنی ہاں
 بلتھا شتوہ تیرے گل گئے نوں لکھ لکھ شریاں دھارنی ہاں

س۔ راولا ہن رولا ناہیں بڑے نین بیرا گڑے ہو رہے
 ملاں لکھ تعویذ پلا تھکے چنکی کون آکھے ماپے روہے
 ٹوٹی ہاریاں کامناں وایاں نہیں ہتھ دس جہان نتھو رہے
 بلتھا شاہ دے نال حیات ہونا جیڑا جاندیاں دے ہتھ کھو رہے

ن۔ زور نہ ضابطہ ہو کوئی زار و زار میں آتسو پرونی ہاں
 میں تھوں چکیاں غیر حاضر ہی اے موئی کون سے باغ دی ہوونی ہاں
 بھورا ہس کے آن بلا وندا اے میں نال لات ساری سکھ سوونی ہاں
 بلتھا شتوہ اے مر جاؤ ناہیں تیرے دکھاں دے دھوئیں دھوئی ہاں

س۔ سوہی نام ہے یار تیری صلب سے دی بیٹھی گیت وانگوں گون گا ونی ہاں
 سخن سب سہیلیاں دل دیاں نوں میں ہور خیال سنا ونی ہاں
 جھی گن سی اتھ نگ گئی لکھاں دتج نہ بھا چھپا ونی ہاں
 بلکھا شاہ اگے تیرے پندھیں پواں ناہی دوارا بے بہہ سکھ نسا ونی ہاں

نش۔ شکر کرد شب دروز رہناں جنہاں شوق تیرا نت تا دندا اے
 پُئنگی وانگ اداں حیران ہوئی غازی مکھ تپکھے دکھ لاند اے
 تیری ذات بناں بات سچی کھڑی اتھ ملڑے دیہن لڑھا دندا اے
 بلکھا شاہ جو تیریدا انکھیاں اویہ ہن پیاے داموڑ جلا دندا اے

ص۔ صبر نہ سکھ سہیلیاں نوں بھیت یار دانیس پچھاندے نی
 خبر نہیں اونہا دی عاشق ہیں رب دے غل پائے کے دھوم پچاوندے نی
 جتے بھاہ لگی ارتھے ٹھنڈ کسی اتوں تیل موآڑے پاوندے نی
 بلکھا شاہ توں سدا قربان ہواں اویں عاشقاں نوں تویاں لاوندے نی

ض۔ ضرب لگی سانگ کلیجڑے دتج کسی لگی آگ میں کھڑی رو ونی ہاں
 تیرے ورش شراب عذاب ہویا نانی ہو کے تے کھڑی جی ونی ہاں
 فورا شوق دا جام پلا مینوں بیٹھی بے خود صا پر ونی ہاں
 بلکھا شاہ دیکھاں گھر دے دتج کھلی سجدہ کر دی تے ہتھ جوڑنی ہاں

ف۔ فہم نہ ہو رخیال میںوں ڈٹھے یار دے تترے جیونی ہاں
 کدے سیج تے قمر کھلو کے تے جام وصل وا بیٹھی بیونی ہاں!
 میں کبیر جان وی عشق اکھاڑیاں نوں سستی وانگ شتریں کڑ لادنی ہاں
 بلکھا شاہ تھیں دور دراز ہوئیاں بے کر ملے محبوب تان بھی جیونی ہاں
 ق۔ قبسول جاں عشق کیتا آپسے ہو رتے ہُن کائی ہو ر ہوٹے
 ہُن سمجھ لے پہلاں کبیرہ آکھتی ہاں میں سندر تھیں تخت لاہو ہوٹے
 بسھے لوک پے ہتھ جوڑ دے نے ساڈے کامناں دے گلے روز ہوٹے
 بلکھا شاہ دا بھیت نہ دس فی ہاں میں تان انھی وانگ منظور ہوٹی

ک۔ کیاں کانیاں گیاں فی گئیاں سہل یکلے نوں ڈس گئیاں
 پٹ پٹ کڈھاں ہو ر گے بند بند تھوں پٹ کے سٹ گئیاں
 جویں ما جہاں ساتھ ٹٹا دتا توں کونج دا مگر کڑ لادنی ہاں
 بلکھا شاہ دے عشق حیران کیتی اولیاں پاندی تے پوچھا دنی ہاں

دانتاس۔ اس سی حرفی کے لے بہت سی کوشش کی گئی کہ کسی طرح سے
 تمام دکال ملے مگر نا کامیاب رہا لہذا اتنے پر ہی اکتفا کیا۔
 (پریم سنگھ زرگر قصوری)

گندڑھاں

۱
 کھو مڑتی گل کاج دی میں گنڈھاں کیتیاں پاؤں
 ساہے تے ججج آوسی ہن چاہلی گنڈھ گھت اول
 بابل اکھیا آن کے تیں ساہوریاں گھر جاناں
 ریت اوتھوں دی اورہے مڑ پیر نہ ایتھے آناں
 گنڈھ پہلی نوں کھول کے میں بیٹھی برلاواں
 اوڑک جاون جاوناں ہن میں داج رنگاواں
 دیکھوں طرف بازار دی سب رستے لاگے
 پلے ناہیں روکڑی سب مجھ سے بھاگے

۲

دوجی کھولوں کیس کموں دن تھوڑے رہندے
 سول بستے رل آوندے سینے داج بندے
 جھل دلی میں ہوئی تندکت نہ جاناں
 ججج اینویں رل آوسی جیوں چڑھ دا ٹھاناں

تہی کھولوں دکھ سے روندے نہیں نہ ہٹ دے
 کس نون پچھاں جائیکے دن جانڈے گھٹ دے
 گن دایاں سب پیاریاں میں کوگن ناصیں
 ہتھ ملے مل سر دھراں میں رواں ڈھائیں

۴

چوتھی کھولی کیا ہوا رل آون سیاں
 ورد کے نہ کیتیا سب بھج گھر گئیاں
 وطن بیگانہ دیکھناں کیہہ کرے ماں
 بابل پگرا چلاوسی بن جاناں

۵

پنجویں کھولوں گوک کے کر سوز پکاراں
 پہلی رات ڈراونی کیوں دلوں دساراں
 مدت تھوڑی آرہی کویں راج بناواں
 جا آکھو گھر ساہورے گنڈھ لاگ ودھاواں

۶

گنڈھ چھیویں میں کھول کے جگ دیندی ہوگا
 گھر آن پئی نمان ہاں کیہہ کرے لوکا
 لگانر فراق دا کیہہ کرے کاراں
 روون اکھیں میرٹیاں جیوں وگن جھلا راں

۷

ستویں گنڈھ چاکھولیا میں او سے چلے
 رو رو حال و تجم یا رنگ ساوے پیلے
 سول اسان نال کھیڈ دے نہیں ہوش سنبھالے
 بن دسو سنگ سپیلیو کوئی چلسونالے

۸

اٹھویں نوں ہتھ ڈالیا میں تاں ہو دیوانی
 جیوں مثل جناب ہے پھلسی بن پانی
 دکھ درد اونٹے آن کے ہن لہو پیندے
 برہوں دی دکان تے ساڈے گھاڑ گھڑیندے

۹

نانویں نوں چاکھولیا دن ریندے تھوڑے
 میں پونی کت نہ جاتیا ابے ریندے گوہڑے
 میں ترے لیندی ڈگ پئی کوئی ڈھو نہ ہویا
 غفلت گھت اجاڑیا اگوں کھیڈو گویا

- (۱) لڑے
 (۲) ترے
 (۳) ڈہ
 (۴) ڈھوک
- { رپ: ص ۱۲، ک ۸

۱۰
 دسویں گنڈھ جا میں کھولی کیوں جسمدی آہی
 سب قبیلہ دیس تمیں دے دیس تراہی
 آمبر گھٹی دیندائیے بے زہر رُلاویں
 میں چھڈی ایس عذاب توں جنڈ چھڈاویں

۱۱
 یاہراں گنڈھاں کھولیاں میں، بھرے ماری
 گُٹیاں ستیاں ساہورے ہُن میری داری
 بانہ سرہانے دے کدی اسی مُول نہ سوندے
 پھٹاں اُتے لُون ہے پھٹ سمدے لوندے

۱۲
 گنڈھ کھولی میں باہر دین کیہہ ہوگ تمناشا
 جس لاگی تس پیڑ ہے جگ جانے ہاسا
 اک گئے نہ باہر اُڑے جت جت کے ہر دی
 اینیں اکیس دیکھیا ہوئے خاک قبر دی

۱۳
 تیراں گنڈھیں کھولیاں (۴) میں لَمُو روندے
 ہویا ساتھ اوتاد لادھو بی کپڑے دھوندے
 سجن چادر تان کے سویا وچ جُحڑے
 ابے بھی نہ اوہ جا گیا جگ کتنے گزُرے

۱۴

چوداں کنڈھیں کھولیاں لُو پینا کھاناں
جن ناہاں دتج دھاراوی^(۱) تنہیں راہیں جاناں
لگی چوٹ فراق دی دے کون دلاسا
سخت مُصیبت عشق دی رت رہی نہ ماسا

۱۵

پندرہاں پُنین^(۲) روز نہیں کراں نعرے آہیں
شہر^(۳) خموشاں جادناں خاموش ہو جائیں

۱۶

سولہاں گنڈھیں کھولیاں میں ہوئی منانی
ایتھے پیش کسے نہ جاسیا نہ اگے جانی
ایتھے آون کیا اے^(۴) ہو یا جوگی دا پھیرا
اگے جا کے مارناں دتج کٹر ڈیرا

۱۷

ستاراں گنڈھیں کھولیاں سولہاں دے ہاڑی
مویاں نوں دکھ ماردا پھہر نظم کٹاری
تن ہولہاں سولہاں دیریا رنگ جیوں پھیل توری
اے ایس جمان تے ایہو کیستی چوری

(۱) جس (۲) دہاڑے (۳) ڈٹے زور

(۴) دسیا ب نجومیاں ایتھے رہناں ناہیں (۵) ہویا

{ اپ: ص ۱۳، اک ۸ }

۱۸

کھوللا گنڈھ اٹھا روئیں دل کر کے راضی
 ایہ چارو ناں دی کھینڈ^(۱) ہے بجرے دی بازی
 جنماں ایہ فراق ہے ادہ دیندے مردے
 نقارے دجن کوچ دے میں سر پر بردے

۱۹

اُنی گنڈھیں کھولیاں میں سول پارا
 ہُن ایہ دیس بداریا دیکھ حال ہمارا
 کنیں بہتی چاچیاں اٹھ کولوں گُیاں
 کوئی دس نہ پاؤندا ادہ کیس ول گُیاں

۲۰

دیہ گنڈھیں پھول کھولیاں ہُن کت ول بھاگوں
 گئی^(۲) چنگ اور ہے سوڈوں نہ بھاگوں
 تیج سماں سراتے سو پنچے باقی
 جس مصیبت ایہ نبی تس بخت فراقی

(۱) کھینڈے (پ: ص: ۱۳، ک: ۱۸)

(۲) لگا
 (پ: ص: ۱۴، ک: ۱۸) بکت (۳)

اگئی کھولوں کیوں نہیں میرے مگر پیادے
 تیل چڑھایا سوز دا اسان ہور تکا دے
 جیون جیتا ساڑ کا مایا منہ پائے
 ایسی پئی دیکھ کے اُداسی آئے

باٹی کھولوں پہنچ کے سب میراں ملکاں
 اوہناں ڈیرا کوچ ہے میں کھولاں پلکاں
 اپنا رہنا کیمہ کراں کیڑے باغ دی موی
 خانی جگ دتج آئیکے سُننے پر بھوئی

تئی جو کموں کھولیاں دتج آپ سماں
 ہتھوں سٹاں ٹور کے کویں دیکھ پتھہاں
 انٹی پھا ہی پے گئی دوجا ساتھ پکارے
 پُرزے پُرزے میں ہوئی دل پارے پارے

چوی کھولوں کھول دی چُک پون نبیڑے
 سم جہناں دے ماریاں سوئی آئے نیڑے
 تیور ہور نہ ہویا نہ زیور نہ گنے
 لہنے دینے دیوراں چُپ کیتیاں سننے

میں گھولائے گندھ پچیسویں دکھاں دل میلان
 بنجراں دی گل ہارنی اسوں درد جمیلان
 دنناں ملیا سوز دا تلخ ترشس سیاپے
 نال دوہاں دے چلناں بن آیا جاپے

۲۶

چھبیس گندھ میں امام ہے کدی پھیر نہ پایا
 عمر تو شہ پنج روز ہے سو لیکھے آیا
 پیسے آئے موت دے ایہ بنے پینے
 ایہ دکھ اسڈے نال ہے سو جوئیو کیکنے

۲۷

ستائی کھول سب سب جتن سدھایا
 دونیناں نہیں ریاں میر نہ ساون لایا
 اک اک ساعت دے دی سو جتن گزارمی
 اگے جاناں روہے مر گٹھڑی بھاری

۲۸

اٹھائی گندھ طور کوایاں نہیں عقل اساتھی
 سختی آئی زو دی سر چشمہاں ماتھی
 سکھاں توں لڑی لڑی لڑکساں توں لاہی
 بے چاری بے حال ہاں وچ سوز کڑاہی

انتی گنڈھیں کھولیاں نہیں سختی بہت دی
 لگا سینے بان ہے سر والاں پٹ دی
 ات دل پھیرا پائیکے ایہ حاصل پایا
 تن تلواریں توڑیا اک روپ اڈایا

کھولی گنڈھیں تیسویں دکھ درد رنجانی
 کدی سروں نہ نک دی ایہ رام کہانی
 ٹر ٹر پھیر نہ جیوناں تن چھپ دانک دا
 برہوں ابے خیال ہے ایہ مرتے ڈھک دا

اک اک گنڈھ نوں کھولیا اکتی ہوئیاں
 میں کدی پانی ہار ہاں ایتھے کیتیاں روئیاں
 میں گھورت چتر کھڈا رساں دا پیسا نہ کاری
 بازی کھیڈاں جت دی پر ایتھے ہاری

بتی گنڈھیں کھولیاں جو کھولی بن دی
 اٹی اک اٹیر کے پھیراں تاناں تن دی
 تاناں ہویا پورا تاناں ہن کیسکر لاہواں
 کھوں کھٹوں ناباوری کھٹوں بیساں لاواں

۳۳

بہہ پر چھا دیں کھولیاں ہُن ہوئیاں تیتی
 ایتھے دو تن روز ہاں نت سوہریاں سیتی
 رنگن چڑھی رسول دی سب مانج رنگا دے
 جس دے متھے بھاگ ہے اور رنگ گھر جا دے

۳۴

چوتی گنڈھیں کھولیاں دن آئے نیڑے
 ماہی دے دل جا دساں رڈوں کیتے کیہڑے
 اوڑک ویلا جان کے میں نیوں لگایا
 اس تن ہوناں خاک سی میں جا اڈایا

۳۵

بکھا پینتی کھول دی شوہ نیڑے آئے
 بدے ایس عذاب دے مت مکھ دکھلائے
 اگے تھوڑی پیڑھی نیوں کیسا دیرانی
 پنی گلی ساڈھی اوڑے تاں ہوگ آسانی

۳۶

چھتی کھولوں ہس کے نال امرایسانی
 سکھاں گھاٹا ڈایا سکھاں طولانی
 گھٹی دا پریم دی مرنے پر مرنے
 ڈنے کامن میت نوں بے رہندے کرنے

سینتی گنڈھیں کھولیاں میں مہندی لائی
 ملائم وہی میں کراں مت گلے لگائی
 اُوہا گھڑی سُکھنی جاں میں دل آدے
 تاں میں گاناں سوہلے بے مینوں لادے

اٹھتی گنڈھیں کھولیاں کیہہ کرنے سکھے
 نہ ہووے کاج سُہاوناں بن تیرے دیکھے
 تیرا بھیت سُہاگ ہے میں اُس کیہہ کرساں
 لیاں گلے لگائیکے پر مول نہ ڈرساں

اُنٹالی گنڈھیں کھولیاں سب سیاں رکے
 عنایت سچ تے آدسی ہُن میں دل پھل کے!
 چوڑا باہیں سردھڑی متھ سوہے گنگناں
 رنگن چڑھی شوہ وصل دی میں تن من رنگناں

(۱) رادیں {
 (۲) بہت .

(۳) پھل پھل دپ : ص ۱۱۶، ک ۸

۴۰

کر بسم اللہ کھولیاں میں گندھاں چاہی
 جس اپنا آپ دنیا یا سو سرجن والی
 جینج سوہنی میں بھاؤندی لٹکیندا آوے
 جس نون عشق ہے لال دا سولال ہو جاوے
 عقل نہ کر سب چھوڑ کے شوہ نال سدھائے
 بن کمون گل غیہ ردی اسال یاد نہ کائے
 ہن انا باللہ اکھ کے تم کرو دعائیں
 پیا اسی سب ہو گیا عبدا اللہ ناہیں

ناشران و تاجرانِ کتب
غزنی سٹریٹ، اردو بازار لاہور

الفیصل